

И В А Н Г О Л Е
С М Ъ Р Т Т А Н А П Л Ъ Х А

ПОРЕДНИКА
ЧАСТНО
УЧЕНТЕ

Иван Голев

Смъртта на Плъха

На Митко Гавраилов – с обич.

Озъртах се за такси пред изхода на аерогарата, когато ги видях. Бяха трима – набити като борци, късо подстригани, с подплатени дънкови якета и ръце в джобовете им въпреки топлата вечер. Оставих куфара в краката си и им дадох възможност добре да ме разгледат: ръст 176 сантиметра, тегло 132 килограма, години – около четиридесет, лявото рамо по-ниско от дясното, челна плешивина, арабски нос и мустаче. Сакото и вратовръзката – жълтеникаво-бежови, панталонът, ризата, обувките – черни, портфейлът – в десния вътрешен джоб, ключът и доларите – в портфейла.

Посегнах отново към куфара, за да разберат, че огледът е приключил, и най-интелигентният, този в средата, се размърда. Все така с ръце в джобовете, той тронаво изприпка нагоре по стъпалата и застана насрещна ми.

– Такси? – попита гъгнуво, предполагайки навярно, че го прави едновременно на английски, френски и немски.

Лицето му беше одухотворено като крмно цвекло. Трябваше да избягва да се върти около кравеферми. Горната му устна се повдигна в нещо като усмивка и откри тъмната фуга на липсващ зъб. По всичко друго си беше момче и половина.

– Каква е колата?

– Лада – отвърна той, изненадан и от моя български, и от въпроса. Дори се понацупи, макар от километри да личеше, че никога не е питаел синовна обич към страната на Великия Октомври. – Защо?

– Не обичам западни коли – посочих куфара. – Вземи.

Той се поколеба дали да го вдигне, погледна над рамото ми към стъклената врата и даже понечи да ме изостави, но в същия миг двамата му другари профучаха край нас като гигантски прилепи и той унило хвана дръжката.

Колата му негърпимо вонеше на пропан-бутан и сега аз бях този, който се поколеба. Ала вътрешният ми глас, завърнал се наскоро след двайсетгодишно изгнаничество, се обади насмешливо: какво смяташ, че те чака от днес нататък?

Проследих стоически наместването на кожата ми ирландски куфар между балона за газта и крика и се напъхах върху задната дясна седалка. В съгвката под облегалката ръката ми напипа люспа от лук.

– Накъде? – изви се към мен гидът ми.

– Хан Крум тринайсет.

Той се намуси още повече. Последната му надежда да съм поне надарен за езиците арабин рухна в пепеляк. Сбутаната централна уличка

не беше достойно място за петролни магнати. Той подкара с рев таратайката си и аз се загледах в стъмненото небе, откъдето бях слязъл само преди тридесет минути.

Докато летях към милата си татковина с хиляда километра в час, за пореден път си зададох въпроса: не бъркам ли? Червенеещото като домати зад гърба ми слънце и напирещата нощ, в която скоро щях да се гмурна, представляваха чудесна метафора на това, което бях предприел. За мнозина то беше чиста лудост. След двадесет години живот в Париж и с капитал над осем милиона франка се връщах в София – окончателно и завинаги. Достатъчно беше да го съобщя на този отпред – виждах го как зяпва, поглежда ме бавно с бялото на очите си и в следващия миг се забиваме в първия неонов стълб.

Но фактът си беше факт – както и да го оценеше утре историята. Отзад в миризливия багажник се намираха последните остатъци от моето бурно минало. Това, което предстоеше, беше осигурено от две швейцарски и една испанска банка и от другото, ако още го имаше под челната плешивина. И ако въобще в ранната есен на 1990 година на света още съществуваша сигурни неща.

Електричеството угасна докато още бяхме на булеварда – млечните топки изчезнаха от стойките си под кестените, прозорците помръкнаха, единствено фаровете на редките коли заопипаха асфалта. Хлътнахме в мрака и след няколко завоя се озовахме на „петте къшета“. В прозорците на стаените околни кооперации се замъркаха светлинки, като призрания видения заизплуваха от дълбочините на стаите и, разлюлени не сигурно, хвърляха бледи отблясъци върху оределите листа на липите.

Моят водач из тъмното царство измъкна куфара ми от газовата си централа и с чувството, че ми натрива носа, изръмжа:

– Двадесет и четири лева.

Остана нашрек – ръката му върху капака още не го спускаше, може би очакваше, че ще почна да се пазаря и тогава той щеше да метне обратно куфара вътре и да офейка.

Извадих портфейла и на червената светлина на габаритите се порових из него.

– Как се казваш ти?

Той помълча секунда.

– Жоро. Защо?

– А бе, Жоро, нямам двацет и четири лева.

– Вдигнах очи и се насладих на рядката гледка как в една глава крмъно цвекло се зараждат недоумение, гняв и решителност. Той сложи

ръце на кръста и отвори уста, за да Избълва нещо, но аз го изпреварих. – Мога да ти дам само това – връчих му една петдоларова банкнота и, без да бързам, се наведох за куфара си, следейки го с поглед.

Този път метаморфозата беше още по-завладяваща. Навярно само господ-бог би могъл да си позволи по-интересно развлечение, ако някоя вечер си пуснеше на видеото ускорения запис на сътворяването на човека от кал. Устата на Жоро се затъкна, веждите му се заиздигаха нагоре, клепачите му затрептяха като на Стан Лоръл миг преди да се разплаче и бубунестата му глава се изнесе напред като у костенурка, подушила мляко.

– Ъ-ъ, такова... много мерси.

– Няма нищо – вдигнах куфара и го понесох към дворчето.

– Ъ-ъ, друга... господине, аз имам телефон!

Спрях се. Той дотича и ми връчи някакво бяло картонче. Щях да падна – беше визитна картичка, няма шега. Мушнах я в джоба си и му подадох ръка.

– Това е добре. Благодаря ти още веднъж. Лека работа!

Сподирян от грейналия му поглед, се затътрих към пещерата на входа. Е, блудни сине, ето те на крачка от дома! Колко бяха стъпалата до първата площадка – седем или осем? Девет – забравил бях и за малко да се пребия. Изкачих се на втория етаж и извадих запалката и ключовете. Старата месингова табелка с фамилията на покойния ми баща блесна и ме приветства.

Вкарах куфара в хола, открих зелено пънче от дебела свещ и на оскъдната му светлинка се наместих в старото кресло. Пламъчето потрепваше, сенките на вазичките и статуетките подскачаха върху стените в странен танц. Запалих цигара, за да пропъдя миризмата на влага и вехти мебели, и зачаках да пуснат тока. Докато чаках, под клепачите ми няколко пъти нахално се вмъкваше искрящото видение на Шан з'Елизе с грейналата в дъното и Триумфална Арка.

Десет дни по-късно същият този хол беше неузнаваем. Прясно измазани в бяло стени, гълъбово-сив мокет, няколко лъскави осветителни тела, стъклена масичка леки кресла, канапе – всичко блестеше от чистота и ухаеше на боров освежител. Няколко живописни платна – от двама французи, един луд швед и една японка – караха погледа почтително да се премества от вратата към прозореца, украсен от текстилно перде и от тънки като цигарена хартия щори.

И все пак, надявах се, най-голямата украса на помещението не беше нито шведът, нито тръбното бюро с компютъра, вентилатора и телефона, заемащи ъгъла до прозореца, ведно с младия фикус. Защото до тях, пред тях или, най-точно, сред тях пламенееше едно ярко рижо петно, сякаш оживял от картина на Ван Гог слънчоглед, с две тънки бели стъбла, облакътени на бюрото, и други две – дълги и тънки, кръстосани елегантно под стола.

Варка, моята прясно назначена помощничка, беше на двадесет и три години, но изглеждаше на осемнадесет – и тъкмо заради тази измамна разлика от пет години я бях монтирал в дъното на хола си. Дъщеря ми Жизел беше също на осемнайсет. Да вижда в помощничката си собствената си дъщеря ми се струваше най-сигурната гаранция за самотен мъж срещу евентуалната му глупост. Едно от нещата, от които бях решил да се предпазя, бе, излитайки от кафеза, да не кацна пред ловна двуцевка.

Бях я открил случайно на Централния пазар, докато пълнех една голяма торба с есенни плодове и зеленчуци. Тя крачеше между сергиите като сънена блатна птица, цялата в черно, и мързеливо хрупаше ябълка.

– Един портокал повече ще ви отива – закачих я пътъом. – Заради косата.

Тя спря да дъвче и ме огледа от глава до пети.

– Да не би да имаш дръвче на балкона? – попита любопитно и отхапа от ябълката.

Що ли ми трябваше да я занасям, помислих си и се чудех как да се измъкна с достойнство, когато тя ненадейно ми предложи помощта си.

– Дай едната дръжка, ако искаш. До ъгъла.

Почувствах се глупав, плешив дебелак, какъвто без съмнение в този момент и бях. Усмихнах ѝ се вежливо, давайки ѝ да разбере, че само съм се пошегувал. Тя обаче беше добила изведнъж делово изражение и, сбърчила вежди, понесе своя дял от товара. Тази нейна решителност не се изплъзна от погледа ми.

– Работите ли някъде? – попитах я, колкото да поддържам разговора. И друг път се бях улавял, че с млади момичета това беше един от задължителните ми тъпи въпроси. Навярно беше също толкова идиотско, колкото да политайш заиграло се дете дали не му се спи. Но този път, стори ми се, във въпроса ми имаше смисъл.

– Защо, трябва ли? Просто си ям ябълка.

Както и предполагам, постави ме точно на мястото ми. Закачах мига, в който щяхме да стигнем ъгъла, да ѝ благодаря и с облекчение да я

изоставя. Плахо проблесналата идея да я наема в бюрото си ми се видя, меко казано, инфантилна. Как така ще се довериш на първата безделничка, шляеща се из пазара, и ще претендираш, че си един печен работодател!

Но животът понякога си прави шеги и с най-пресметливите какъвто, въпреки опита си, все пак не бях. Иначе какво търсех в тази разкапваща се като гнил зарзават държава?

– На трамвая ли си? – попита ме небрежно тя, дояде си ябълката и прилежно пусна огризката в каменното кошче, което прибави нова червена точка в служебната и характеристика.

Истината беше, че възнамерявах да взема такси, но някой друг, когото чувах за пръв път, отговори от мое име.

– Да, ще го хвана отсреща.

– В каква посока?

– Към площад „Славейков“.

– Е, тогава ще пътуваме заедно.

И тя бодро ускори крачка.

В трамвая току я понаглеждах, мъчейки се да определя дали е от ония, които първо се лепват за теб, а после ти лепват нещо, или беше едно услужливо по природа същество, което го духа вятърът, и както сега ги помага, след секунда може да те изостави наред уличното платно. Все пак ѝ предложих най-хубавата ябълка от чантата. Тя оцени качествата ѝ, обърса я с длани и като примижва, захрупа я с удвоено усърдие.

– Правилно. Трудът трябва да се възнаграждава – избърбори с пълна уста и май тъкмо това, въпреки съмненията ми, окончателно реши въпроса.

Сега Варка седеше зад бюрото в хола ми и бавно отлепваше и долепваше пред носа си върховете на разперените си пръсти.

– Шефе, все така ли ще е? – изви тя глава към мен, усетила, ле я наблюдавам от креслото.

– И по-зле ще е – успокоих я и пак вдигнах вестника пред очите си.

Ала нямаше какво толкова да се правя на голям читател – цялата тази помия ми напомняше „Бай Ганьо“, който в Париж препрочиташ всяка божа зима. Оставих вестника да се плъзне на пода и като стар буржоа скръстих пръсти върху шкембето си.

– Нали знаеш, иска се време, додето светът разбере, че сме се пръкнали в негово услуга. За мнозина бюро „Дяков“ е поредната фирма за лепене на тапети. – Тя въздъхна примирено и тъжно ме изгледа със сините си като пирински езера очи. Не биваше да я отчайвам. – Пуснал

съм достатъчно информация по всички канали в бранша. Нещо повече, имам пресантиман, че още днес някой ще цъфне. Искаш ли да гризкаш?

Тя кимна с пресилено оживление и мислено я поздравих за доброто възпитание. Отидох в кухнята, избрах най-голямата и сочна ябълка, измих я със сапун, сложих я в чинийка и, връщайки се в хола, ѝ я поднесох с поклон. Знаех, че съм смешен като се държа така, но ми се щеше да я по-разсея. Макар да нямах никакви основания да се чувствам виновен, струваше ми се, че не друг, а аз бях постъпил като ловец, който първо е ранил сърничката, после я е излекувал, а когато тя е позаякнала, я е впрегнал в каруца. Изглежда, през тези първи дни носталгията по Жизел си казваше думата и това риже същество бе нещо като нейна заложничка.

Зъбите на Варка умело обираха последните връхчета ябълкова плът от огризката, когато камбанката на вратата мелодично иззвъня. Погледнахме се като двама заговорници, за които е настъпил решителният час, и ѝ дадох знак да отвори. Варка се изправи и с еластична походка се запъти към вратата, а аз, за повече важност, се вмъкнах в кабинета си.

Додето тя отваря, мисля, мога накратко да ви разкажа за причините, поради които в тази есенна утрин се намирах на „Хан Крум“, а не на булевард „Сегюр“. И вероятно трябва да, започна от щастливото си детство.

Най-ранните ми спомени датират от един слънчев пловдивски двор, покрит наполовина с асма, сред който аз, малко набито момче, се гоня с няколко подобни на мен хлапаци. Това е домът на баба ми и дядо ми по майчина линия – неголяма двуетажна къща в старата част на града, под върха на едно от тепетата. Летните дни и месеци са безкрайни, озвучени от лястовичи цвъркот и чаткането на конски копита по калдъръма. Зимните вечери край камината са изпълнени с друга наслада – в сумрачните ъгли на вестибула оживяват странни и зловещи животни, изпъзтели от приказките на баба ми, влизат в люти схватки, святкат люспи, тракат зъби и нокти, ала в крайна сметка доброто животно побеждава, а лошото се гърчи в краката му и на хищната му уста избива предсмъртна черна пяна.

Времето бързо се търкаля и аз съм ученик в София. Син съм на енергичен хидроинженер и на строга, ала справедлива библиотекарка – майка ми, която всеки ден стои над главата ми и упорито ме въвежда в школската наука. Тук е и по-голямата ми сестра, живяла в София, докато аз бях в Пловдив. Тя се оказва едно отзивчиво, спокойно като голяма риба същество, което ме защитава от многобройните нападки, понеже

аз, от своя страна, съм доста немирнен екземпляр, с когото момчетата долу от улицата бързо намират общ език в лудориите си.

След известно време баща ми заминава да строи язовири в Сирия и една година или две ние тримата живеем с новините от писмата и лъскавите картички, които все повече изпълват витринката на библиотеката и ни залъгват с предстоящото пътуване, дето ми се струва, че все не идва. Ала ето че най-сетне и ние стягаме куфарите. Сбогом, софийско ежедневие, здравейте, бял Дамаск и пясъци! Животът на едно момче сред чужденци е трудно изпитание, което обаче, ако то издържи успешно, ще го научи завинаги как да се оправя в битието, където всички ние бездруго сме едни залутани чужденци. В тази страна овладях френския, както и боя – макар че арабчетата, с които си играех, деца на строителни работници, бяха общо взето кротки и се отнасяха с уважение към мен, малкия европеец. От престоя си в тази топла, безводна страна почерних и друго познание – че човек може да превърне пустинята в градина единствено и само с упорит труд. Ако не бях разбрал това, и аз щях да стана по-късно един от онези несретници, които в зимните нощи спят под мостовете на Сена.

За Франция заминах след гимназията – и изобщо няхах намерение да оставам да живея там. Отидох да следвам, използвайки назначението на баща ми в търговското представителство. Всичко вървеше по мед и масло – по това време ме влечеше кинооператорството и се записах в класа на придобилия вече световна слава Жан-Люк Модар. Заснех два документални филма – за живота на проститутките и за този на боклукчиите – неща, които въпреки блясъка на парижките булеварди, не можех да отмина с равнодушие. Месеци наред ставах преди изгрев и с двама мои съкурсници обикаляхме Булонската гора и предградията, за да уловим и запечатаме миговете, в които борбата за оцеляване лудо пулсира, додето големите пари още спят.

Мосю Модар посрещна възторжено труда ни – той също бе от хората, които разбираха, че лъскавите витрини и кожените палта са само обвивката на нещата, примамливото оперение, под което се свиват мускули, кипи кръв и се борят за надмощие първични инстинкти. Той се изказа с възторг за работата ни, предрече ни бляскаво бъдеще и с всеотдайността си на голям творец, какъвто без съмнение беше, ни обеща твърдата си подкрепа.

В пламенните му оценки, разбира се, имаше малко повече патос и доброжелателност, отколкото заслужавахме – целта им беше да ни поощрят и вдъхновят за още по-упорит труд. Двамата ми другари се

възползуваха успешно от подкрепата на този голям човек и след години напреднаха доста в кинематографичната кариера. Но за моя милост нещата се стекоха по съвсем различен начин – и цялото ми досегашно безметежно съществуване се обърна с краката нагоре.

Неочаквано отзоваха баща ми в София и възбудиха срещу него следствие. Обвиненията бяха във финансови спекулации и злоупотреби за времето, когато бяхме в Сирия, и по-късно, когато той оглавяваше едно външно-търговско предприятие. Както научих впоследствие, облаците над главата му не бяха се сгъстили изведнъж, но за мен ударът дойде съвсем изневиделица. Довърших спешната си работа в института и се върнах в България с наивната надежда, че мога да му бъда от полза. Озовах се в мрачен въртоп от интриги, лъжесвидетелства и заплашителни телефонни обаждания. Животът за него, за майка ми и сестра ми, по това време бременна с първото си дете, се беше превърнал в ад. Почти всеки ден баща ми беше викан да дава показания, разговорите ни по телефона се подслушваха, съседите от кооперацията и квартала ни сочеха нагло с пръст и гръмка шушукаха, семейните приятели се изпокриха в миша дупка и изведнъж шумният ни обикновено апартамент потъна в зловеща тишина, сякаш ни бе връхлетяла чума.

Свивах заякналите си вече юмруци и се питах трескаво как да помогна на баща си в тази беда. Виждах го как той, коравият мъж, стиска зъби и се бори на живот и смърт да защити достойнството си, ала нещо ми подсказваше, че борбата е неравностойна, че обръчът, затегнал се около него, ще се свива още повече. Защото насреща му се бе изправил не жив човек, не дори някое от чудовищата от приказките на баба ми, а една жестока месомелачка и костотрошачка, една машина, уж съставена и управлявана от хора, ала имаща толкова общо с човека, колкото дръжката на брадвата с дървото.

Чувствувах се безпомощен, унизен и уплашен. Малцината ми приятели отпреди заминаването ми за Париж с нищо не можеха да ми помогнат, а и аз не им разкривах докрай драмата ни. Трябваше нещо да направя, но какво? Решението дойде не след дълго само – взеха ми паспорта и ми заявиха, че няма да мога да продължа следването си. В първия миг това ме за-шемети, после ме хвърли в бяс, а накрая се превърна в зловна решителност. Кой бяха те, та да определят моята съдба? Разбрах, че в такава страна повече няма място за мен. Трябваше да се измъквам, додето не бяха напъхали и мен в обръча.

Навярно съм имал голям късмет, за да успя чрез един стар татков пловдивски приятел да си върна паспорта под предлог, че се налага да

замина и да положа един изпит, та поне за наученото дотук да получа някакъв документ. После, естествено, ще се върна в България. Няма да забравя лицето на баща ми и очите на майка ми в онзи пролетен ден, когато със сак в ръка стоях като беглец в коридора. Двата не искаха да дойдат с мен на летището, бояха се да не предизвикат нечие прекалено любопитство. „На добър път, стисна ръката ми баща ми, и гледай смело напред.“ Майка ми, която явно от предпазливост той не бе посветил докрай в планове ни, въпреки това ме изгледа отблизо и промълви, поклащайки глава: „Ти няма да се върнеш.“

Целунах я по бузата, преглъщайки буцата в гърлото си, и с тиха стъпка напуснах апартамента на „Хан Крум“ 13. Да, майче, няма де се върна, повтарях си в автобуса, и в самолета, и в безкрайните безсънни нощи през следващите месеци и години, когато изпитах до дъно цялата горчивина и несрета на човек без дом и родина, на един чужденец. Този път опознах живота на проститутките, боклукчиите и клошарите край Сена не през обектива на камерата, а на живо, ставайки част от тях. Може би едва сега срещам толкова отзивчиви хора накуп. Едни от тях ме приютяваха в миришещите си на мъжко семе и евтин парфюм стаи, други ми даваха къшей хляб и шише вино, трети ме учеха как да избягвам срещите с полицаите и с чиновниците от емигрантската служба – на всички тези божи създания с големи човешки сърца ще съм благодарен до гроб!

Но и на другите съм благодарен – на наркоманите и сводниците, на корсиканците и хомосексуалистите, на пианиците и убийците, с които неведнъж се сблъсках и на косьм отървах кожата. Защото с тяхна помощ свикнах да си държа очите отворени и когато спя, да чувам разговорите и когато не слушам и да съм готов във всеки един момент да скоча и да се бия, или – ако се наложи – да се спасявам с бягство. Това не са литературни измишльотини, както може да си помисли някой. Не, драги! Може да го потвърди всеки българин, когото съдбата по една или друга причина е запокитила някъде по широкия свят и той е трябвало да се оправя както може. Е, сигурно има и такива емигранти, които щедри сънародници са хващали подръка още на летището и са ги повеждали към луксозните си домове и посипаните с чакъл алеи в градините. Всичко има по широкия свят, навярно и това го е имало. И всъщност, аз не искам да правя лоша пропаганда на това тук и това там. Особено днес, есента на 1990 година, когато в родината ми, за която съм си мислил толкова пъти през годините като за окъпано в розово сияние райско кътче, се раздира от партизански борби, от мошеничества, спекула и

несигурност. Говоря само за себе си и за това, което се случи с мен. Ако някой не вярва – негова си работа.

Друг някой може да попита – ами защо не отиде при оня твоя световноизвестен Модар – нали беше ти обещал бляскава кариера и помощ? Отговорът не е толкова сложен, както навярно ще се досетите, но и не е само в парите. Е, да парите също. И паспортът също, чийто срок родната администрация беше предвидила да изтече само след месец и се бе погрижила да не бъде удължаван в посолството при никакви условия. Но имаше и друго, и то си беше чисто мой проблем. А проблемът беше, че след цялата история с баща ми бях загубил вяра във високата мисия на изкуството. Докато аз снимах естетските си филмчета, в Париж гледаха десетки хиляди, а в родината ми се гавреха с баща ми. Да се правя на човек на изкуството вече не беше работа за мен. За това се иска да се самозалъгваш, че доброто животно непременно ще победи лошото, а аз вече не вярвах на бабините си приказки пред камината в стария Пловдив.

Бях объркан и по друга причина. Не бях приел върховенството на парите, чийто парад наблюдавах всяка минута в прекрасния и мерзък Париж, но жестоко се бях разочаровал и в това, което ставаше в България. А би трябвало второто да стане доста по-рано, но кой да разсъждава върху него! Същата тази баба, която бе възбуждала детското ми въображение със сенките на чудовищата, както и дядо ми, бяха жив пример на гадостта на едно време, в което преди смятах, че съм имал щастието да живея. Защото при своето последно завръщане в София през онази мъчителна пролет бях научил от баща ми за изтезанията, които двамата му старци бяха понесли и преди, и след Девети септември. Бяха ги били първо в полицията, а после в милицията. И то такъв бой и на двете места, че баба ми до края на живота си ходеше кръв, а дядо ми дишаше с половината си бял дроб. Съжалявам, мосю Модар, но потомък на подобни хора, избягал от родината си, за да отърве последствията от несъществуващите грехове на баща си, не може да стане ваш ученик. Има по-важни неща от киното – и животът е едно от тях.

Чувам как във въздуха виси още един въпрос: ами милионите? Нали все пак си успял, пъси сине, какво сега плюеш срещу тези, които те приютиха, създадоха ти семейство, позволиха ти да натрупаш немалко пари, обградиха те с уют и спокойствие! Не плюя срещу тях и всичко изброено е истина, макар и без последното. Да, успях да се измъкна от тинята, тресавището не ме всмука, излязох на спасителния бряг. За любопитните ще кажа – успях да пробия в търговията с недвижими имоти.

Само който не е запознат с материята, не знае колко трудно е това, особено за чужденец, за метек, какъвто за мнозина бях. Бизнесът с имоти се върти от едни от най-консервативните хора – нотариуси, адвокати, чиновници в кметствата. Всяко чуждо тяло тая пасмина отхвърля с решителността на организма, на който се присажда чужд орган. Да е жив и здрав Марк, старият евреин, който ме въведе в бизнеса и ми даде първите уроци. И късметът ми си каза думата, разбира се, за къде в този живот без късмет!

Но аз се разбъбрих. Трябва да се връщам в стария хол, превърнат за седмица с помощта на същите тези парични знаци в лъскаво бюро, защото първият посетител е вече там. Ще добавя само следното. Ожених се за францужойка, роди ми се дъщеря и смятах, че ще оставя кости в страната, където почиват толкова светли умове на човечеството. Ала съдбата реши друго. Обвиненията срещу баща ми след дълги години тормоз се оказаха без всякакви основания и той бе реабилитиран, ала посмъртно. Майка ми се бе поминала скоро след него – подобно сянка на отлитналия от дървото лист. Сестра ми замина с мъжа си и двете си деца за Буенос Айрес и остана там, проклела родината си. А в София остана мръсникът, който бе предизвикал цялата тази трагедия, и си гледаше кефа с чувството, че е изиграл всички.

Заради него се бях върнал тук с цената на разбитото си семейство и попресилената си омраза към капиталистите. Ако не беше той, и аз щях да стана един от тях – килограмите вече ги бях натрупал. Но в един миг осъзнах, че не можеш да изживееш живота си с бремето на неизплатения дълг и същевременно да смяташ, че си преуспял. Тогава избираш единия път – и плащаш цената. Колкото и висока да е тя и колкото да не ти се плаща.

Жената, сефтосала корекомското ми канапе, беше около петдесет-годишна, облечена в черно, със сресана зад ушите коса и мнителна като съветски митнически инспектор. Тя стискаше на коленете си олющено подобие на чантичка и оглеждаше ту Варка, ту картините, ту мен с решително неодобрение. Когато ѝ подадох ръка, усетих в своята влажна плът – като че току-що извадена от легена с прането. Целият ѝ вид беше на несретно, самотно същество, оцеляло на този свят само благодарение неотслабващата си подозрителност към всичко в него. Погледът ѝ беше тъмен, остър, с неприятен блясък. Тя очевидно си даваше сметка, че той е единственото ѝ оръжие, и не спираше да го забожда в мен и Варка като папира.

– Вие сте шефът, нали? Госпожица Пиперкова – представи се тя с несъмнено достойнство.

Усмихнах се колкото е възможно по-ласкаво.

– Приятно ми е, Дяков. На вашите услуги съм. – Понеже бедната Варка отново бе пронизана и не знаеше къде да се дене, добавих. – Това е моята помощничка. Говорете спокойно.

Госпожица Пиперкова извади от мукавената си чантичка носна кърпа с размерите на резервен парашут, изсекна се сухо и вирна острата си като на Данте брадичка.

– Бих искала да се заемете с един случай... с наказването на една особа... извършила убийство!

Изобразих на лицето си готовност за доживотно съдействие и кимнах.

– Слушам ви.

– Става дума за брат ми. За покойния ми брат – изхлипа тя с неочаквана театралност, сграби кърпата и захлупи главата си.

За всеки случай внимателно я огледах – не бих се учудил, ако откриех в плата два малки прореза, през които ме наблюдава.

– Моите съболезнования – покашлях се.

Тя откри лицето си като ханъма пред законния си повелител.

– Уби го неговата жена – изсъска зловещо. – И искам вие да го докажете. Ще ви се отплатя богато.

Май се бях излъгал в нейната несретност – несретник щеше да е сега всеки един от онези късметлии, овреме отказали се да я направят госпожа. Върху продълговатото ѝ лице изгря мрачна радост. Изглежда, предчувствуваше как чрез мен пръстите на възмездието ще стиснат шията на снаха ѝ.

– Ще се постарая – уверих я. – Едно кафе, уважаема госпожице?

Тя оголи три едри зъба, по които червилото бе повече от това върху тънките ѝ устни.

– Мо-же... Европейско, нали?

Кимнах първо на нея, а после на Варка, която щастлива се изниза в кухнята.

– Цигара?

– С удоволствие.

Кръстосвайки крак върху крак, тя изпусна елегантно облаче дим и ме накара за миг да забравя окаяната ѝ външност.

– Ние с Дими сме крайно артистични личности. Дими е брат ми, както се досещате. За беда, само той има късмета да превърне своите наклонности в професия. Аз... така да се каже... не можах да ги изявя напълно. Дими работеше в театър „Ателие“, знаете го сигурно, дето е на „Раковска“. Беше театър-майстор, но всъщност той движеше всичко – правеше декори, набираше артисти, понякога дори играеше малки роли. Беше душата на колектива – те нямат постоянен състав, актьорите гастролират, и всички идваха заради него, заради неговата пламенност и всеотдайност. Той беше... ах, как ужасно звучи това „беше“ – тя подсмръкна дълбоко и притвори очи.

Отвори ги, когато чу, че Варка влиза с кафето. Погледна димящата чашка, после безмълвната Варка и устните ѝ се свиха с обвиняващо недоволство.

– Сварихме го миг преди да дойдете и го наляхме в термос. Съвсем прясно е – уверих я и взех своето.

Отговорът ми я удовлетвори, тя си сложи захар и Варка можа да си седне зад бюрото, освободена от подозрение.

– Тъкмо заради този негов слънчев характер жена му го ненавиждаше. Тя се беше оженила за Дими заради къщата и мястото, след като първият ѝ мъж я бе натирал заедно със сина ѝ. А ето как му се отблагодари тя – госпожица Пиперкова сръбна от кафето и за пръв път видях в очите ѝ одобрение.

– Какво се случи с брат ви? – попитах, защото тя млъкна, неочаквано хипнотизирана от японския пейзаж зад гърба ми.

– Изгори го, подпали го – трепна тя и очите ѝ блеснаха. – Преди месец и половина, на осемнайсети срещу деветнайсети август. Запали къщата хладнокръвно и брат ми изгоря. Ето го, вижте го, милия! – тя изхълца, както ми се стори, вече искрено и извади от чантичката си пожълтяла снимка.

Мъжът на нея беше остронос, с извит надолу мустак и приличаше

на плъх, който пише стихове. Впечатлението за това идеше от очите му – големи, влажни, напоени с безмерна тъга и отговорност за цялото човечество. Но малките му устни и отсъстваща брадичка издаваха хищност, а намазаната с брилянтин коса и щръкналата папийонка навярно оказваха неотразимо въздействие върху кварталната зарзаватчийка.

– Откога е снимката?

– Е, да, тук е по-млад. Почина на шейсет и две. *Загина* – напомни ми госпожица Пиперкова и, наклонила влюбено глава, я прибра обратно.

– Какво е заключението на следствените органи?

– Какво да е – злополука. В мазето си брат ми държеше едно варелче с бензин – нали знаете, криза... запасил се беше. Казаха, че навярно е станало късо съединение и са пламнали някакви парцали. А после е гръмнал варелът и е лумнала къщата.

– През бетонната плоча?

– Стълбите за мазето бяха дървени. Стара къща, още от баща му... от баща ни – поправи се тя и ме стрелна с поглед. – Ние всъщност не сме кръвни брат и сестра. Моята майка и неговият баща се ожениха, когато аз бях на десет, а той на двайсет години. Мама е още жива, а баща му почина. И двамата бяха музиканти – свиреха по заведения. По изискани, искам да кажа, не по някакви си кръчми!

– И защо мислите, че жена му го е извършила?

– Нали ви казвам – тя не търпеше неговата артистичност. Винаги е смятала и него, и мен за ексцентрици. Докато за нея на най-високото стъпало стоят запасните офицери. Като съседа им, Карастоянов...

Запалих цигара и се опитах да преценя доколко тази неосъществена Марлен Дитрих беше с всичкия си. Щеше да е лоша поличба, ако първата ми клиентка се окажеше куку. Същевременно, оставех ли настрана патологичната ѝ омраза към снаха ѝ, нищо друго не говореше за болен човек. Бързи реакции, наблюдателен поглед – макар че пък тази постоянна мнителност...

– Защо се насочихте към мен? – попитах невинно като ангел. – Искам да кажа – откъде научихте, че съществува фирма, занимаваща се с подобна дейност?

Очаквах отговорът да бъде – „от рекламите“, и тогава навярно щях да се опитам много внимателно да я отпратя, макар и с ужасния риск това да ми донесе нещастие. Тя обаче каза друго и то промени нещата.

– Как откъде, ами от майор Алашки! Мислех, че сте негов колега и знаете.

В известен смисъл бях поставен натясно и хвърлих търсещ опора поглед към Варка. Тя не ме разбра.

– Кафе ли? – изправи се, готова да ни обслужи.

– Кафе? – повторих въпроса ѝ към гостенката, но тя поклати глава. – Не искаме кафе. Благодаря ти! – Варка разочаровано седна под фикуса. – Разбира се, госпожице Пиперкова, аз съм колега на майор Алашки, макар и не съвсем. Предполагам, казал ви е, че бюро „Дяков“ е частна фирма. Аз съм първият човек в София, който откри подобно бюро. Това изобщо стана възможно съвсем наскоро. Та в този смисъл не съм колега на Алашки, но имам законното право да се занимавам с издирвания и разследвания, както и, ако обстоятелствата го изискват, да отнасям събраната информация към съда.

– Точно така! Това ми каза и майор Алашки. Не мога да разбера какъв е проблемът?

Проблемът е, драга моя, луда ли си или не! Вместо да кажа това, естествено, измърморих галантно:

– Няма никакъв проблем, госпожице. Просто малко уточнение.

– Чудесно! Значи, споразумяхме се, нали?

Така изглеждаше. Теглих си една наум за своята мекушавост и извадих бележник.

– Добре, да запишем. Брат ви се казва Дими...

– Димитър Боцев. Жена му – Нора Казакова. Тя дори не пожела да вземе фамилията му! И по-добре. Иначе сега щеше да мърси името му!

– Адреса на къщата?

– Драгалевци, улица 309, номер 5. Близко до вилата на професор Стайков.

Нямах честта да познавам такъв професор, но това сега беше най-малката ми грижа.

– Телефон имате ли?

– Не, за съжаление. Живеем с мама в един нов блок в ЖК „Обеля“.

– Варке, дай на госпожицата една картичка! – Рижата ми помощничка изпълни веднага поръчката. – Това е нашият телефон. Обадете ми се след два-три дена.

Прибрах бележника в джоба си и се опънах назад.

– Това ли е всичко? – попита Пиперкова, като че ли пообидена от слабия ми интерес.

– Засега – да.

– Но вие не знаете дори името ми!

– Напротив, знам го. Ефросина.

Невидима разтегалка за обувки удължи лицето ѝ.

– Но... как?

– Няма нищо за чудене, имаше го на снимката.

– Ах! – трепна тя засрамено и наведе глава. – Ами тогава... – тя бръкна пак в чантичката си и извади илик. – Ето, за начало.

Полюбопитствах как ме оценява и надникнах вътре – имаше две банкноти по двайсет лева и една от десет. Сериозна сума, няма що – два долара и петдесет цента.

Върнах ѝ плика.

– Благодаря, госпожице, но засега ги задръжте. Поръчал съм огнеупорна каса, но ще дойде след няколко дни. Има време – успокоих я, понеже тя още не прибираще парите.

Изчаках я да се приготви за тръгване и станах едновременно с нея. Тя отново се втренчи в японската картина и се видях принуден да ѝ кажа две думи.

– Авторката е млада художничка. Живее в Париж. Това е една от ранните ѝ работи – наименованието ѝ е „Изгрев или залез – все едно“. Харесва ли ви?

Струва ми се, че очите ѝ, вперени в пламналите от червеното слънце извити краища на стрехите, за миг се уголемиха уплашено.

– Да, да... Хубава е. Една такава – азиатска... Довиждане, госпожице – обърна се тя вдървено към Варка. – Благодаря за кафето.

– Беше удоволствие за мен, госпожице – Варка направи кникс като изпяло песничката си момиченце.

Изпратих гостенката ни до вратата и я изчаках да завие към долната площадка. После се върнах при Варка.

– Какво ще кажеш?

– Вампир. Истински вампир! – изсъска тя като тенджерата под налягане. – Смятате ли, че всичко това е вярно?

– А ти?

– Уф! – тя се тръшна на канапето. – Не знам. Изглежда ми само безумно злобна.

– Трябва да сме По-снизходителни към слабостите на другите – изрекох с глас на пастор и се приближих до прозореца. Разтворих леко щорите и погледнах надолу. Госпожица Пиперкова пресече улицата и се приближи до висок мъж с бял панталон и бяло сако, с дълга права бяла коса и, както ми се стори оттук, с изрязано скулесто лице. Двамата размениха няколко думи и тръгнаха към булеварда. – Ела да видиш нещо.

Варка застана до мен.

– Какъв е този санитар? – попита с недоумение.

– Как какъв, от лудницата – отговорих, за да ѝ се харесам.

Тя избухна като риж пламък от варел с бензин. Оставих я хубаво да се насмее. Черната Пиперкова и белият мъж се скриха зад ъгъла.

– Добре. Сега потърси Алашки.

– Няма го в управлението – каза тя след минута. – Какво ще правим?

Погледнах часовника си – приближаваше дванайсет.

– Ще ме заведеш в някоя кръчма. По възможност долна и с музиканти. Аз черпя.

Варка ме погледна и одобрително въртна глава.

– Шефе, ти май ще излезеш много готин. А само като си спомня как пуфгеше с оная чанта!

Не бях ходил в Драгалевци от ученическите си години. Споменът, който пазех оттам, беше за едно китно селце и за малка вилна зона, в която половината от къщичките са дървени и вапцани в жълто. Това, което виждах сега, ми приличаше на смесица от парижките бидонвили и пловдивските предградия. Масивни къщи се редуваха с паянтови бараки, свинарници и кокошарници се гушеха под величествени сребърни ели и кипариси. Старото и новото, красивото и безвкусното се бяха преплели едно в друго като цветна леха, нападната от бурени. По изровените улици купчини пясък и засъхнали буци цимент караха Жоро непрекъснато да върти волана наляво-на-дясно. Имах чувството, че се движим през местност, където довчера са падали малки пакостливи бомби.

– Извинявай, шефе – произнесе Жоро, след като ме друсна яко в една дупка и изспува под носа си. – Не е ли онази там?

Къщата, която ми посочи, също приличаше на жертва на бомбардировка. Половината от покрива се беше срутила и през зейналите отвори на строшените прозорци се виждаха шръкнали греди. Няколко от близките дървета стърчаха като черни средни пръсти, показани на невинно-бистрото небе. Слабият ветрец, полъхващ от планината, донесе до ноздрите ми миризмата на непочистена печка за въглища.

– Спри тук и ме чакай.

Измъкнах се от колата и се вторачих във веригата, обхванала вратата и страничния кол. Катинарът беше голям колкото дамска чанта, огромната му ключалка нагло предупреждаваше: „Който и да си, изобщо не се захващай с мен!“ Този, който Го бе поставил, явно разчиташе на хорското лековерие – защото бе достатъчно да откача два тела от кола, да изнижа нагоре веригата по него и по тръбната рамка на вратата и да се озова в двора.

Действието ми не мина незабелязано – от съседния парцел се донесе яростен лай и един тютюневожълт сетер се нахвърли с лапи върху разделящата ни мрежа. Подготвих се да дам отчет на съседите какво търся тук и бавно zakрачих към къщата. Ала никой не се заинтересува от мен, само кучето, след като разбра, че не съм от плашливите, млъкна сърдито и ме заследи с професионален ловен поглед.

Гледката вътре беше повече от тягостна. Напукана мазилка, овъглена дървения, продънено дюшеме и жалки остатъци от дюшеци и килими – цар Огън бе вилнял дълго и безпрепятствено, доказвайки за пореден път, че с него започваше и свършваше всичко. Дори ламаринената мивка в кухнята – се беше усукала и заприличала на улук.

Вратата към мазето или това, което бе останало от нея, се бе

килнало върху стената, избито навярно от експлозията. Помислих, че няма да мога да слеза долу – дървеното стълбище също бе изгоряло. Затова пък някой се беше погрижил да спусне подвижна стълба и, като внимавах да не счупя някоя от пречките, се смъкнах в мазето. Както и очаквах, тук разрухата беше пълна. Варелът бе изгънял от огъня като дантела, от електрическото табло бяха останали само куките, на които е било забито в стената, и окончанията на разпоени проводници. Изгърбушени кофи, неузнаваема рамка от велосипед, още някакви метални парчета, напомнящи авангардните кинетични скулптури в Центъра „Помпиду“, както и малка купчина превърнати едва ли не в кокс бивши въглища – това заварих в тази черна като ада дупка.

Бях стъпил на първата пречка и вдигах крак за втората, когато стълбата се разлюля и едва не паднах. Вкопчих пръсти и вдигнах глава. Три чифта кръгли неща се вираха в мен – едни човешки очи, едни кучешки и, най-неприятното, двуцевка. Стъпих обратно долу и шумно въздъхнах.

– Какво търсиш там? – изкряска мъжът и сетерът, зарадван от тона му, злобно заръмжа.

– Падна ми топчето – изгърсих.

– Какво топче?

– Такова. Нищо, ще си направя друго – мушнах палец в носа си. Оня наведе още малко пушката. – Слушай, разкарай тая базука.

– Кой си ти бе? – в гласа на ловджията гневът се бореше с паниката. Сетерът изляз трикратно и остана с отворена паст.

– Само не пуцай. Гледай, ето – с два пръста бавно бръкнах в джобчето на самото си и измъкнах картата, вързана на конец. – Да я откача ли?

Видях как не картата, а конецът го накара да отмести цевите от мен. Въпреки това не се предаваше.

– Хвърлете я.

Откачих я от безопасната игла и му я хвърлих. Той се втрени в нея и недоверието му получи нова вкусна порция.

– Ти не си от милицията! Каква е тая карта?

– Частно ченге съм. Частен детектив, ако повече ти харесва. Виж отдолу печата. Да не мислиш, че съм си играл да го рисувам, за да крада пепел... Офицер си, помисли малко – завърших помирително.

Сетерът изджафка два пъти – навярно ме предупреждаваше да не държа такъв Тон на стопанина му.

– Откъде знаеш, че съм офицер? – не се предаваше той.

– Виж си панталона – посочих крачолите му, ушити от здрав

интендантски плат. – Господин Карастоянов, запасен офицер.

– Другаря Карастоянов – натърти той и сложи пушката при нозе. – Качвай се.

Изкатерих тялото си догоре и протегнах ръка за картата. Той ми я върна с презрителна гримаса.

– Егати запада! Щом и у нас се навъдиха частни детективи... – Карастоянов метна двуцевката на рамо и потупа сетера по върното теме.

Беше една глава по-висок от мен, рано оплешивял, с четвъртита челюст, космати ръце и леко криви крака – истински мъжкар. Надявах се след като видя габаритите ми да поомекне, но поне засега пушката и кучето му пречеа да бъде реалист.

– Може ли да ти задам два-три въпроса? Извинявай, че говоря на „ти“, но ти пръв започна.

Той смръкна с достойнство и ритна някакво тенеке.

– Какво има?

– Как стана тая работа? – посочих пепелището околоръст.

– Откъде да знам. Бях в града. Рожен знае, но си трае.

Щом чу името си, песът умилен изскимтя.

– Кога е станало?

– През нощта на осемнайсти срещу деветнайсти август. Пожарните са дошли към три. Обаче късно.

– Много бензин ли е имало долу?

– Откъде да знам! Човек като хората ли е да се похвали. Мъкне като лалугер и все гледа да го не видят. Ама на му сега! Циция!

– За мъртвите или добро, или нищо.

– Ами! На тоя... – запасният пълководец се изплю в пепелта. – Такива като него така свършват.

Кимнах към окадената бутилка от пропан-бутан в ъгъла.

– Здрава е.

– Празна е, затова. Иначе е могло и стените да паднат.

– Защо сестра му смята, че жена му го е подпалила?

Той се опули насреща ми, лицето му бавно се наля с кръв и пръстите му, стиснали ремъка, побеляха.

– Тая кукундела! Така ли ти каза?

– Тъхъ.

– Гад със гад! А не ти ли каза как оня нейният, с попската коса, веднъж гони Боцев да го коли с бравата?

– Не... Какъв е той?

– Какъв, алтафини като нея!... Търкулнало се гърнето, намерило си

похлупака. Дъновист ли, бъновист ли!...

– За какво е искал да го коли?

– Откъде да знам – вметна той пак крилатата си фраза. – Гонеше го из двора, та пак трябваше да вадя пушката.

– Къде е сега вдовицата на Боцев?

– В града е. Какво да прави тук! Има едно апартаментче в Обеля, там е с Манолчо.

– Колко годишен е?

– Манолчо ли? Двадесет и пет-шест... Електротехник е в хладилния завод.

– А Нора Казакова къде работи?

– Че не знаеш ли? При твоите хора, дето са ти извадили картата. Слушай, теб кой те праща?

– Госпожица Пиперкова, сестрата на Боцев.

– А-а, така кажи! Значи, дошъл си да събираш информация срещу Нора! Няма да стане, другарче! Язык, че си бил път. Най-много да ти вземат картата и край на кариерата ти. Шеркол Холм! Хе!

Почесах се по темето и огледах напуканите от огъня стени.

– Стара къща. Как ли е издържала на взрива?

– Старите са по-държеливи. И тая, и мойта бащите ни са ги строили. Като беше земетресението във Вранча, не се помръднаха. Земята е стабилна тук. Навремето моят баща е имал десет декара, и това място е било негово. След Девети обаче се налага да ги отстъпи. Почти без пари. И баща му на този – той отново подрит-на тенекето, – беше един от първите, който се засели. Беше болнав човек, свиреше на цигулка. Казваше, че заради въздуха е дошъл в Драгалевци. Преди това е живял някъде в Подуене.

– Артистично семейство – подхвърлих, – музиканти, артисти... Нали Боцев беше артист?

– Кой артист, той ли? Хе! С тая мутра на плъх. Никакъв артист не беше, ковеше дъски в театъра и метеше сцената – ако това е да си артист!...

– Чух, че Нора Казакова се е омъжила за него, защото е смятала, че е артист – излъгах.

– Какво-о? – Карастоянов пръхна като кон във вода. – Глупости!

– А за какво, по сметка ли?

Запасният офицер разбра, че е сбъркал с пръхтенето и се намуси. Потупа Рожен по главата и се насочи към изхода.

– Да бе, какво стоим тука! – последвах го на двора.

Смятах, че ще се спре, за да продължим разговора, но той закричи към улицата с твърда войнишка походка.

– Ало, другарю Карастоянов... чакай малко.

Той се спря чак при вратата и се зае демонстративно да оглежда картинара – явно търсеше следи от насилие. Приблжих се и извадих тефтерчето си.

– Кой е адресът на Нора Казакова?

Той ме изгледа кръвнишки.

– Откъде да знам?

– Нали сам каза, че е в Обеля.

– Е, в Обеля е. Не знам къде е. Хайде, излизай да затворя!

Измъкнах се на улицата. Той нахлузи обратно веригата, завърза телове и изпробва здравината им.

– Бетон, няма що – ухилих му се.

– Всички не са такива умници като теб – довърши ме той и си тръгна.

Чепата работа! Шоп ли беше, какъв – откъде да знам, но с подобно офицерство и родината ни, и бъдеща обединена Европа можеха само да се гордеят Седнах в ладата и тупнах по рамото дремещия Жоро.

– Защо го проспна тоя с пушката?

– Не съм го проспал – обиди се Жоро. – През цялото време гледах примижал.

– Ами ако беше ме гръмнал?

– Ама чакай бе, шефе, нали ми каза да стоя в колата!

Ясно, бях се сдобил с втори Гюро Михайлов. Като си представих как в този момент Варка зяпа в пространството и си гризка ябълка, рещих, че съм си съставил страшен екип.

– Шефе, майор Алашки.

Варка ми протегна слушалката. Бях почнал да си събувам обувките, но ги нахлузих и се за-мъкнах до бюрото ѝ.

– Ало.

– Здравей, Шерлок Холмс – бодрият пас на съученика ми есна в мембраната.

– Бъркаш. Аз съм Шеркол Холм.

– Все едно. Търсил си ме. Имаш много упорита секретарка!

Погледнах Варка, която отново се бе заела с кръстословицата.

– И умна. Търсих те, да. Много ти благодаря за клиентката. Обаче сигурен ли си, че е за мен, а не за друго заведение?

– Какво искаш да кажеш?

– Малко е... особена – смигнах на Варка, вдигнала рижата си глава.

Тя потвърди с кимване.

– Е, ти да не искаш само балерини.

– Нямам това предвид. Защо не се заехте вие със случая?

– С какъв случай?

– Как с какъв? С предумишленото убийство: на брат ѝ.

– Тъй ли? За пръв път чувам.

– Слушай, шегобиецо! Ако смяташ, че съм потрошил няколко бона конвертируема валута, за да ми прашаш изкуфели бабички...

– Ама, Любо, чакай да се разберем!

– Чакам – придърпах един стол и седнах. – Защо ми я Изпрати?

Перо Алашки отсреща май леко се бърза.

– Изобщо не знам за никакво убийство. Обади ми се една позната на жена ми. Била съседка на тази... как се казваше, Пиперкова. Питала я дали в България не са се появили частни детективи. Познатата на жена ми не знаела и я пратила при мен. А аз я пратих при теб.

– Защо ѝ е бил частен детектив? Нямам ни вяра вече хората във вашата високо уважавана институция?

– Ей, внимавай...

– Не ми отговори.

– Откъде да знам! – Хайде и тоя. – Тя дойде с конкретен въпрос и аз ѝ дадох конкретен отговор. Мислех, че си ме търсил да ме поканиш на вечеря за услугата, а ти ми държиш сметка!

– Сега ти чакай. Тази госпожица твърди, че пожарът, при който е изгорял брат ѝ, е бил умишлен. Обвинява снаха си, неговата жена. Ако не беше ми я пратил ти, сигурно щеше да си остане само с кафето.

– Слушай, това е работа на пожарникарите. Кога е станал пожарът?

– Преди месец и половина.

– Чудесно!

– Кое му е чудесното?

– При всеки пожар има експерт от експертната служба. Наред с определянето на щетите, тяхно задължение е да преценят има ли умисъл в пожара или е плод на небрежност, на техническа неизправност, на авария и така нататък. Ако има умисъл, предават го на нас. Ако няма – правят си доклада, който остава на съхранение в архива им и това е.

– Искаш да кажеш да отида в пожарната?

– Мога да проверя дали е образувано предварително следствие. Ама това и ти можеш да го направиш За какво сме ти дали тази карта? Само че защо ще го пали жена му?

– Що – смигнах пак на Варка, която, мислейки за думата на трийсет и пет вертикално, се беше втреничила в носа ми, който не си харесвах особено, – не познаваш ли жени, които биха повъртели мъжа си на шиш, стига да можеха?

– В България няма такива. Виж, в гнилата Франция...

– Бъркаш я с Дания. Какво ще нравеш утре вечер?

– Знам ли. Май ще се наредя на опашка за бензин.

– Нямах голяма фантазия за един майор. Предлагам ти нещо по-приятно – вечеря в „Шератон“. Ти и жена ти.

– О-о... Това добре, ама наистина ми трябва бензин, че ще ходя на село.

– Щом нямаш достатъчно власт да пратиш друг, аз ще ти осигурия човек. Ако се наложи, ще чака цяла седмица.

Експертната служба на Националната пожарна се намиреше на „Равковски“ недалеч от канала. Постовият войник ме упъти към дежурния офицер, а той, след като сума време ми оглежда картата и корема, накрая ми каза по кои стълби да се кача и на коя стая да потропам.

И там не мина без въртели. За да надникна в тетрадката с дебели орфани корици се наложи служителят да проведе пет телефонни разговора – с началника си, с неговия началник, с министерството, с някаква секретна секция и с някакъв подполковник с идиотската фамилия Говориков. Не се обади само на министър-председателя. Из-пуших две цигари и половина, когато той най-сетне ми показа какво е записано за пожара в нощта на осемнайсети срещу деветнайсети август.

Диспечерът е приел обаждането на някой си Богдан Мавродиев в 2

часа и 36 минути. Горнобанската пожарна се е задействала веднага и е изпратила кола, която е пристигнала в 2 часа и 55 минути. По миризмата на бензин наоколо са се ориентирали за вида на горенето и са започнали гасене с пяна. Разузнавачите не са имали първоначален достъп до къщата, така че ръководителят на пожара изчаква пламъците да намалееят и тогава отдава заповед за оглед. Въпреки това улики почти няма. Поточно, спират се на версията, че в електрическото табло от късо съединение възниква волтова дъга и тя възпламенява бензиновите пари. Експлозията избива вратата на мазето и налягането изтиква пламъците на горния етаж. Тъкмо тази избита врата спасява бетонната плоча от пробиване. Потърпевшият Димитър Боцев е намерен овъглен до леглото – навярно е спял и единственото, което е успял да направи, е да се катурне от него на пода. Показания на свидетели говорят, че вечерта той солидно си е пийнал в кръчмата над площада, дори се е поскарал с някои. Улики, че някой от компанията му може впоследствие да е отишъл и да е подпалил къщата, няма. Заключение на експерта за пожара е категорично – в него няма умисъл. Щетите от огъня са на стойност приблизително двайсет и пет хиляди лева.

– Но при сегашната инфлация тази сума е доста занижена – отбелязва служителът, който през цялото време четеше заедно с мен.

– Кой експерт е бил на пожара.

– Генчев.

– Мога ли да говоря с него?

– На море е. Ще си дойде след две седмици.

– Записани ли са показания на свидетели?

– Да. На Богдан Мавродиев и на професор Стайков. Ето ги.

И единият, и другият са чули първо взрива, а когато са излезли навън, са видели пламъците да бълват отвсякъде – и от мазето, и от първия, и от втория етаж. Освен телефона на Боцев – естествено, неизползваем, в съседство е имало само още един телефон – у професора. За беля близки изкопни работи са прекъснали кабелите. Мавродиев е тичал до автомата на площада, което му е отнело десетина минути. Имайки пред вид кога диспечерът е зафиксирал обаждането пожарът е избухнал малко след два часа.

– Значи, вашите хора са започнали гасенето един час по-късно.

– Горедолу.

– Тук пишеше, че е станало късо съединение, предизвикало волтова дъга. Къде?

– Могло е да стане и в предпазителя, и в някой уред. При огледа е

открито едно такова късо съединение – в готварската печка в кухнята.

– Ами ако някой все пак е драснал клечката?

– Трудна работа. Ето пише – прозорчетата са били от армирано стъкло. Остава – през вратата. Но ето вижте – езичето на ключалката е било извадено, тоест, била е заключена. Разбива я взривната вълна. А ако някой, както казвате, е драснал клечката през прозореца, то тогава той е бил отворен и парите са щели да излязат навън по-рано.

– Благодаря ви – измърморих и оставих тетрадката на мира.

– Моля – служителят я прибра в секретера и го заключи. – Казвате, частен детектив сте... Дали няма да измислят и частни пожарни?

Посещението ми в моргата беше предварително уговорено, така че срещата ми с патологоанатома мина без всякакви пречки и бърбиви съгласувания по телефона. Мършавият, с резки движения мъж дори не си направи труда да погледне картата ми – само махна с ръка и извади цигара от джобчето на престилката си. Предложих му „Житан“ – той и в него бръкна механично и го запали без всякакви коментари. Какво да се дъзвери на подобни дреболии при гледките всеки ден!

– Аз го рязах, спомням си. Приличаше на изгоряла кокошка. – Той измъкна някаква папка и я плесна върху бюрцето си. – Я да видим... така-а... Двадесети август, Димитър Боцев. Ето... концентрация на алкохол – нула и девет десети. Възможно да е била и повече, но от температурата да се е изпарил. Смъртта е настъпила в резултат на изгарянията, а не на задушаване, както често става. Трупът се е запазил сравнително добре, защото е бил затрупан с мазилка от тавана. Иначе и помен нямаше да има от не-го... От което едва ли му става по-топло – заключи той и почти ми хвърли папката в ръцете.

– Някакви следи от насилие?

Той ме облъхна с облак дим и сви скептично устни.

– Няма данни. Макар че е доста трудно да се каже със сигурност.

– Значи, не изключвате възможността да е бил халосан или поне вързан и после къщата да е била подпалена.

– Всичко е възможно – беше безразличният отговор. – Във всеки случай не намерих в него нито куршум, нито прободни рани. А, виж, ако някой му е затворил очите изотзад и му е казал: „Куку, познай кой е!“, а друг е разливал бензина и е драснал клечката – това не знам.

– Доколкото разбрах, не са установени следи наоколо... Пожарът е възникнал в мазето.

– Е ми, значи... – разпери ръце той, с „житана“ ми в устата си, като един отегчен Жан-Пол Белмондо.

– Благодаря ви – протегнах му ръка, после му подадох синята кутия. – Вземете, виждам че ви харесаха.

Той пак изкриви устни, но я взе и я метна на масата.

– Все ми е едно какво пуша.

Докато крачех обратно към Жоровата лада си зададох въпроса за яйцето и кокошката. Как ставаше – първо почваш да режеш трупове след което всичко ти писва, или обратното?

Госпожа Алашка беше изключително притеснена. Макар мъжът ѝ да се държеше непринудено-нахакано като всяко ченге с повече от десет години стаж, тя се беше вдървила като стара бисквита и на два пъти изтърва солницата в раците с майонеза. От трима им само Варка се чувствуваше истински добре – мажеше си филията с изплезен език, а когато отпиваше от сухото шампанско, по лицето ѝ пробягваше тръпка на сладостна нирвана.

Сервитьорите кръжаха край нас като мухи край задник на кон – търпеливо очакваха отвърстието да заработи и да получат своето. Гледаха да ги държа на разстояние – не обичал ледените им мутри, зад които бяха се въртяха цифрите на калкулаторите им. Те уж за минута изчезваха, но после отново се връщаха на рояци.

– Благодаря. Засега ни оставете – принудих се да кажа накрая и те се оттеглиха с оскърбено жужене...

Перо Алашки бе зачервил нос и се опитваше да води светски разговор.

– Е, разкажи ни сега как се живее в Париж. Нека го чуем от първоизточника.

Казах им, че се живее добре, стига да имаш пари и да знаеш за какво да ги харчиш. Това обаче не ги удовлетвори.

– Разкажи ни нещо по-интересно, за града, за обстановката.

Тогави им разказах, че там се намират Айфеловата кула, Триумфалната арка и Плас Пигал. Добавих още, че през града тече реката Сена, по която има много мостове, които свързват единия бряг с другия. Видях, че това го интересува, затова добавих, че уличното движение е много натоварено, че в магазините има най-различни стоки и че е трудно да се каже кои са повече – мъжете или жените. Завърших с любопитния факт, че в Лувъра се намира Мона Лиза, пред която преминават по хиляда

японци в секунда. Последното разсмя Варка и красивите ѝ остри зъбки издрънчаха в кристалната чаша.

– Трудно ли е за една жена да си намери работа? – попита съпругата на моя съученик и ме погледна загрижено като отговорна феминистка деятелка.

За момент се замислих и Перо ме изпревари.

– Зависи къде. На Плас Пигал е лесно – той изгледа жена си като изпечен сводник.

– Греша – поправих го, – там е най-трудно.

Бях изпил две чаши вино и главата ми се по-замая. Сърцето ми ускори ритъма си и по челото ми взе да избива пот. Лошото на килограмите ми беше, че ги мъкнеше един-единствен човек. А на диетите ми – че краят им винаги беше чествуван с продължителни пиршества. Крайно време беше да се заема сериозно с теглото си, ако не исках преждевременно да легна в сандък, нескопосно направен от съединени два. Все пак надежда имаше и тя беше в това – да се препитавам единствено с предлаганото по магазините.

Махнах на един келнер и веднага дотичах трима. За да отпъдя обсебилите ме тягостни мисли, поръчах вечеря като за цял взвод. Дамите ни се отправиха към тоалетната – едната като антилопа, другата като кон с букаи – и ние с Перо Алашки останахме насаме.

В гимназията с него бяхме просто добри познати. Никога не сме си споделяли младежките си похождения, нито пък глава до глава сме чели за изпит по математика. След двайсет години се бях обърнал за съдействие към него не от преклонение към интелекта му, а защото в бранша познавах единствено него. Човек може да си купи от пазара само това, което го има.

– Не съм ти казал – започнах, – но се върнах тук само с една задача. Преди години баща ми беше наклепан за несъществуващи финансови злоупотреби и това го докара дотам да завърши живота си с инжекции морфин. Майка ми не живя дълго след него – и тя си отиде. А сестра ми прокле родината си и замина на другия край на земното кълбо.

Перо мълчаливо сръбваше от чашата си и ме гледаше далеч не вече с хашлашкия си поглед. Може да не беше Спиноза, но веднага се досети накъде бия. Не знаех дали ще клъвне, но бях длъжен да го убедя.

– Човекът, който разката фамилията на всички ни, е жив и здрав и навярно сега си пие уискито на два-три километра от тази маса. Вярвам, можеш да си представиш какво изпитвам в този миг!

И наистина, обля ме вълна на такава ярост, че ако не бях свил

юмука си до болка, може би щях да сцеля масата на две.

– Баща ти беше ли реабилитиран? – попита той някак неуверено.

– Беше. Дори искаха да му върнат партийния билет, но той им каза да си го заврат отзад. Защото го караха да напише м о л б а, че желае отново да бъде приет в партията!

Перо изпусна тиха въздишка и нищо не каза. Жените щяха да дойдат всеки момент, затова не трябваше да се бавя.

– Върнах се в България, за да му видя сметката. Знам, че през всичките тези години той е натрупал достатъчно черни точки, за да пукне в панделата. Искам обаче твоето съдействие и твоята дискретност. Защото нито твоята служба, нито колегите ти ще изпият така нещата, както аз ще ги изпиям.

– Пак забелязвам, че мнението ти за нас не е много високо.

– Нямам мнение за вас – изрекох тихо и през зъби. – Това си е лична моя задача и ще, си я свърша с ей тия две ръце. Ще ми помогнеш ли? Моля ти се – добавих бързо, защото двете дами вече идваха насам.

– Стига да е законно и стига да е вярно – лицето му сега беше се вдървило като на жена му преди половин час.

Допусках, че има съмнения и затова се колебае. В края на краищата нищо не означаваше, че си трил с някого заедно едни и същи чинове в разстояние на три години. Само че този път се оказах лош ясновидец. Перо вдигна вежди и сви рамене.

– Добре. Няма какво да се лъжем. Още когато ти се появи на хоризонта, се поинтересувах какво търсиш тук и се поразрових из досиетата. И когато ти съдействах за оная карта, допусках, че тя едва ли ще ти трябва само за да се правиш на мис Марпъл. Нещо повече, по пътя на логиката се досетих и за нещо друго – че ако тръгнеш да раздаваш справедливост, неизбежно ще се насочиш към някои конкретни личности... Някои от тях са свидетелствали на времето срещу баща ти, а има и една друга личност, която... е, добре, която също е от тях, но в момента е от новизгрелите политически звезди.

– Пикая на новите ви политически звезди! – изсъсках и понечих да продължа, ала се наложи да млъкна. Посрещнах госпожата и госпожицата с лъчезарна усмивка и потупах бащински Варка по ръката. – Сега ще си хапнем, нали?

– Както кажеш, шефе – отвърна тя привидно покорно, но очите й светнаха. Естествено, при тия войнишки дажди по магазините!

След връщането на двете дами общото настроение се повиши, само напрежението между мен и Перо някак остана да звънти над масата.

Постарах се всячески да го скрия и, когато чиниите се появиха пред нас, то като че ли само изчезна. Госпожа Алашка, позамаяна от виното, се разбъбри и дори разказа няколко вица, които майорът изслуша с одобрително превъзходство. Аз приключих с пиенето, а Варка така си угоди, че след половин час вече дишаше тежко като ловец на бисери след успешен ден.

В края на вечерята всички бяхме толкова сити, че като че ли не остана и сянка от онзи разговор, който бе накарал Перо да изглежда напрегнат. Той самият сияеше от доволство.

– Нямаше ли такъв филм навремето – „Голямото плюскане“? – попита и сподави оригва-нето си.

– Имаше – осведомих го, – и днес той е единственият, все още забранен в Източна Европа.

Когато се прибрах, главата така ме болеше от виното, че с носталгия си спомних за масажите на Жизел. Дванайсет минаваше, но в Париж не беше толкова късно. Седнах зад бюрото и набрах номера.

– Альо? – чух след малко гласа ѝ. Не беше сънен, навярно току-що се беше прибрала и седеше по обичая си с подвити под себе си крака на дивана.

– Жизел, аз съм, мойто момиче. Здравей!

– О-о, татко-о! – Българският ѝ беше добър, но смешен. Докато бяха живи родителите ми, тя идваше лятно време на гости и ми носеше новини. – Какво правиш?

– Нищо. Ходих да вечерям. Ти как си?

– Нормално. Тръгнах на лекции. – Беше записала биология в Сорбоната. – Каж ми ти как си!

– Какво да ти кажа, оправям се. Спретнах апартамента, открих малка фирма.

– Станал си флик, а? Ште ме убиеш!

– Теб – не, мойто момиче. Други... Получаваш ли парите?

– О-о, да... – тя замълча.

– Какво има, не е ли наред нещо?

– Не, не, всичко е наред, не се безпокой.

– Майка ти как е?

– Настинала е, кашля. Има някакъв грип тук.

– Каж ми да взима витамини. Ако имаш някакви проблеми с парите, не се срамувай.

– Купих си един мотопед, „Хонда“...

– Това ли било! Ще ти пратя парите, не се безпокой. Само че внимавай, тия шураци по улиците... карай бавно и вдясно!

– Добре, татко, бъди спокоен. Ште ми се обаждаш ли?

– Разбира се. Ако искаш, обаждай ми се и ти. Не се грижи за парите, ще ти плащам сметката, колкото и голяма да е.

– О-о, папа... Няма ли да си лягаш вече, там е късно, нали?

– Ще си лягам, мойто момиче. Хайде, бъди здрава! Лека нощ!

– Лека нощ! – прошепна тя в слушалката и чух пукот от целувка.

Разговорът, наред с малко тъжната радост, остави в устата ми металически вкус. Бях говорил главно за пари – като че ли с тях се бях опитал да заплатя избягалата си отговорност, всекидневното си отсъствие в името на една налудничава цел. Ала беше късно за угризения. Отворих телефтерчето си и набрах следващия номер.

Навярно го бях събудил, защото гласът му беше привлечен и

ядосан.

– А-ло-о! Кой е?

– Аз съм. Позна ли ме?

– Кой се обажда? – видях го как се надига разгневен на лакът.

Ухилих се злобно.

– Сам ще се сетиш. Обаждам ти се да ти кажа, че вече съм тук. Пази се.

– Кой си ти? – попита с внезапно притихнал глас и разбрах, че се е досетил.

– Пази се – повторих и затворих.

Камбанката на вратата беше вече пресипнала, когато станах и надникнах през шпионката. Едно оранжево слънце грееше насреща ми, мъчейки се да ме заслепи. Загърнах халата на корема си и отворих.

– Шефе, жив ли си! – Варка ме огледа с искрена уплаха.

– Ох, усал съм се. Извинявай. Колко е часът?

– Десет минава. Втори път идвам, помислих да не ти е станало нещо...

– Тц, тц, какъв срам! Ще направиш ли кафе?

Додето се бръснеш в банята, чух, че телефонът извънтя. Варка поговори известно време, после дойде и почука.

– Шефе, извинявай. Пиперкова е.

– Какво иска? – измърморих още замаян.

– Пита какво става и имаш ли нужда от нея?

– Много, да. Да дойде с една балалайка и да ми посвири.

Варка се покашля пред вратата.

– Какво да й кажа?

– Какво, какво... Добре, покани я – хрумна ми изведнъж да я разкарам. – След час, ако може.

Токчетата на помощничката ми затракаха по посока на телефона.

Малко по-късно седях пред стъклената масичка и сърбах ароматното бразилско кафе. Лошото ми настроение се вдигаше от мен като влажно изпарение над росна ливада. Спретнатата млада жена насреща ми, слънчевият ден зад прозореца и горещата течност, слизаща към стомаха, ми връщаха добрата форма. Можех отново да мисля с главата си, временно излязла от строя.

– Какво ще кажеш, ако се откажем от случая – попитах, палейки първата Си цигара.

Варка се замисли на бюрото си.

– Защо?

– Защото няма сериозни улики. Да не кажа никакви. Някакъв си театрален плъх се е нафиркал и не е успял да се събуди навреме, за да избяга от пламналата си къща. Това е.

– А защо сестра му обвинява жена му?

– Защото много често снаха и етърва са като куче и котка.

– Коя е кучето и коя – котката?

– Тази, която гони плъха, е котката.

– Ако плъхът е голям, той я гони – уточни Варка.

– Така е – признах. – Но нашият покоен герой не е голям.

– Откъде знаеш?

Замислих се.

– Права си, не знам. Искаш да кажеш, да не бързам да се отказвам.

– Не мисля, че ще дойде някой ей-така, без нищо, и ще обвини човек, колкото и да го мрази.

Пак се замислих. В Париж не бих се почудил, ако това станеше, но Варка може би беше права за нравите на сънародниците ни. Спомних си и думите на служителя от експертната служба, който само предпазливо повтори записаното в тетрадката. Прекалено рано вдигах бялото знаме. Добре, нека изчакаме какво ще каже днес госпожица Пиперкова.

Когато пристигна, тя зае мястото си на канапето с увереността на цирков пудел. Сложи лапички на масата и зачака кафето си. Не беше в черните се одежди, а в някаква пъстра развлечена рокля, сякаш ушита от сарафана на танцьор на казачок. И чантата ѝ беше с десетина години по-млада. Изобщо, беше се лъснала като стара обувка в празничен ден.

Бях решил да бъда по-сдържан от първия път, за да не оставям у нея излишни илюзии. Изложих ѝ накратко заключението на пожарните експерти, както и своето собствено виждане.

– Склонен съм да смятам, че се касае за злополука, не за престъпление.

Тя ме изгледа с насмешка и зле прикрито презрение.

– Отказвате се, така ли?

– Не знам какво да ви кажа. Не виждам мотивите за убийството, нито пък начините, по които е било извършено. Впрочем, защо пожарниците не са предали следствието на милицията, а са го приключили.

– Защото им е все едно – вдигна тя рамене.

– Добре. А защо вие не се обърнахте към милицията, а сте търсили частен детектив?

Насмешката ѝ сега беше повече от очевидна.

– Как ще обвиня снаха ми пред милицията, когато тя самата работи при тях!

Варка постави чашката с кафето отпреде ѝ и си помислих, че жената си го бе заслужила. Почерпих и нея, и себе си с цигара.

– Добре, отговорете ми все пак защо би го направила. Сама казахте, че брат ви я е приютил със сина ѝ, оженил се е за нея, дал ѝ е закрила. А тя да постъпи така неблагодарно.

– Хе! Та вие не я познавате. Това е едно същество без всякакви скрупули.

– И все пак.

– Много е просто. Тази пепелянка е любовница на Карастоянов. Той самият не живее с жена си, разделени са. Сега след случилото се къщата и имотът остават на снаха ми. Оня, запасният, ще се разведе с жена си, ще склучи брак с вдовицата и ще бутнат плета. Могат цял палат да си вдигнат с трите декара!

– Разбирам – поклатих глава. – А ако докажа, че снаха ви е убийца, тогава имотът ще остане за вас.

Тя зяпна при думите ми, сякаш я бях оципал на неприлично място. После върху дългото ѝ лице се появи гримаса на обида и мъка.

– Може и така да се каже – изхленчи тя. – Разбира се, всеки би си го помислил. Но за мен тази къща е нещо повече от имот. С нея са свързани... – тя бръкна в чантата си и извади познатата огромна кърпа, – спомени. – Изсекна се и мушна кърпата в ръкава си. – Добре, дори да приемете, че имам сметка. Нима ще оставите тази жена да уреди живота си върху трупа на един човек, когото е убила?

Въздъгнах.

– Как? Как го е убила?

– О, боже! Има толкова начини. Може да е напоила един канап с бензин и да го е проточила отвън към мазето.

– Вратата е била заключена.

– Тя я е заключила. И докато брат ми е спал, запалила е канапа и се е измъкнала.

– Добре, това ще го проверя. Къде е била в нощта на пожара и така нататък...

– А защо не допуснете, че синът ѝ Манолчо, който е електротехник, може да е направил нещо, с което да предизвика пожара.

Усетих как се изпотявам. Кой, по дяволите, беше ченгето – аз или тя?

– Но в такъв случай убиецът не е снаха ви, а племенникът ви?

– Манолчо? Никога! – ужаси се изведнъж тя. – Давам ви само пример! Ако знаех как е станало, щях ли да се обръщам към вас?

Права беше, пустата ѝ госпожица Ефросина Пиперкова! Като политик, поставен натясно от досадния журналист, направих се, че дълбокомъдрено размишлявам.

– Трябва да ви призная, че за причината да потърсите мен, а не милицията, се бях досетил. – Трънки, изобщо не беше ми минало през ума! – А и следващият, когото щях да помоля за разговор, беше снаха ви. Вие май живеете в един жилищен комплекс с нея?

– Да, за съжаление. Макар и в противоположни краища.

Като кучето и котката, помислих си, чиято пресечна точка е вилата в Драгалевци.

– Между другото, чух, че е имало някакъв конфликт между ваш близък и брат ви.

Онзиденшната подозрителност светна в очите ѝ.

– Какъв конфликт?

– Някакъв ваш познат или близък е гонил брат ви с брадва...

Госпожица Пиперкова преглътна на сухо, но ръката ѝ, с която поsegна към чашката, беше твърда. Тя отпи последната глътка и без да предизвика никакъв звук, остави чашката в чинийка-та.

– В това няма нищо сериозно. Да, имаше такъв случай... Просто спориха с брат ми и...

– И все пак брадви, пушки...

– Да, да, сетих се. Карастоянов ви е казал. Нали?

Потвърдих.

– Уверявам ви, не беше насериозно. Просто моят познат се беше афектирал малко и... – Поклатих глава, но недоверието явно е било изписано на лицето ми, защото тя втренчи тъмните си очи в мен и в тях отново видях насмешка. – Смятате ли, господин Дяков, че ако моят познат можеше да бъде заподозрян, щях изобщо да ви занимавам с тази история?

- Шефе, търсят те.
Взех слушалката.
– Дяков слуша.
– Добър ден. Вие не ме познавате, а аз чух за вас от колегите. Служа в пожарната в Горна Баня. Разузнавач съм.
– Да...
– Ами, бях на пожара в Драгалевци. Може ли да се видим?
– Дадено. Кога?
– Ако можете, веднага. По работа в града съм, после трябва да се прибирам.

Уговорихме се за църквата „Света неделя“ след половин час. Младежът ме попита как изглеждам и аз му спестих два килограма. В края на краищата беше разузнавач. Обух си обувките и магнах на Варка.

– Няма да отваряш на непознати – закахих й се с пръст. – И не си си изляла още ябълката.

Денят беше хладен, ала слънчев. По улиците беше пълно с хора, половината от които се бяха наредили на всевъзможни опашки, а другата половина циркулираха между тях, чудейки се навярно на коя да застанат. Бях един от малцината, които не се интересуваха от кризата. Курсът на долара беше станал такъв, че най-дребните пари в джобовете ми бяха двайсетолевките. Режимът на електричеството не ми пречеше – бях си купил няколко дузини дебели свещи, както и газов котлон за кафето. Телевизорът „Грундиг“ още стоеше в кашона си, а що се отнася до вестниците, бях прочел по един брой от всеки и това ми стигаше, за да знам какво ще пишат в близките шест месеца.

Безразличието ми в тези тежки за страната дни може да се стори някому цинично, но наистина не ме беше грижа за проблемите на другите. За четиридесет години се бях наслушал, нагледал и напатил на житейски превратности. И да исках, не можех да помогна на всичките тия хора. Интересуваше му все повече само едно – да стегна примката около врата на Влаев.

Заварих разузнавача пред входа на църквата строго да гледа някакъв хлапак с цигара в устата. Чакаше го навярно да си метне фасата в купчината сухи листа под дървото, та да му извие врата. Приблжих се и по този начин спасих хлапака.

- Вие сте, нали? – подадох му ръка.
– Здравейте – кимна ефрейторът и се представи. – Казвам се ефрейтор Василаски.
– Да прием по едно кафе отсреща – посочих пластмасовите масички

на тротоара.

– Може – съгласи се ефрейторът и поглади с ръка възрожденското си мустаче.

– Слушам ви – подканих го, след като се настанихме на една халтава масичка.

Той сръбна уставно от чашката и я постави обратно.

– Това, което правя, може да ми докара неприятности... – той потърси подкрепа у мен, но освен цигара друго не получи. Свали си фуражката, оправи запотената си коса и, пуфкайки насреща ми, ме погледна умолително. – Ама не мога да не ви го кажа... Според мен тоя пожар не беше случаен. Няма как да е станал. Някой му е помогнал.

– Защо така смяташ? Нали може на „ти“?

– Може... Ами защото, когато оглеждах варела, не открих никъде отвор, от където да е пропускал. Беше хубав, западен варел. Имаше плътна метална запушалка със законстрящи скоби и тя беше здраво завинтена за гърлото. Според мен варелът е гръмнал след като първо са се запалили дървата, пластмасовите касетки и всичко друго. А пък онова късо съединение в печката е могло да стане после, при пожара. От високата температура проводниците омекват като макарони.

– Защо не каза това на твоите шефове?

– Казах им го. И те се чудеха. Но после решиха, че все пак така е станало. Пък и им се обадиха от министерството.

– От кое министерство?

– На вътрешните работи. Някакъв шеф се обади и им казал, че това е чудесен начин да се спласи населението да не пълни бидони с бензин и да го трупа по мазетата. Точно тогава по бензиностанциите имаше големи разправии и дори се страхуваха да не станат золуми. Та един шеф от нашите излезе по телевизията и даде за пример пожара в Драгалевци, като призова народа да не се презапасява.

– Ясно. А ти защо реши да ми го кажеш това?

– Как защо? Защото потулиха работата. Не че имаше никакви други улики, но можеха поне да обърнат внимание на следствените органи. А след като нашите направиха това заключение и мина предаването по телевизията, всичко се приключи... Пък и да не съм се женил за тая пожарна! Имам още два месеца служба и после – шапка на тояга.

– Избра ли си вече тоягата? Искам да кажа – какво ще правиш след това?

Той отново се почеса по мустачето.

– Де да знам... Като чух, че вече има и у нас частни детективи, и си

помислих, че един ден може и аз... Трудно ли е?

– Зависи.

– Това е... Искях само да ви помоля, ако е възможно да не ме замесвате. При нас всички знаят, че сте се появили на хоризонта и дори малко ги е шубе да не излезе, че не сме си свършили работата както трябва. Макар че нашата работа е да гасим пожари.

– Не се безпокой... как се казваш ти?

– Ефрейтор Василяшки.

– Ефрейтор малкото ти име ли е?

– А-а, Пламен.

– Хубаво име за пожарникар. Пламене, не се притеснявай, разговорът си е между нас.

– Не че им се плаща, ама...

– Ясно. Благодаря ти! Обади ми се тъкмо навреме. Как ме намери?

– Е – той се понаду, – нали съм разузнавач. Не беше трудно.

– О'кей – тупнах го по рамото и едва не клапичнах масичката. – Както се уволниш, звъни ми. Може да измислим нещо.

– Ама наистина ли?

– Ще видим. Трай си засега.

След няколко безуспешни опита да вляза във връзка с госпожа Нора Казакова на работното ѝ място, реших да я открия в комплекса „Обеля“. Когато Жоро настъпи педала на миришещата на газ и лук лада, помислих, че нещо не е разбрал. Мракът и мъглата над главите ни се съгътяваха и вместо да се появят блокове, от двете ни страни се заредиха дъсчени огради, зад които навярно мучаха крави и квичаха свине.

– Сигурен ли си, че не караш към Каспичан? – попитах.

– Сигурен съм, защо? – попита на свой ред този ум-бръснач Жоро.

– Щото май от другата пресечка започва морковено поле.

– А-а, не – ухили се той, – тука е.

И от внезапно обзела го радост натисна продължително клаксона.

Кой беше казал, че всичко е кръг и затова противоположните краища се допират? Излизаше, че в София е също като във Вашингтон – сгради, после поля и ферми, после пак сгради. Жоро се оказа прав – след малко в дъното се замяркаха бозавите тела на бетонни чудовища с дребни очички. Когато навлязохме сред тях, група възпитани пионери безуспешно ни замери с камъни.

Бях се погрижил на изпроводак да науча от госпожица Пиперкова

адреса на снаха ѝ, но това не беше достатъчно, за да го намеря. Изискваха се далеч по-сериозни разузнавачески дарби. След близо час лутане все пак открихме нужния блок и аз се почувствах горд като професор Шлиман. Оставаше да видя само как ще ме посрещне Хубавата Елена.

Бях очаквал Нора Казакова да е жена със самочувствие, но не чак дотолкова. Масивната ѝ фигура и едра глава, увенчана с руса лъвска грива изпълниха рамката на вратата като страж – царската порта. Липваше ѝ само алебарда. И слава богу!

– Какво има? – попита гръмовно тя и почти всичките ми 132 килограма бяха полазени от ситни тръпки.

Човешката агресивност винаги ме беше отблъсквала и единствено то ми противодействие бе зорлем да напрегам своята. Но сега ми стана ясно, че подходът трябва да бъде друг.

Сплетох пръсти пред гърдите си и смазах максимално гласните си струни.

– Много се извинявам, госпожо, разбирам цялото неприличие на посещението си в този час, но ако сте така добра да ми отделите пет минути, ще ви бъда безкрайно задължен.

Кратката ми тирада я умилостиви, но не дотам, че да се дръпне поне сантиметър. Месестото ѝ лице остана за миг неподвижно, после прозрението го накара да се раздвижи.

– Вие да не сте... – тя изведнъж млъкна.

Хоп, едно на нула за мен. Поклатих отрицателно глава.

– Не, не съм инкасаторът за топлата вода. Идвам по съвсем друга работа. Може ли?

При други две персони разминаването би могло да стане и чрез частично отдръпване на единия и промушване на другия. В нашия случай това бе немислимо. Тя все още не желаше да се отмести и аз покорно стърчах пред изтривалката.

– Ако е по служебен въпрос, защо не ме потърсихте в службата?

– Търсих ви, но не можах да ви намеря.

– А кой ви даде адреса?

Реших да рискувам.

– Госпожица Ефросина Пиперкова.

Нямах представа какво работи в органите тази лъвица, най-вероятно преместваше папки от един бункер в друг бункер, но все пак беше понаучила нещо. Лицето ѝ остана измамно безжизнено, само в прозрачност сините ѝ очи трепна и угасна лошо огънче.

– Заповядайте – покани ме тя и, обръщайки ми гръб, тръгна

навътре.

Затворих вратата и я последвах в малко холче, обзаведено по провинциален маниер – килимчета, ковчорчета, статуетки и боклуци все от тоя род. Липсваха само дюлите на бюфета.

В дъното имаше врата, вероятно към единствената друга стая Стана ми ясно, че жена като Нора Казакова не би живяла дълго в подобна унищителна теснотия.

Тя ми посочи креслото, а сама седна на дивана. Посегна към цигарите на масичката, но аз я изпреварих. Тя мълчаливо взе от моите и си запали от огъня ми. Преамбюлът свърши.

– Госпожо, отново искам да ви се извиня, че дойдох тук, но няха друг избор. Аз съм частен детектив и разследвам пожара в къщата ви в Драгалевци. Ето картата ми – измъкнах я с конеца, но тя дори не я погледна. – Разбира се, първо нека ви изкажа искрените си съболезнования. Покойният ви съпруг, съдейки по мненията на хората за него, е бил прекрасен човек. Искрено ви съчувствам.

Тя дръпна с премрежен поглед и пухна дима нагоре като първия локомотив на Стивънсън. Не каза нищо, но знаех, че след малко ще каже.

– Вашата етърва госпожица Пиперкова дойде при мен с молба да се поровя в този случай. Според нея, пожарът не е възникнал случайно и съпругът ви е станал жертва на нечие престъпно намерение. Няха причини да ѝ откажа Затова и дойдох тук, с риск да ме изгоните.

Нора Казакова изтръска връхчето на цигарата си в пепелник от тежко синьо стъкло и ме дари с поглед, едновременно убийствен и великодушен. Стори ме се, че се колебае между две решения – да ми кресне да се пръждосам или да ми се изсмее.

– И кой го е направил според нея? – задоволи се засега да попита.

– Вие – отвърнах простичко.

Сега вече физиономията ѝ се раздвижи като земна кора при първите тласъци на надигащ се вулкан. Сложни чувства го набраздиха, появиха се неочаквани бръчки, веждите ѝ неколкократно потрепнаха, а устните ѝ първо се разтегнаха сардонически, а после се свиха в две твърди, пребледнели пиявици. Очаквах всичко – включително и пепелникът да литне към челото ми. Изпитах определена неловкост.

– Слушайте, драги, какво ще ви кажа. Не знам кой ви е издал тази карта и на какво основание, но мисля, че много скоро ще си останете само с конеца. Съжалявам, че нямам свидетели, иначе щях да ви дам под съд за клевета. Какво си въобразявате вие! – изкрещя изведнъж тя и тропна с крак. – Как смеете да идвате тук и да ме обвинявате в нещо,

което никой досега не си е позволил дори да си помисли! Как смеете!

– Госпожо, успокойте се, моля ви! Навярно бях нетактичен, но поне съм откровен с вас. Не аз ви обвинявам... А и засега никой не ви обвинява, аз само искам да изясня обстоятелствата около случилото се.

– Как да не ме обвинявате! Нали току-що го казахте... щом сте се захванали да ровите, значи, не вярвате на заключението на пожарникарите! Кой сте вие изобщо, та се усъмнявате в способностите на тези хора да преценят какво точно е станало!

Почувствах как и на мен започва да ми кипва лайното.

– Слушайте, госпожо. Не съм дошъл да установявам тепърва кой съм аз, а ползвам законните си права. Това тук на конеца – пак го изтеглих от джоба си, заедно с вързаното на него, – не е купон за триста грама балкански кашкавал, а документ, издаден от Министерството на вътрешните работи. И ако точно вие не знаете какво означава той, чудя се какво ли търсите там. Искам да ви попитам къде бяхте в нощта на пожара. Спомнете си добре – час по час, защото всяка неточност може да бъде използвана срещу вас. Слушам ви!

Нора Казакова се изправи и отиде до шкафа, където с рязко движение отвори една от вратичките и аз се приготвих в следващата секунда да видя насреща си пистолет. Вместо него в ръцете ѝ се появи метална кутийка валидол, чието капаче тя отвъртя с треперещи пръсти.

– Какъв грубиян сте! – изрече със стиснати устни, защото хапчето вече бе под езика ѝ.

Отдъхнах тихичко и прибрах картата си. Изчаках я да седне и да посмуче хапчето си, като през това време зачопих една кожичка на дланта си. Чудех се какво ли ще каже, когато отвори уста. Не съжалявах за тона си – има жени, които са като задръстени игрални автомати и трябва хубавичко да ги раздрусаш, за да влезе монетата и да проработят.

– През онази нощ бях тук. Може да го потвърди синът ми, който също си беше вкъщи. Не е нужно да изброявам часове – и в осем, и в десет, и в три, и в пет бяхме все тук!

– Само двамата ли бяхте?

– Че кой друг? – стрелна ме тя подозрително. – Двамата, разбира се!

– Интересно, че и господин... пардон, другарят Карастоянов също е бил в града.

– Какво интересно има?

– Ами това, че в една прекрасна съботна вечер, каквато е била вечерта на осемнайсети срещу деветнайсети август, вместо на хладина в

Драгалевци, вие всички сте били в горещата София сред напечените бетонни стени.

– Тук вечер е хладно – измънка тя, сама не-убедена, и припряно по-сегна към цигарите на масата.

Оставих я да си ги пуши. Ще я черпя, как ли пък не!

– Вижте, другарю...

– Господин Дяков.

– Добре. Господин Дяков. Вие къде сте работили преди да... да почнете частно?

Ох, боже, този нашенски манталитет! Държавно – частно. Като че ли бях лепил някъде джапанки за чест и слава, а после хоп – отварям магазинче и почвам да ги лепя за пари.

– Бях в чужбина.

– Разбирам. Ако бяхте в нашта система, не можеше да не съм чувала за вас. Такъв мъж...

Лицето ѝ се озари от сладна усмивка. Сменяше тактиката. Изкуших се да си представя как на плешивото теме на нейния мъжкар порастват чифт чудесни рога и как собственият му Рожен го погва из вилната зона. Само че за подобно дело щеше да потрябва креват на бетонни подпори.

– Да, забелязват ме отдалеч – признах миролюбиво.

– Господин Дяков, нека да говорим като колеги – тя приседна поблизо до мен и постави месестата си длан с масивен златен пръстен върху масичката. – Ще ви призная, че с Димитър Боцев никога не сме били в особено близки отношения. Не знам дали знаете, но той беше... – тя отмери с ръка от пода височината на десетгодишно дете. – Преди години първият ми съпруг ме напусна и аз останах, така да се каже, на улицата. И тогава една моя приятелка ме заведе в театър „Ателие“ и ме запозна с Дими. В началото изобщо не допусках, че един ден може да се омъжа за него. Та той беше... как да ви кажа, много особен. Беше пълен с комплекси, нали разбирате – тя пак показа ръста му, – все искаше да доказва колко е велик. Е, вярно, някои неща му идеха отръпки... Беше добър дърводелец, умееше да рецитира. Например „Опълченците на Шипка“ го правеше като стария Кисимов, не знам помните ли го. Та всъщност в началото той се лепна за мен, ухажваше ме, подаряваше ми цветя, искаше да идвам в театъра и да гледам всичките им постановки. И някак си неусетно свикнах с него, пък и нали ви казах, сама жена, с дете. Оженихме се през седемдесет и осма година. Вие женен ли сте?

– Разведен съм.

– О-о... Аз се колебаех, но приятелките ми ме кандърдисаха... Какво пък толкова. За жена не в първа младост това не е най-важното. Имах си професия, син – е, – сините ѝ очи блеснаха с не-определим блясък, – в края на краищата никой не е светец. Така де! Дими също не беше, да ме прощава, че е покойник, ама... След като се оженихме не един и два пъти съм го хващала, че кръшва... Нали ги знаете по театрите какви са, има едни бабички разпоредителки, на които ако им изрецитираш някой любовен монолог, и те обещават ей такива очи... Колко му е зад завесата да я прикоткаш такава! Не ви го казвам, защото му се сърдя, лека му пръст! Човешина е. Пък и ние двамата не сме имали общ живот, че да го ревнувам. Е, преди години... малко. Казвам ви ги тези неща, за да видите, че го приемах съвсем естествено. Животът, господин Дяков, си е една сделка, каквото и да говорим. Това чувства, романтика са работи за книгите, докато в живота човек си прави сметката. Не искам да кажа, че трябва да сме груби материалисти, има си граница. Но все пак...

– Права сте – наложи се да призная. – Интересна клати феса.

– Точно така! Добър психолог сте! – Ако продължавах да си кротувам, нищо чудно да ме канонизираше за светец. А уж бях грубиян. – Та затова аз често си стоя тук. Това апартаментче е ведомствено, малко е, но поне съм си сама. А горе се качвах да го поопера, да му сготвя – мъж е все пак, женска ръка трябва да го обслужи.

– Синът ви също живее тук, така ли?

– Да, стаята е негова. А аз спя ето на това – потупа дивана. – Не е много удобно, но свободата иска жертви. Вие къде сте били в чужбина?

– Франция. Боцев как се отнасяше със сина ви?

По очите ѝ видях, че ако я оставех, щяхме да си говорим за Франция до утре. Въпросът ми я напрегна.

– Как да се отнася. Ами нормално.

– Понякога бащите не приемат добре доведените деца.

– Не, не мога да кажа такова нещо. Грижеше се за него, даваше му пари. Разбира се, когато беше по-малък. Сега той отдавна работи.

– А синът ви как се държеше с него?

– Ами и той така... Не са се карали. Е, случвало се е някой път да се сдърпат. Но го обичаше.

Имах чувството, че тази тема не ѝ е особено приятна, затова я смеших с още по-неприятна.

– А какво ще кажете за госпожица Пиперкова?

Тя замълча, обмисляше навярно с какво да започне.

– Тя е ненормална – изрече кратко и се наслади на думите си. –

Чудя ви се как изобщо сте се хванали на въдицата й. Знаете ли, че е лежала в лудницата?

– Не – смутих се. – Кога?

– Хм, кога! Когато се оженихме с Дими. Ние се разписахме без всякакви церемонии, само двамата и кумовете. В делничен ден. Така че дотогава и не подозирах за съществуването й. Но после един ден той ми каза, че има природена сестра. Поисках да се запознаем, но той ме излъга, че не била в България. След година обаче се запознахме и аз научих къде е била.

– От кого?

– Е, от кого. София не е толкова голяма. Вие в Париж ли бяхте?

– Да. Кажете ми нещо повече за Ефросина.

– Ох, какво да ви кажа. Видели сте я. Това е едно маниакално същество, което страда от факта, че не е станала Грета Гарбо. Освен това беше болезнено влюбена в Дими. Щом дойдеше в Драгалевци, веднага му увисваше на рамото и Дими – това, Дими – онова, гледаше го в очите, като че ли беше господ.

– Това дразнеше ли ви?

– Защо да ме дразни! – раздразни се тя. – Да я ревнувам или какво? Правех се, че не я забелязвам. А тя се ядосваше от това и все гледаше да ме уязви за нещо. Аз не й отвърщах, какво ще се занимавам с откачени.

– А познавате ли един мъж с дълга бяла коса?

– Кой, нейния приятел ли? Баракров? И той е от същата партия. Не знам дори дали не са се запознали на Четвърти километър.

Информацията ми стигаше. Забавех ли се повече, рискувах в един момент да млъкна и тогава лекцията за Париж не ми мърдаше. Изправих се.

– Благодаря ви.

– Ама тръгвате ли си? Защо така изведнъж? Дори не ви почерпих с нищо.

– Благодаря, няма нужда.

Протегнах ръка и издържах продължителния й поглед. Докато слизах надолу с асансьора, се чудех какво съдържаеше той – покана за танц или мълчаливо редуване?

В събота обядвахме с Жоро и Варка на „Копитото“, а два часа по-късно намерих върху бюрото в хола лист, на който с изрязани от вестник букви пишеше: „ЗАРЕЖИ ТАЗИ РАБОТА, ЗА ДА НЕ БЕРЕШ ЯДОВЕ!“

Който го беше донесъл, надали си бе правил труда да влиза само заради това. Отидох бързо в кабинета си и отворих вратичките на долапа в библиотеката – металната касетка я нямаше. Какъв глупак се бях оказал! Две неща бях отлагал да направя – да сменя бравата и да докарам най-сетне огнеупорната каса – и ето, че си плащам за мързела.

Седнах на креслото в хола и запалих цигара. Най-много ме удивляваше нахалството посред бял ден някой да се вмъкне в къщата ми и да тършува из долапите. След удивлението ме връхлетя гневът. А когато и той затихна, прехвърлих през ума си какво бях загубил.

Като оставим настрана няколкото стари бижута-реликви и два часовника „Ролекс“, в касетката имаше две дискети за компютъра. Точно те съдържаха онази информация, която бях събирал с цената на много време, пари и усилия, нужна ми да тикна господин Борис Влаев зад решетките. Ако той стоеше зад обира, моите козове срещу него много скоро щяха да му бъдат известни. И по всяка вероятност щеше да се втурне да заличава следите си.

Разбира се, бях взел предохранителни мерки. Същите тези сведения бяха записани на още две дискети и се съхраняваха в сейф в една швейцарска банка, а още един екземпляр, написан на машина, се пазеше в подобен сейф в Париж. Но бедата тъй или иначе си беше беда. Какъв глупак бях, какъв глупак!

Съществуваха още поне две възможности за извършителя на обира и тъкмо това ме смущаваше. „Тази работа“, която ме съветвах да нарежа, можеше да бъде и разследването на пожара – и тогава нещата ставаха още по-сложни. Защото заинтересованата страна можеше да бъде както частно лице, така и цяла институция. И тогава на горкия ефрейтор Василяшки възрожденското мустаче можеше да клюмне като стръкче копър, попарено с вряла вода.

След като си изпуших цигарата, се разходих да видя какво друго липсваше. Огледът показа, че нищо – разните документи, ценни книжа, кредитни карти и чекови книжки си стояха в малкия тайник, достъпен само за човката на гайгеров брояч. Парите бяха в портфейла ми в десния вътрешен джоб. А разните екзотични джунджурии по библиотеката и бюрото, както и картините в хола, и компютърът, и неразопакованият телевизор или се бяха оказали твърде обемисти за посетителя ми, или не

бяха го интересували. Така че той по всяка вероятност отлично бе знаел какво да търси и го бе намерил. Освен ако не беше някой пълен глупак, сметнал, че единствено в заключената касетка може да има нещо лъскаво и скъпо.

Телефонният звън ме върна в хола и чух уплашения глас на Варка.

– Шефе, получих някакво писмо! Ей сега го извадих от кутията.

– Какво пише?

– Срам ме е да ти го прочета!

– Нищо, пресрами се.

– Ами... пише „зарежи го тоя дебелак, ако ти е мил червеният скалп“. Ох, направо ми се повръща!

– Недей – помъчих се да я разубеда, – месцето беше крехко. Буквите от вестник ли са?

– Да. Най-различни.

– Добре, запази го, ще ми го донесеш.

– Ама аз какво да правя? Ако някой...

От нея знаех, че живее с кучата си майка и тринайсетгодишното си братче. Двата трудно щяха да я защитят от някой дивак с остра томахава. Но какво друго можех да й предложа?

– Слушай. Предполагам, че който го е написал, е искал да те сплани, не да те коли. И аз получих подобно писмо.

– Сериозно?

– Най. Освен това ми липсват някои важни неща. И все пак, ако много те хване шубето, можеш да преспиваш в кабинета ми. Искам обаче: добре да се изясниш с майка си, защото не желая тя да свали моя скалп.

Варка се размия бледо – личеше, че е разтревожена.

– Добре. Ако има нещо, ще ти се обадя. Ако не, кога да дойда?

– В понеделник, като всеки примерен служител.

Тя измърмори едно неясно дочуване и в ухото ми запука сигналът на централата.

Следобедната фиеста, на която бях възнамерявал да се отдам по стар съботен парижки обичай, ме беше отминала като експресен влак – селска-та гара. Изчаках поне съседите ми да се наспят и звъннах на вратата отдясно.

Господин Гогошинов, баща на три невръстни деца, ме посрещна по развлечен небесносин анцуг препасан на кръста с чер колан.

– Здравейте – усмихнах му се до кътниците, – днес трябваше да дойдат едни мои роднини от Пловдив. Дали не са идвали около обяд?

Той сви рамене.

– Не знам. Никоой не ни е звънял. Ние с жената затваряхме чушки и си бяхме въщи. Вярно, на балкона...

Две сополиви хлапета прегърнаха изотзад масивните му крака и залепиха бузи на тях като на дорийски колони.

– А Рачкови дали са тук? – кимнах към вратата зад гърба ми.

– Не, те са на Своге. Бият плоча на къщата и заминаха още вчера. Ако роднините ви дойдат, какво да им кажа?

– Благодаря, тук съм си вече. – А и дано имат късмета да дойдат, помислих си. – Извинявайте. Довиждане, деца!

Двете ми комшийчета се скриха зад задника на баща си, а аз – зад своята врата. Отидох в кухнята, сложих в машинката кафе и, докато чаках да кипне, с вгорчен език си заблизах раните.

В понеделник първата ми работа беше да се обадя в едно прясно излюпено вестниче, „Куриер б“, и да дам обява, че търся да купя часовник „Ролекс“.

– Заплащане – във валута – добавих на младия женски глас и си дадох телефонния номер, плюс фамилията – Влаев. – Колко ще струва съобщението?

– Безплатно – осведоми ме гласът и затвори.

Варка се появи точно в девет и половина с по-щръкнала от обикновено коса и сънено лице. Не я разведри особено нито кафето, нито ябълката, която бях излъскал с кърпата като паркета на Ермитажа. Тя ми подаде плика и ме загледа с унило-тъжен поглед.

Буквите бяха същите като върху моя лист, вероятно дори от същия вестник.

– От два вестника са – прочете мислите ми тя. – От „Дума“ и от „Демокрация“.

От беглите си занимания с родната журналистика бях добил представа чий е единият и чий – другият. Излизаше, че моят род като че ли е обречен да го заплашват и отядно, и отляво. Все-ки с късмета си.

– Затова ли си тъжна? Предпочиташе да е само от единия ли?

– Все ми е тая. Писна ми и от едните, и от другите. Вчера беше Задушница, ходихме на гроба на баща ми... Майка ми едва намери малко брашно, да опече курабии. А те само се дърлят!

Право беше детето да е унило. Почувствувах се без вина виновен и с бащинска несръчност я погалих по главата.

– Не се бой, мойто момиче. Всичко ще се оправи. А за червената си косица не се безпокой. Никой няма да те вземе за манекен на комунизма.

Изчаках я да си изпие кафето и да си изпапка ябълката, след което я накарах да набере отново номера на „Куриер б“ и да даде обявата.

– С мъжа ми искаме да продадем два часовника „Ролекс“. Семейство Дякови. Телефонът ли? – тя продиктува номера на Влаев, благодари и затвори. – Защо е това? – прекрасните ѝ очи гледаха все така унило.

– Ще си поиграем малко на криеница – успокоих я. – Нека сега нас ни търсят.

Оставих я да си решава кръстословиците, а аз се разходих до най-близкия „Кореком“ и купих възможно най-скъпата брава, която предлагаше заведението. С кутийката в джоба си спрях първото такси и му дадох адреса – хладилния завод.

Въпреки настойчивостта си, така и не открих Манол Станилов. Тук бил, някъде бил мръднал, щял да се върне – никой от колегите му в цеха не знаеше нищо съществено.

– Да не е в отпуска? – попитах накрая тантурест мъж, оказал се нещо като негов началник.

– Тъц – завъртя той глава, – отпуската си я взе през август.

– Беше ми казал, че ще ходи на море. В Каварна.

– Ами, Каварна. Уредих му профсъюзна карта за Китен. Но баща му умря и не знам ходи ли, не ходи ли.

– За кога беше картата, помните ли?

– Чакайте да помисля. – Той пресметна бързо с късите си пръсти. – Втората половина на август. Картите са или от първи, или от шестнайсети... За какво ви е той?

– Имам един вносен хладилник, изгърмя му компресора. Пък се знаем с него от години.

– Трудна работа, но можем да измислим нещо – погледът му пресметливо се спря на златния пръстен върху малкия ми пръст.

– Хубаво, но първо искам да говоря с него. Довиждане.

– Казвам се Банишоров – представи се на сбогуване той.

От един по чудо работещ уличен автомат се обадих на Варка и я попитах къде иска да хапнем. Тя назова „Стадион“ – там понякога ходел президентът и нямала нищо против да се нахрани в негово присъствие.

Днес обаче той навярно беше на диета, защото нямахме късмет да се насладим на компанията му. Затова пък група подпийнали футболисти така дружно си пееха, че веднага ми стана ясно защо българските

хорове печелеха медали в чужбина, а националният отбор – не.

Настроението на Варка не беше се приповдигнало особено от сутринта и изпитах угризение. Дали не сбърках, като я вкарах в позлатената си клет-ка, вместо да я оставя да си лети на воля?

– Напредваш в професията – похвалих я. – Това, дете ми го каза за вестниците, ми направи много силно впечатление.

– Е, не беше трудно... Снощи си поиграх малко.

– Баща ти от какво почина? – сетих се за вчерашната Задушница.

– Рак на белите дробове.

– А моят – на стомаха. Защо не ми каза по-рано, можех и аз да занеса по едно цвете на майка ми и баща ми.

Тя не отговори и аз повиках келнера за смет-ката. Като я гледах как вяло зяпа в пространство-то, никак не ми се щеше да я оставям сама, но работата си беше работа, моята – една, а нейната – друга.

– Аз ще се върна надвечер. – Бръкнах отново в портфейла и й дадох тридесет лева. – Можеш ли да купиш малко плодове от „Раковска“?

– Може. Какви?

– Първо, разбира се, ябълки. А после – каквото има.

Тя прибра парите, станахме и след малко се разделихме. Погледнах я как поставя един пред друг тънките си елегантни крака и някаква тъпа болка прободне пълния ми търбух. За да я прогоня, обърнах ѝ гръб и вдигнах ръка на първото так-си, което минаваше по булеварда. Но и докато ръмжачият москвич ме отнасяше на изток, бол-ката, все така ме мъчеше и тънките Варкини крака се забиваха в мен бод след бод като игла на шевна машина.

Понятието „4-ти километър“ в юношеството бе разпалвало въображението ми като място, където хората се катерят по нарисувани на стената стълби, скачат от десетметров трамплин в басейн без вода и се мъчат да излязат през ключалките на вратите, като се засилват и се хвърлят с главата напред. Затова, щом шофьорът ме остави пред портала, първата ми работа бе внимателно да се огледам.

Скоро нездравото ми любопитство се смени с разочарование. Тези, които се мотаеха по пижами и халати из алеите, не бяха с нищо по-луди от онези, които висяха по опашките или се тълпяха пред будките за вестници. Разликата навярно беше само в това, че онези псуваха правителството и комунистите, а тези – санитарките и готвача. Което, погледнато по-общо, беше едно и също.

Намерих административната сграда и потърсих директора или някоя друга клечка, конто да ме упътят откъде да получа информация. Не

искаха да размахвам картата си като ветрило пред носовете им и се опитах да привлека вниманието на неколцина, като само казвах по едно „извинете, може ли...“ Ала мъжете и жените в бели престилки ми хвърляха по някой сразяващ поглед, сякаш ми викваха „ей, стой настрана, да не те натикаме пак зад решетките!“ и аз взех да се отчайвам.

Издебнах едно дребно, живо човече, което пердашеше с танцова стъпка из коридора, явно следвайки ритъма на мелодията, която бръмчеше в главата му, и с последна надежда му преградих пътя.

– Извинете, господине... може ли за момент?

Човечето се спря на сантиметри от мен – единият крак обтегнат назад, другият – приклепнал напред, разпери ръце като мосю д'Артанян и с лек, поклон ме приветства.

– Както обичате, моля?

– Необходими са ми сведения за една пациентка, лежала при вас преди дванайсетина години. Откъде бих могъл да ги получа?

Човечето отстъпи една крачка, сменяйки краката и положението им, и вирна глава да ме огледа. Почувствах се като Айфеловата кула, само че не толкова железен. Погледът му ме накара да се изпотя.

– Простете, а вие какъв се явявате?

Зарадвах се, че най-сетне мога да покажа някому картата си и я издърпах. Той заби нос в нея и се насладих на лъскавото му теме, оградено с венец от бял старчески пух.

– А защо е на конец? – попита той, обзет от неочакван интерес, и отново впи в мен игривите си очи.

– За да не се загуби – отвърнах глупаво като първолак.

– А-а-а – лицето му се проясни и грейна сияйно насреща ми, – разбирам. Вие сте разсеян, затова!

– Как да ви кажа – измъкнах и прибрах документа си. – Случва се...

– Да, да, да! В наше време е пълно с разсеяни хора. Можете да ги срещнете навсякъде – по улиците, по градинките, в магазините, в болниците... Да, да! – Сянка падна на челото му и две-три бръчки го набраздиха. – Каква беше тази карта?

– Ами... служебна.

Измъкнах я отново и я поднесох под очите му. Той пак се втренчи в нея.

– Да, да – закима и кима така около двайсет секунди, след което ме плесна по ръката. – Приберете си я. Нямам очила.

– Вижте, господин...

– Професор Шиндов. А вашето име, моля?

– Дяков. Любомир Дяков.

– А, Дяков! Да, да, да. Откъде е вашата фамилия?

– От Пловдив – въздъгнах. – Дядо ми е от този край, а по-назад – не знам.

– А, от Пловдив, значи. Филибето. Да-а... Дяков. И какво искате от мен, млади човече?

Две руси госпожици в бели престилки се бяха спрели край нас и чакаха да млъкнем, за да се обърнат към събеседника ми. Изпуснех ли го, язък за барута.

– Не може ли да влезем за минутка в някоя стая? Да ви обясня по-подробно.

– Да влезем в стая. Защо? – Преди да повтора аргумента си, той вече бе разперил ръце към госпожиците. – Какво има, гълъбици мои? Искате да се пореем заедно из простора?

Двете се закискаха, а аз се приготвих да се измъкна от новия безплатен спектакъл. Професор Шиндов обаче забеляза маневрата ми. Лицето му изведнъж стана строго като на учител, усетил, че зад гърба му се плезят.

– Къде? Я стойте тук! Изчакайте ме пет минути. Хайде, гълъбици, нагоре във висинето! – разперените му ръце се хванаха за коланчетата на кръста им и той ги забута напред по коридора.

Облегнах се на стената и си пожелах да напусна тази сграда по възможност в душевно здраве.

Професор Шиндов се появи не след пет, а след двайсет и пет минути. Този път обаче беше значително по-сериозен, ако това означаваша свъсените вежди и бученето откъм устата му, в което различих мелодията на „Тих бял Дунав се вълнува, весело шуми...“

– Елате! – замахна той към мен като със сърп и хлътна в стаята, до чиято врата досега бях стърчал.

Последвах го вътре. Той със скок се озова на стола зад бюрото, постави двете си ръце протегнати напред и ме загледа с очакване, сякаш ей сега щях да извадя брадва и да му ги отсека.

Отворих уста, но той ме изпревари.

– Ченге си, нали?

– Да... може да се каже.

– Веднага познах – той плесна едновременно с двете си малки длани върху бюрото. Звукът беше силен като от падането на два кибрита. – На кого служиш?

Съжалих, че го бях последвал в обителта му.

– Частен детектив съм. Струва ми се, обаче, че сте много зает. Благодаря ви и извинявайте – хванах дръжката на вратата и я отворих.

– Ало-о-о! – извика той зад гърба ми и нямаше как, обърнах се. – Нетърпеливите знаеш ли какво ги правим? Я седни! – той посочи стола срещу бюрото и не смъкна показалец, докато не седнах. – Това е друго. Пушиш ли?

Кимнах и извадих цигарите си. Той се надигна с любопитство, за да ги разгледа. Предложих му, но той поклати глава.

– Никога не съм пушил. Ето пепелник.

Извади от чекмеджето пред корема си едно ощърбено произведение от прозрачно стъкло и ми го тикна в ръцете.

– Е, кажи сега, детективе!

Помислих с облекчение, че мигът най-сетне е настъпил и му изложих молбата си. Той остана задълго зареян в пространството зад лявото ми ухо и съжалих, че нямам очи на тила си – там, изглежда, ставаше нещо много интересно.

– Отлично я помня тази госпожица – шамароса ме внезапно той и премести поглед върху ноктите си. – Не е нужно да правя справка. Още повече, че тя е стара клиентка.

– Как така?

– Ей така. На теб като ти хареса някой ресторант, не отиваш ли пак в него?

– Е-е...

– Е, ме, при нас е същото. Повече от половината тук са клиенти, които ни посещават най-редовно. Те ни уважават и ние ги уважаваме. Танто за танто!

– Искате да кажете, че и преди това е лежала при вас?

– Нашите пациенти не лежат, млади човече. Те не са лехуси. Нашите пациенти се лекуват при нас. И ги изписваме оттук здрави, а вие отвън ни ги връщате болни!

– Кога е лежала преди това... кога сте я лекували?

– Виж, това вече не мога да си спомня!

– Жалко.

– Но мога да проверя. – Той придърпа телефона, набра номера със средния си пръст и зачака. – Ало, Пепче, ти ли си? Аз съм я! Ще дойда, ще дойда, не съм те забравил, гълъбице моя! Слушай, я провери в картотеката кога е идвала при нас госпожица... как беше? – Казах му. – Ефросина Пиперкова. Да, чакам. – Той постави слушалката върху вилката нежно като перце и мечтателно поклати глава. – Знаеш ли какво дете е

това Пепче? Капка. Ех, защо не бях на твоите години... Но не толкова дебел! – отсеке той строга.

Замълчахме и известно време той барабани с пръсти по бюрото, а аз пуших.

– Ти защо я наричаш госпожица? – сети се внезапно той и пак се втренчи в мен.

– Тя така се представи – сепнах се.

– Представила се е, ама е раждала. Знаеш ли го това?

– Не – натиснах цигарата си в пепелника и извадих нова. – Има дете ли?

– Е, има. Силно казано. Дала го е в дом „Майка и дете“ и оттогава няма. Но си спомням, че първия път я доведоха тук точно след като беше родила и дала бебето в дома. Силна депресия с безсъние, слухови и зрителни халюцинации. Плюс истерия. Компютър е това тук, млади човече, не е лукова глава! – той почука челото си с универсалния си среден пръст.

Телефонът извъня и той вдигна слушалката.

– Хилядо деветстотин шестдесет и четвърта. Златна си, Пепче. И хилядо деветстотин седемдесет и осма. Благодаря ти, чедо! Всичко хубаво! – Перцето пак легна в гнездото си. – Е, разбра ли? Първия път три месеца, втория – четири. Диагнозата – същата.

– А познавате ли един дъновист, Бараков?

– Бараката ли? Този мошеник! О-о, мани го!

– Защо, от какво сте го лекували?

– От бръмбари. Нищо му няма на него. Той е от тия луди, дето отлично знаят къде е килерът с конфитюра. Нещастник. Застудее ли времето, току го хване шамата. Ама е хитрец – втори като него няма!

След посещението при здравите болни и лудия професор кръвната ми захар навярно бе спаднала наполовина, защото неистово ми се прияде сладолед. Минах през „Шератон“, където се почерпих с две мелби, след което се насочих към къщи. Наближаваше шест и всеки момент щяха да изключат тока. Позвъних, но Варка не ми отвори и се бръкнах за ключовете. Напипах кутията с новата брава в джоба си и реших да помоля Гогошинов да я монтира.

Варка очевидно си беше тръгнала, макар че обикновено ме чакаше поне до седем. Казваше ми „Шефе, ще поседя с теб, докато дойде тока, че направо ми дожелява да те оставя сам!“ Днес обаче жалостивостта й явно не бе в големи дози. Спомних си омърлушената й физиономия от сутринта, както и вялото й настроение на обяд. Нима толкова се бе уплашила от това писмо, та бе изоставила своя чичко Шеф сам наред гората, която щеше да потъне в мрак всеки миг?

Не ми се вярваше много, макар че не беше изключено. И все пак едва ли момиче като нея щеше да се хване на подобна оперетна заплаха. „Червеният скал“, глупости! Всичко това целеше да насочи моя милост в погрешна посока. Това, че си бе тръгнала, най-вероятно се дължеше на някакви лични проблеми, а нищо чудно и на ежемесечно неразположение. Бившата ми съпруга в подобен период ставаше зла като оса, надушила пресни рибешки черва.

Поседях десетина минути с врат, свит в раменете, очаквайки тъмнината да се стовари върху главата ми като касапски чук, но шест отмина, екотът от камбаната на „Свети Седмочисленици“ откънтя в небитието, а токът все така благословено си течеше по жиците. Тъкмо зарадвам, тръгнах към спалнята, за да отпусна схванатия си гръб, и ето че чукут ме халоса. „Господ забавя, но не забравя“, спомних си поговорката, с която се маризехме в гимназията. Довлякох се опипом до леглото и се проснах отгоре му в мрака.

Затворих очи и си обещах да не мисля за нищо, което през първите няколко минути успях да направя. Но постепенно в главата ми се занавървяха въпроси и отговори и си казах: защо пък да не съчетая ползното с приятното? И тъй, опитах се да систематизирам случилото се през последната седмица.

В новооткритото ми бюро се появява една смахната госпожица с твърдението, че брат й е изгорен от жена му. Жена му отрича подобно деяние и ме насочва към лудницата, за да се уверя, че на подобна особа човек не бива да вярва. Един честен ефрейтор ми обръща внимание върху факта, че пожарът е доста загадъчен. По някакви причини обаче не е

образувано предварително следствие, макар основания за това да е имало.

Чакай, плеснах се по челото! Ами че съществува още една връзка между оценката за пожара и особата на госпожа Казакова – нали пожарната команда е на подчинение на Министерството на вътрешните работи! Кой може да каже със сигурност, че само предохранителни съображения са накарали клечката от министерството да нареди пожарът да бъде даден като назидателен пример по телевизията?

В хода на обиколките ми през тази седмица научавам и други интересни неща. Синът на госпожа Казакова, макар и посочен като свидетел за нейното алиби, по време на пожара следва да е вървял след някой бял немски задник из дюнните на Китен, а не да е споделял с майка си бетонния им кафез в Обеля. Но може ли жена като Нора Казакова да посочи подобно уязвимо свидетелство? От друга страна, точно в тази съботна вечер отсъствието на Нора и мъжкаря Карастоянов от Драгалевци е, меко казано, доста впечатляващо.

Връзката между Казакова и запасния офицер, по всяка вероятност, е факт. Това, разбира се, не означава, че двамата непременно ще подпалят къщата, за да се греят впоследствие върху огъня от пожара. Всъщност, кой твърди, че двамата ще си загукат щастливи върху освобождения и наторен от пепелта парцел? Госпожица Пиперкова. Която се оказва не толкова целомъдрено предана на гениалния си брат и сантиментите си.

От чутото в кабинета на незабравимия професор Шиндов става ясно, че през шестдесет и трета или шестдесет и четвърта Ефросина ражда, дава детето в дом и най-вероятно в резултат на това изпада в тежка депресия. От кого е детето? Защо тя не го задържа при себе си? И откога датира познанството ѝ с дъновиста Бараков – от времето на втория ѝ престой в лудницата, от първия или още преди него?

И защо ли Бараков е гонил плъха Боцев с брадвата? И откъде е тази неприязън между Пиперкова и Казакова и случайно ли първата отново я хваща депресията тъкмо когато брат ѝ се оженва?

По-ясно като че ли стояха нещата с изчезването на касетката. Въмъкналият се в дома ми е търсил очевидно първо онова, което евентуално се съдържаше в нея, а чак после е искал да ме сплаши. Или да ме подведе. Колкото до писмото до Варка, то ми се струваше ненужно от всяка гледна точка. Какво, ако тя се уплаши и ме изостави? Едно нищо.

Най-заинтересованото лице да се вмъкне в къщата ми и да потърси доказателствата, с които разполагам, беше Влаев. Е, не лично – стигаше и някой наемник с пъргав ум и ловки пръсти. Уликите срещу

контролираните от него търгове за участие на чужди фирми в български контракти, копията от квитанциите за изплатени комисионни или „подаръците“ по сметката на „Техноводстрой“, фиксираните срещи с търсени от Интерпол трафиканти на оръжие и наркотици, тези и още някои неприятни сведения си струваха риска и труда.

Брънките бяха налице, оставаше само да се свържат във верига и по нея да потече токът.

– Който, макар и да го спират на три часа, си съществува, господинчо! И така ще те тресне, че ще се овъглиш като она нещастник в драгелевската си вила!

Изръмжах го срещу тавана и няколко минути се наслаждавах на видението. Ала след това споменът за разговора ми с Перо Алашки леко го помрачи. Защо беше толкова неуверен и напрегнат той, когато стана дума за Влаев? Страх от силния на деня? Нежелание да поеме риска? Нищо чудно, достатъчно ми беше да видя няколко пъти как разни гаменчета оплюваха милицията по митингите, а тя се правеше, че е божа росица, за да разбере, че на това ведомство в момента никак не му е леко. Хак им беше – след толкова години на вярна служба! Но в края на краищата всички ченгета по света служат някому, тъй че ако някой бе виновен, надали те бяха сред първите редици... В настоящия случай ме интересуваше само Перо Алашки и ако си правеше някакви сметки, толкова по-зле за самия него. Всъщност, времето щеше да покаже.

Клепачите ми започнаха да натежават и взех полека да се унасям. Същевременно се съпротивлявах – заспах ли сега, през нощта щях да се кокоря като бухал. Сетих се отново за глупавото писмо, изпратено на Варка. Как ме бяха нарекли – „дебелак“? Е, можеше да е нещо и по-язвително. Що се отнасяше до нейния „червен скалп“, имаше известна двузначност, че скалпът ѝ беше червен, червен беше. Но дали само буквалния смисъл бе вложил анонимният остроумец или влагаше и политически такъв? Малко знаех за произхода на Варка – просто не бях си правил труда да поразпитам за него. Тя беше човек, който, общо взето, си траеше и изпълняваше лоялно задълженията си, но интуитивно усещах, че малка погрешна стъпка от моя страна можеше изведнъж да я отблъсне, а не го исках. Ако имаше да ми казва нещо, щеше да го стори. Та ние се познавахме с нея едва от десетина дни!

Оттатък телефонът извънтя и първата ми реакция беше да го оставя да се назвъни. Бюрото ми си имаше работно време, а тези, които биха ме търсили лично, се брояха на пръстите на едната ръка на стругар-инвалид. Все пак се надигнах и на пламъчето на запалката се замъкнах в

хола. Вдигнах слушалката, но отсреща някой затвори – чух познатия пъкот и последвалия го свободен сигнал. Проверка? Постъпчах до апарата, загледан в бледите сияния откъм отсрещната кооперация, изпълващи пролуките на щорите, после се върнах върху леглото. А малко след това, въпреки намерението ми, съм заспал.

Събудих се за свое нещастие чак след десет. И както се досещате, отново в мрак. Бях проспал трите светли часа, подарени ми великодушно от главния диспечер на енергийната система и пак се бях озовал в пещерния век. Измъкнах се като динозавър от дупката си, намерих свещ и на треперливата ѝ светлинка си направих нещо като сандвич от две филии хляб, парче ресторантска луканка и една капия, която Варка бе донесла в буркан, затворен от майка ѝ. Завлякох се в хола, тръшнах се в креслото и с мрачни предчувствия за съдбата на човечеството задъвках произведението си.

Не знам колко съм просеждал така. От унеса ме изтръгна отново телефонът. Този път реших да тегля майната на непознатия още преди да прекъсне. Но бях изпреварен.

– Ало, копеле – Избълва мигновено той, – престани да се правиш на ченге, ако не искаш да прережа гърлото на мадамата ти. Ясно ли е?

Устатата ми се отвори, но оня отсреща затвори. Преглътнах неупотребената си псувня и усетих как приигра под лъжичката ми. Непознатият глас, процеден през кърпа или миризлив чорап, за миг ми припомни телефонните заплахи преди много години срещу баща ми.

Погледнах часовника – беше единайсет без двајсет. Набрах номера на Варка, очаквайки кой знае защо, че ще вдигне майка ѝ. Ала отсреща никой не вдигаше – нито моята рижа помощничка, нито майсторката на мариновани капии, нито невръстното братче. И за пръв път, откакто се бях върнал, изведнъж почувствах как по тила ме ползват мравешките крачета на страха.

След безсънната нощ и мъчителната дрямка призори се събудих мрачен и зъл, с цепеща ме глава и кисел вкус в устата. Погледнах часовника – беше единайсет без двајсет. Този час ме озадачи, но сумракът зад пердетата подсказваше, че не времето бе спряло, а просто се бяха изтъргулили дванайсет тягостни часа. Приблжих се до прозореца и се уверих, че тихият шум зад стъклото не беше слухова халюцинация – навън валеше упорит есенен дъжд, а небето бе схлупено и сиво като душата на затворник в неделен ден.

Оттатък нямаше и следа от Варка – и страхът ми за нея пак ме полази. Какво бе станало с това момиче? Направих си кафе на газовия котлон, изпуших две цигари една след друга, като непрекъснато се ослушвах за стъпки на стълбището, но напразно. Затова пък в единайсет и пет се обади задъхан женски глас.

– Ало, господин Дяков?

– Да?

– Варка дойде ли на работа?

– Кой я търси?

– Майка й! Там ли е?

Седнах на празния Варкин стол зад бюрото.

– Госпожо, и аз се безпокоя. Звъних снощи у вас, но нямаше никой.

До този момент не е дошла.

– Ох, божичко, това дете! – майка й изхлипа и взе да подсмърча. –

Как може така да постъпва, как може?

– Какво се е случило?

Жената се изсекна в невидима кърпа.

– Ами не се е прибирала цяла нощ! Какво ли не ми мина през ума!

По едно време помислих, че е останала при вас. Ама наистина ли не, е при вас?

– Почакайте, госпожо – рискувах да я хвърля окончателно в паника.

– Била е тук вчера следобед, купила ми е плодове. Когато се върнах от града, не я заварих. Реших, че е бързала, затова не ме е дочакала. Оттогава я няма.

– Ох, божичко. Ама къде е тогава?

– Само спокойно, моля ви се! Друг път случвало ли се е да не се прибира?

– Случвало се е! Точно затова се притеснявам! От време на време й става нещо и изчезва от къщи. Не я знам къде ходи, нито с кого!

– Тогава нека изчакаме малко. Може пак да... За колко време изчезва?

– По два-три дни я няма! А през това време, питате ли ме!...

– Успокойте се, госпожо! Имате ми телефона и аз вашия. Ще държим връзка! Вярвам, че скоро ще се върне!

– Аз съм на работа!

– Добре, дайте ми служебния си номер.

Записах го, обещахме си да се чуем по-късно и затворихме. Изпитвах неясна тревога, макар и не много голяма. Снощната заплаха по телефона ми се струваше попресилена. Някой упорито изпробваше нервната

ми система, но засега само с общи приказки. Изчезването на Варка една ли беше плод на действията на този неизвестен някой. Ако я бяха отвлекли, щяха да го кажат.

Не можех да направя друго, освен да си върша работата и да чакам. Направих си един подобен на снощния сандвич и се обадох в „Балкан“ да попитам кога има самолет за Бургас. Отговорът беше – всеки ден. Чудесно. А мога ли да резервирам един билет за утре? Откъде се обаждате? От къщи. Тогава не може. Елате тук.

Извадох стария си чадър, облякох си шлифера и се гмурнах в есенния дъжд. Бюрото на „Софийска комуна“ се оказа в ремонт, тъй че докато стигна до Двореца на културата, крачолите ми бяха натезжали като оловни кюнци. Усмехнах се с цялото си френско възпитание на високата униформена блондинка и името ми потъна в паметта на компютъра, а аз получих билет за седем сутринта на следващия ден.

Опитах се да хвана такси, но не успях. Прежалих се и крачих до театър „Ателие“. Касиерката ме изгледа над очилата си като бабата на Червената шапчица, решила да глътне вълка, преди той – нея. Изтръсках чадъра в краката си и пузнах отново в ход чара си.

– Добър ден, госпожо! Не знам към кого да се обърна... Случаят е малко личен и, така да се каже, деликатен. Аз съм роднина на Димитър Боцев и идвам от чужбина. Бих искал да науча повече подробности около неговия живот – подсмърквах с достойно за мястото усърдие, – и за неговата смърт.

– Така ли?! – изрече бабата на Червената шапчица и аз не разбрах това въпрос ли е, радост или възмущение. Тя се надигна в тясната си кабинка и близо пет минути сумтя и се оправя. Накрая отвори вратата, измъкна се навън и ме огледа. – Роднина сте му, казвате! Пхе! Сега разбирам къде е отишла силата на рода ви.

Бабата имаше чувство за хумор, което беше неблагоприятен факт. Той означаваше наблюдателност, а аз не исках да бъда разобличен.

– Тези дни си дойдох от Париж – казах кротко. – Не съм си бил тук петнайсет години. Чичо Димитър е далечен братовчед на баща ми и аз съм го виждал само веднъж като дете... След толкова време, разбирате, хората се пръскат. А роднинските чувства се засилват.

– Да, така е – съгласи се тя, покима с глава, после ми протегна ръка. – Ами, моите съболезнования! Отиде си вашият роднина. Лоша работа, такава смърт... Ето, вижте там некролозите.

Тя ме съпроводи до дъното на коридора, където до пъстрите афиши като две жалки крпки се мъдреха два еднакви черnobели листа. Бяха

без снимка, съдържаха нормалните за подобен документ лигави баналности и бяха подписани: „От колегите“.

Отново имитирах нещо като подсмърчане.

– Горкият чичо! Така и няма да го видя!

Всъщност с изненада си помислих, че това бяха първите некролози, които срещах залепени някъде. Нито в Драгалевци, нито при жена му имаше следа от тях. Почувствавах леко състрадание. След по-малко от два месеца споменът за този нещастник не фигурираше на бог знае колко места.

– Вие богат ли сте? – попита касиерката, след като се обърнах към нея.

– Защо?

– Да му вдигнете един паметник на гроба.

– Няма ли близки?

– Е, всеки има някакви. Но често пъти само така се наричат, а всъщност...

– Знам от татко, че е бил женен.

– Беше. Защо не потърсите жена му?

– Не знам къде живее. Чух, че къщата в Драгалевци е необитаема.

Тя сви рамене и се загледа към вратата, където млада двойка се колебаеше дали да влезе. Носовите им се допряха до стъклото, огледаха фоайето и нас, след което се прегърнаха и си тръгнаха.

– Предполагам, имал е приятели тук?

– Силно казано – сряза ме тя. – Беше голяма драка... лека му пръст! Сигурно познавате характера му.

– Слабо, чувал съм само.

Тя поклати глава.

– Особняк. Като излязъл от пиеса на Бърнард Шоу. Човек на настроения. Понякога беше – с мед да го мажеш, а друг път – да не си му насреща.

– Пиеше ли?

– И пиенето му беше такова. Някой път се насвятка и почне да буйства, друг път – не близва. Ама не знам вкъщи какво е правил...

Почесах се по главата, озадачен какво да я питам още, и наблюдателността й се обади.

– Май не сте доволен? Че аз не си пиех кафето с него. Аз съм тук на касата, а той – долу. Но... – тя замълча, очевидно надявайки се да я поощря, което не направих. – Вашият чичо се имаше с една наша колежка, която може да ви бъде по-полезна.

– Така ли – оживих се. – А може ли да говоря с нея?

– Днес я няма. Елате утре следобед, ще ви запозная.

– Утре няма да мога. Но след два-три дни...

– Ако не съм на работа, ще търсите Малина Вутова. На моите години е, с къносана коса. Тя сигурно има какво да каже! – изгледа ме многозначително бабата на Червената шапчица, изостави ме и се набута в кабинката си.

Махнах й с ръка, излязох на прага и разперих чадъра. А сега какъде? Оставих да го решат краката ми и те ме отведоха в ресторант „Стадион“. Вчерашният келнер ме зърна още от вратата и се втурна да ми вземе шлифера. Настани ме на стол до витрината, изслуша почтително поръчката и, като подгонен от вълци, хукна към кухнята. Ала цялото това внимание не ме въодушеви особено. Загледах се през опушеното перде в подтичващи-те под дъжда минувачи и се почувствах необичайно самотен за този час на деня.

Когато си тръгнах от ресторанта, бях все така самотен, макар и сит. Пътьом се обадох на май-ката на Варка – колкото да науча, че няма вест от дъщеря й. Дадох си сметка, че подсъзнателно бях се надявал да я срещна в „Стадион“, но, уви, ставахме все по-малко. Вчера го нямаше само президента, днес – и Варка, а утре и аз със сигурност нямаше да обядва там.

Прибрах се, събух мокрите кюнци, нахлузих пижамата и заех хоризонтално положение. Преди месец трябваше да съм сериозно болен, за да постъпя така посред бял ден. Но нали точно тази мудна провинциална действителност ме беше привличала от Париж толкова време! Нима бях като децата, за които чуждият геврек е винаги по-вкусен от своя?

Ако с нещо трябваше да свиквам на четиридесет години, то бе да се науча да живея по-бавно. Затова придърпах милиметър по милиметър одеялото върху главата си и се оставих в милосърдните прегръдки на съня.

Морето имаше сивия цвят на боен кораб, а вятърът, идещ от Одеса, носеше миризмата на мокър шинел. Вълните, които прибоят усилваше, се блъскаха в брега с гръмък ропот и изстрелваха снишилите са за някоя рибка гларуси нагоре към лазещите на тъмни талази облаци. Риболовен катер с издути хълбоци мъкнеше подире си няколко навързани една за друга лодки и се бореше с вълните, ту забивайки нос в тях, ту увисвайки за миг над водата. Този малък керван беше единственото човешко присъствие в разлюляната стихия отпреде ми. Във ветровития ден останалите екземпляри на човешкия род бяха предпочели по-сигурни убежища.

Свивайки се в шлифера, стърчах на терасата на плачещия за булдозер профсъюзен дом и чаках да изровят отнякъде управителя. Една кухненска работничка в захабена престилка си беше предложила услугите и от двацет минути волю-неволю се наслаждавах на морския пейзаж. Вече почваше да ми се вие свят от това клатене и блънкане, когато чух стъпки. Обърнах се и видях мъж около шестдесетте със задник ала дебелана на Фелини и походка на моряк-дюстабанлия.

– Добър ден – протегна ми той ръка и се усмихна мазно-мазно. – Търсили сте ме.

– Дяков – поех меката му ръка. – Търсех управителя.

– Аз съм той. Лонгозов. Защо не влязохте вътре? – той посочи грохналата сграда с гордостта на църковен настоятел – храма.

– Предпочетох чистия въздух... Но вече може. Впрочем – измъкнах картата с конца и му я тикнах пред очите.

– Да, да, ясно – погледна я той бегло и се заклатушка пред мен.

След пет минути двамата шишковци седяха в стая, ухаеща на мъжка пот, вълнени одеяла и чесън и единият се ровеше из някакви папки, от които непрекъснато падаха на земята палави листове, а другият пушеше, за да не повърне.

– Манол Станилов... Манол Станилов – мърмореше под носа си управителят, сякаш изреждаше едноименни близнаци, – Манол Станилов... Той не беше ли едно момче с дълга коса, ей дотука – опънатата длан засече рамото му.

– Не го познавам. Възможно е.

– Манол Станилов, Манол Станилов – няколко листа пак легнаха в краката му и той не си направи труда да ги вдигне. – Ха, ето го! Знаеш аз, при мен има порядък. Записан е на петнайсети август, отписан – на тридесет и първи. Той ще е, помня го – косата му беше като на поп!

– В коя стая е бил?

– Девета, на втория етаж.

– Не сам, нали?

– Не, разбира се. Девета стая е с три легла. Били са още един другар от Пловдив, ето... Иван Мазгалов, и един софиянец – Румен Чигов.

– Може ли да си запиша данните им?

– Заповядайте!

Преписах паспортните номера и адресите им и му върнах папката, в която имаше порядък. Лонгозов набута всичко обратно в бюрото и ме загледа с подозрително предани очи. Мушнах недопушената цигара в утробата на рапана и се надигнах.

– Благодаря за съдействието! Управителят изглеждаше едновременно разочарован и щастлив.

– Моля, моля, щом е по служба...

– Къде може да се хапне тук?

– Ами... в станцията готвим само за персонала, обаче...

– Питам за ресторант.

– А-а, има. Ей тука на две минути, зад пощата. Ще ви го покажа.

– Ще го намеря, мерси.

Той ме изпрати до входа, посочи накъде да вървя и аз се заборих с вятъра. Няколко едри капки ме шибнаха по темето, сякаш за да ме информират, че навлизах във възрастта на шапките. Направих един-два завоя, подминах така наречената поща и открих ресторантчето с гордото име „Лазурен бряг“.

Изкачих се по изгризаните от гладни летовници външни стълби се озовах в нещо средно между парник и диспечерска служба на летище. Мръсните остъклени стени приютяваха десетина маси с не по-чисти покривки, които с винените си петна напомняха чаршафи в полева болница. Неколцината посетители също напомняха извадени от строя бойци с изнурените си физиономии и покарали бради. Днес, кой знае защо, военните сравнения сами се натрапваха. За да бъде последователен, измарширувах до масата в дъното и се положих на плетения найлонов стол.

Едно белезникаво същество с изтрити дънки, поло и стърчаща на клечки коса ме забеляза откъм шубера и се приближи с ленива походка. Имаше младо, почти момичешко лице, ако се съдеше по опънатата кожа, но тя бе така наклепана с някакво мазило, че бе рисковано да се гадае за годините.

– Какво ще обичате?

– Нещо за хапване. Топло, по възможност.

- Има само супа и второ. Десерта свърши.
- Дайте ми тогава две супи и едно второ. И чаша вода.
- Водата свърши – изрече все така равно тя и избърска с ръка трохите от покривката.

Вода гази, жаден ходи. При цялото море, клатушкащо се зад стъклото, трябваше да се примиря с една мътна лозина, която все пак кацна на масата ми заедно с две алуминиеви шоли, излъчващи миризмата на спарен парцел. Потопих лъжицата в съмнителната течност и опитах страхливо. Не беше толкова лошо. Сервитьорката издърпа един стол от съседната маса и се отпусна на него с разкрячени крака.

– Свърши сезона, а? – принудих се да я заговоря, защото тя се бе вторачила в лъжицата ми с воднистите си очи.

- Свърши – въздъхна тя. – Почва суката.
- Е, да, за младо момиче като вас...

Забележката ми не изискваше отговор, така че тя замълча и аз придърпах втората шола.

– Хубаво ви е градчето – казах с половин уста. – За пръв път идвам, но ми харесва.

- Вий по служба ли?
- Да, ходих тук до профсъюзния дом.
- При Лонгозов ли?
- Аха.

На устните ѝ се появи разбираща насмешка, която не ми говореше нищо.

- Защо се усмихвате?
- Чудя се как не се е лепнал за вас!
- Опита се – ухилих се, – ама му избягах. Много услужлив човек.
- Услужлив, я! Щото му треперят гащите да не го махнат. Вий от София ли сте?

- Да.
- Сигурно сте от седесе.
- Не съм.
- Значи, от бесеппе.
- И от тях не съм.
- Че от кои сте тогава?
- От християн-самаряните – казах и отместих втората шола.

Тя се изправи и ги вдигна.

– Не ги знам – измърмори и ги понесе към кухнята.

„Второто“ се оказа мазен червен сос, в който плуваха пет-шест

черни мръвки, купчинка кафяв ориз и три препържени картофчета. Ако не бяхме станали толкова близки със сервитьорката, щях да лисна още един слой върху мазилото ѝ. Без да подозира намеренията ми, тя отново зае мястото си.

– Какво работите? – попита, възпитано изчаквайки първо да дегустирам.

– Инженер съм. В хладилния завод. Едно мое момче беше лялото тук на почивка и забравило едни документи. Понеже имах път насам, рекох да ги потърся.

Тя се размърда, приведе се напред и ме зяпна развеселено.

– Как се казва?

– Манолчо. Манол Станилов.

– Гледай ти! – плесна с ръце. – Колко е малък светът!

– Май го познавате?

– Е! – тя сви устни и се замисли. Изчаках я да свърши с тази напрегната работа. – Познавам го, да. Идва тук няколко пъти.

– Танци, а? – смигнах съучастнически.

– Ами, танци. Направо искаше да ме такова, ама не му дадох.

Спрях да дъвча и лекичко се огледах, за да разбере тя ли бе казала това. Нямате кой друг да е. Поднових с усилие дъвкателния процес.

– Свястно момче е – защитих го. – Добър работник. Само не е много дисциплиниран. Като го стегне шапката, и току изчезне някъде. Иди го търси из цеховете.

– Че той и тук тъй правеше. Дойде още първата вечер. Забелязах го, щото косата му беше ей дотука – тя посочи малко над гърдите си. – Запrikaзва ме, комплименти... На другия ден пак идва. После изчезна за няколко дни – никакъв го няма. И изведнъж хоп – пак цъфна и взе да ме навива. Ама аз такива, дето се усучат край теб, пък после подгонят курвите по плажа, не ги бръсна... Е, излизахме една вечер, ама толкоз.

– Каза ли къде е бил?

– Оправдаваше се. Ходил си до София, не знам какво си... Лъжец!

– Кога точно беше това?

– Ами кога... август. Няколко дни, след като пристигна. Не помня датите.

Доядох последното месце, оставяйки гарнитурата на готвача, и измъкнах „житана“. Почерпих благочестивата си компаньонка и сам запатих. Погледът ми падна върху една хлебарка, която се измъкна от някак-ва дупка в перваза и заситни по дължината на стената. Никога не бях виждал толкова целенасочено насекомо. Само след секунди друга дупка

я погълна и аз разтърках очи, съмнявайки са дали наистина я бях видял.

– Значи, тоя Лонгозов какво – страхува се да не го махнат?

– Подлога – отсече тя. – Преди се слагаше на партийците, а сега му се привиждат само седесари.

– А вие от кои сте?

– Не ме интересуват никои. Важно е да има в чиниите. А то на, вижте – и вий не го ядете.

Усмихнах ѝ се лъчезарно. Тя се изненада, поклати глава, после също се усмихна, дарявайки ме с жълтевината на изгорелите си от варовитата вода зъби.

На минаване край пощата се обадих в София. Майката на Варка я нямаше в службата, а у дома им беше Стефчо, братчето ѝ. Връзката беше лоша и трябваше да питам десет пъти, додето науча, че Варка не беше се появила.

– А ти не си ли на училище? – любопитствах накрая раздразнен.

Сега той ме чу от раз.

– Стачкуваме! – извика и връзката прекъсна.

С помощта на изобретените от финикийците знаци убедих един мързелив таксиджия да ме закара до Бургас. В замяна той така ми наду главата с гръцките си записи, че цяла вечер във влака за Пловдив дрямката ми бе изпъстрена от видения за танцуващи сиртаки и чупещи чинии младежи с продълговати глави.

Пристигнах към единайсет, разглобен от дългия път, и друго такси ме стовари пред „Новотела“. По подобен начин се сдобих със самостоятелна стая, успях да изкопча от броящия вече парите си келнер една заложена пържола, взех си душ и си легнах. Преди да заспя, се почудих дали утре да потърся роднините си или по най-бързата процедура да си свърша работа и да се прибирам в София. Реших да го реша сутринта и с болки в кръста заспах.

На сутринта се събудих нов човек. Покрай откаченото в единия край перде зърнах къс синьо небе и на душата ми стана леко като в далечните детски години, прекарани в този район на света. Теглих си една контра, облякох се и след бързо кафе с два сандвича се измъкнах в чудесния есенен ден. Докато се оглеждах за такси, реших оставената от снощи дилема – никакви братовчеди и подобни нежности. Имах правото поне веднъж да се наслада на този град без лепкавата обич на роднините, караща ме да се чувствам като муха на мухоловка.

– Антон Минев двадесет и седем – казах на шофьора, след като дълго си ръкомахахме кой при кого да дойде. Би той. – Знаете ли къде е?

Той си бръкна в ухото, натискайки там вероятно таен бутон за информация. Когато си извади пръста, отговорът бе изплют.

– Да.

Газ – и колата му задудна със спуканото си гърне из павираните улички.

Колкото и да беше необичайно за делничен ден, вместо да яха някоя бетонна греда на петдесет метра над земята, електроженистът Иван Мазгалов, моя пора мъж, се мотаеше из дворчето на едноетажната къщичка на посочения адрес в ръката с кофа, в която се оказа, че няма

нищо. Когато се приближих на два-три метра от него, видях, че и в главата му не бе останало много. Вонята на гнили джибри и тютюнев катран, лъхаша от устата му, можеше да убие дори човек с противогаз, стига да се приближеше още на крачка. Не рискувах. Той се втренчи в мен с разфокусираните си очи, дълго си припомня кой съм и чак когато ме позна, вдигна безпомощно рамене.

– Кольо, ни мога да намеря бурито – изломоти обидено и хлъцна. Стоеше така здраво върху краката си, че хълцането за малко не го просна възник. Той размаха кофата като вѐжеиграч и успя да овладее положението. На лицето му се изписа гордост. – Видяш ли, нищо ми няма!

Видях не само това, а и очертаващия се труден разговор. Седнех ли да чакам да изтрезнее, току виж дочакам първите снегове. Другият вариант беше да му помогна в процедурата „клин клин избива“, пък ако остане на крака – добре, ако не – язык за разходката.

– Хайде да го потърсим заедно – предложих. – За бурето говоря.

Иван Мазгалов ме изгледа подозрително.

– Да ни ме излъжеш, майна?

– Не съм такъв човек. Къде е мазето?

Той ме поведе към къщата и аз го последвах. Той обаче изведнѐж се обърна и аз за малко не се блъснах в него. Устните му се изкривиха иронично.

– Ти не си Кольо! – изстреля от упор.

Бях сигурен в това. Взех кофата от ръката му и лекичко го побутнах.

– Не съм. Приятел съм на Манол от София, с когото бяхте в Китен. Дай да пием по едно вино, ще ти кажа за какво съм дошъл.

Когато се навряхме в мазето, ми стана ясно защо Иван не бе намерил бурето. Просто такава нямаше. Вярно, открихме две големи дамаджани, но едната беше празна, а в другата се съдържаше малко бивше вино, ухаещо на мухъл и оцет. Докато домакинът ми се тюхкаше къде е отишло бурето, някаква котка събори част от вехториите в дъното и изфиряса през прозорчето. Сетих се за изпепеленото мазе на Боцев и си помислих дали някоя котка не би могла да предизвика пожара в него. Само че неговите прозорчета са били затворени. Пък и как би произвела котка волтовата дъга, която да възпламени варела?

Качихме се с оцета горе, Мазгалов ме покани в къщата, извади чашки и седнахме на масата в кухнята като двама алкохолици, глава до глава и коляно до коляно. Аз, естествено, само се правех, че пия. Чаках го да поеме нужното количество, та погледът му да се поизбистри, а устата

да заговори по-нормално. Изпуших няколко цигари и най-сетне ми се стори, че мога да започна. Бях изслушал оплакванията му от всичко и всички в този мръсен свят, сега беше негов ред.

Хванах лакътя му и заговорих доверително.

– Манол ми е племенник. Син е на сестра ми, с която не се разбирам особено, защото тя взе, че се ожени за един тип, който никак не ми е симпатичен. Както и да е, момчето не е виновно, затова никога не съм му показвал, че с нещо съм си променил отношението към него. Нещо повече, винаги съм му помагал, както мога – с пари или с нещо друго. Това лято той ми беше обещал, че като си вземе отпуската, ще дойде при мен на мястото, да ми помогне за вилата – строя вила, а знаеш как е сега с работниците. Добре, ама вместо при мен, той се грабнал и хоп – в Китен. Знаеш ли колко проблеми ми създаде? Бях уговорил цимент, тухли – а няма хора. Ходил съм от къща на къща да моля този и онзи. Страшно му се разсърдих и оттогава не съм то търсил. Но не щеш ли, оня ден срещнах един негов колега от завода и той ми каза, че Манол се бил връщал от морето в София. И тогава си помислих, че сигурно е забравил за уговорката ни и чак като е отишъл в Китен, се е сетил и е дошъл. Но не ме е намерил, защото и аз пътувах нагоре-надолу да търся материали, и пак се е върнал на морето. Та искам да разбере от теб, не знаеш ли за какво се е връщал в София, за да не му се сърдя несправедливо. Обаче не искам да го питам него, защото ако се окаже, че не се е връщал заради мен, хич не ща и да го знам! Разбираш ли? Аз толкова години да го имам за свой син, а той...

Иван Мазгалов изслуша обясненията ми с разбиране.

– Ти на колко си години, майна? – попита ме съчувствено.

– Четиридесет и шест – отвърнах за повече тежест.

– Изглеждаш по-стар. Мислех, чи си над петдесет.

Преглътнах комплиментата и отпих от киселоча.

– Е, кажи ми, нали сте били в една стая?

– А ти откъде знаиш?

Явно клинът беше подействал.

– Нали аз му уредих картата! Управителят ми е приятел. Той ми каза.

Още с изричането на тази противоречива лъжа изтръпнах. Иван Мазгалов поклати удовлетворен глава.

– Идин с ей такъв задник – той разпери, колкото можа, ръцете си. – Голям тиквеник.

– Служили сме в казармата заедно – оправдах се.

– Къде си служил ти, майна? – очите му светнаха пред откритата се благодатна тема.

– В секретна част – закрих с длан устата си. – Дай да не говорим за това. Е?

– Вярно е. Ходи си в София. Ама ни знам за какво.

Здрасти! За това ли бих пътя дотук?

– Значи, какво – грабна се и изчезна. А после се върна, така ли?

– Заминаха заедно с Руминчо. И той беши с нас в стаята. Руминчо имаше кола, идна жълта жигула. Двамата си паснаха като ръка и ръкавица. За нула време подмавиха няколко чайчита, фърчаха нагори-надолу... Млади, майна, ни са като теб и мен! Наздравии...

– А нещо да е ставало дума за баща му?

– За кой баща?

– На Манол.

– Тц, ни е ставало дума.

– Спомни си. Защото баща му почина.

– Тъй ли? Изопще ни е ставало дума, майна. Ни ми ли вярваш? – той сложи ръка на гърдите си и ме гледа с предани кучешки очи, додето не му казах: „Вярвам ти“. – Чи кога е починал?

– Ами, на – почина. Горедолу по това време. Докато е фърчал с чайчетата.

Иван Мазгалов се замисли.

– Хм! Чи как тъй, баща му умрял, пък той щипсе забавлява. А?

– Това е положението. Виждаш ли какъв е – мен излъга, и на теб нищо не е казал. Сигурен си, че седя до трийсети в Китен, така ли?

– Сигурен съм, бе, майна! Нали и аз се плациках дотогава. А от първи бях на работа. Ама сига, щипсе ме фанат за оная работа!

Ясно беше, че нямаше да измъкна повече от стачкуващия по свой начин електроженист. Надигнах се.

– Къде бе, майна? Сядай да пием.

– Ще си тръгвам, път ме чака. Кажими за последно – значи, не знаеш дали не е идвал, за да ми помогне на вилата?

– А бе как щипсе ти помогни за вилата! Той е разбойник. Завъртя главите на дващсет чайчита и хич не му мигна окоото. Коровосърдечен тип, майна! Видната го познах. Такива сти вие софийниците.

– Аз съм пловдивчанин – осведомих го, ала преди още той да се впусне в патриотични излияния, вече бях навън в последния хубав есенен ден.

София ме посрещна в мрак и мъгла. Бях обядвал в една кръчма в стария Пловдив и се бях разходил между красивите му къщи, за да се потопя вечерта отново в дупката, избрана от някой голям умник за столица на България. Какво пишеше на оная колона? „Човек и добре да живее, се прибира къщи.“ Та ето ме пак на „Хан Крум“ 13, със свещ в едната ръка и с пръста на другата въртя номера на Варка.

– Кой, моля?

– Госпожа Нейкова, Дяков е на телефона. Появи ли се Варка?

– Ох, господине, появи се...

– Слава богу! Мога ли да я чуя?

– Няма я, излезе. Дойде си днеска към шест, преоблече се и пак изхвърча. Нито успях да я питам къде е била, нито къде пак отива. Просто не знам какво да правя с това момиче!

Странна работа. Възможно ли бе толкова да се излъжа в нея? Десет дни беше послушна и точна като английските железници, и изведнъж хоп – показва си рогата. Дали не бях подценил онова заплашително обаждане преди три дни? Бях решил, че идва от същото място, откъдето бяха дошли и листовете с изрязаните букви и че всичко беше игра на нерви, но дали някой не изнудваше Варка по-сериозно, отколкото допусках?

– Утре дали ще дойде на работа?

– Не знам, господин Дяков, нищичко не знам! Как само се излага!

– Добре, добре, ще се разберам с нея. Ако се появи, кажете ѝ да ми се обади по което и време да е.

– Добре, господин Дяков. Извинявайте много!

– Няма нищо. Дочуване!

Не минаха и пет минути и телефонът звънна. Помислих, че съвестта на рижата ми помощничка е заговорила, но чух приглушен мъжки глас и скърцането от колелата на завиващ трамвай.

– Господин Дяков, моля?

– Аз съм.

– Добър вечер. Обажда ви се ваш доброжелател. Дали бихме могли да се срещнем?

– Бихме – отвърнах сухо. – Стига да кажете за какво точно става дума.

Кратка пауза на размишление.

– Разполагам с информация за господин Влаев, която вероятно ще

ви интересува.

– Виж ти! А откъде я имате и кой ви каза, че се интересувам от този господин Влаев?

– Информацията я имаме от сигурен източник. А че се интересува от него, научихме от наш съмишленник.

– Знаете ли, не ми харесва тази загадъчност. Или по-точни отговори, или затварям.

– Чакайте, чакайте... – чух въздишка, след което устните на непознатия съвсем залепнаха за микрофона. – Заинтересовани сме да zlepоставим господин Влаев по политически съображения. Знаете, че той е народен представител, а ние... разбирате ли, разговорът не е за по телефон.

– Добре, това ясно. Но кой ви каза, че се интересувам от подобен господин, който се казва Влаев?

– Хора от сигурността. Това е всичко, което мога да ви съобща по телефона. Нека да се видим, във ваш интерес е. И в наш, разбира се.

Хора от сигурността? Нима Перо Алашки? Затова ли беше толкова двузначен в онзи разговор на масата в „Шератон“? Интересно.

– Вижте, връщам се от провинцията и съм уморен. Ако искате, обадете ми се утре сутринта и ще видя какво мога да направя.

Всъщност, имах нужда от време и от разговор с Перо.

– Добре, утре в десет ще ви се обадя. Дочува-не, господин Дяков.

– Дочуване, господин...

Ала доброжелателят спести името си. Седнах в креслото и запалих цигара. Каква ставаше тя – някой идва и отмъква изобличителните материали срещу Влаев, а друг иска да ми даде такива. Има си хас да се опитат да ми пробутат моите собствени дискети! Че някой възнамерява да компрометира Влаев, не беше за чудене – макар да не четях вестниците и телевизорът още да стоеше в кашона, все нещо стигаше до ушите ми В сградата с надпис „Съединението прави силата“ кънтеше такова разединение, че всеки ритнат в глезените и изваден от строя беше добре дошъл на скамейката на резервите. Имаше съюзници в борбата с моя враг. Но това можеше да бъде както от полза, така и не.

Намерих в тefтерчето номера на Перо и го набрах. Чух гласа на жена му, завършващ с досада някакъв разговор.

– ... добре, разбрах. Ало?

– Добър вечер, госпожа Алашка. Любоми Дяков е на телефона.

– А-а, здравейте... Как сте?

– Благодаря, горе-долу. Стоя на тъмно.

– А, да, сигурно нямате ток. – На вечерята в „Шератон“ ми изглеждаше по-умна. – При нас няма от девет до десет. Предишния месец бяхме от осем до девет.

Полезни сведения, няма що.

– Перо вкъщи ли е?

– Ами... – паузата, която последва, красноречиво говореше, че се разменят въпроси и отговори с очи. – Няма го. Извикаха го по служба и не знам кога ще се върне. Да му предам ли нещо?

– Не е спешно. Искях да го питам дали някъде не е видял да се продава цаца. Много обичам, а не мога да намеря.

– Така ли! Ами ще му кажа. Значи, няма, така ли?

– Няма, няма. Само някакви едри риби лежат в тавите. Не знам дали да си купя, виждат ми се повмирисани.

– Тъй ли... Какво да ви посъветвам, и аз не знам...

– Нищо. Поздравете го. Всичко хубаво!

Тъкмо се върнах в креслото и телефонът отново извънтя. Аз гоня, ти гониш. Този път гласът беше тънък като на зайче с розова панделка.

– Добър вечер. Господин Дяков, моля?

– На телефона.

– Обаждам се във връзка с обявата. Търсили сте да купите часовник „Ролекс“.

– Да – оживих се. – Предлагате ли?

– Предлагаме. Но срещу валута, както сте написали.

– Срещу валута, разбира се.

– И още тази вечер Защото имаме и други клиенти, не сте само вие.

Това последното не беше много за вярване. Не ми харесваше и спешността на сделката, но няхах голям избор.

– Добре, къде да се видим?

– Елате пред бара на Парк-хотел „Москва“ в осем и половина. Аз ще бъда с черна барета на главата, а приятелят ми – с високи червени маратонки. И носете парите.

– Колко?

– Петстотин.

– О'кей.

Аз от своя страна съобщих, че съм висок, слаб и рус и ще бъда с дънково яке. Ако зайчето бе откровено като мен, шансът да се познаем беше не по-голям от този на трима офицери в турска баня. Все пак разчитах на набитото си око. По-иначе стояха нещата с часовника. Ако не беше от моите, никой не ме задължаваше да го купя. Но ако беше,

възникваше проблемът да науча как са се сдобили с него.

Потърсих Жоро, но ми казаха, че разнася миризмата на пропан-бутан из софийските улици. Уви, и Варка я нямаше. Трябваше да се явя сам на срещата, а допусках, че ще ми потрябва още някой.

Направих си едно кафе на газовия котлон, преоблякох се, поседях половин час на креслото със затворени очи и понеже имаше време, взех трамвая. Слязох на Съветското посолство, върнах се малко назад и борейки се с трънливите клонки, които ме дърпаха за ръкава, навлязох в гората. В мъглата туловището на хотела се губеше зад рехавите корони, а прозорците грееха с призрачната светлина на аквариум. Излязох на алеята, водеща към бара, и се приближих достатъчно, за да огледам ситуацията.

Пред осветения вход група млади хора беседваха с набития портиер, като по всяка вероятност му обясняваха какъв вонящ стар пръч е, задето не иска да ги пусне. Чувах глъчката, но не и думите. Очаквах дебатите да прераснат в нещо по-материално или физическо, но в този момент една синя жигула с надпис „Народна милиция“ тихо акостира до бордюра и спорът се прекрати. Младежите с презрение се оттеглиха, а портиерът с достойнство закопча сакото на корема си и се прибра вътре.

Почаках още малко и в осем и трийсет и две мъглата роди Крачун и Малчо и ги монтира пред входа. Зайчето се бе оказало честно – баретата стоеше на главата му като загорял тиган без дръжка, а нейният дългнест приятел, с ръце в джобовете, потропваше, удряйки червените си маратонки една в друга. Излязох от прикритието си и се приближих до тях.

– Някой от вас да поправа часовници?

Момичето обърна към мен наплесканото си без всякаква мярка с грим лице и малката му уста зяпна. Младежът, свил врат в яката си и в кичурите мазна руса коса, ме гледаше смръщено.

– Дай да се махаме – изсъска тя и го задърпа към милиционерската кола, но щом я видя, се спря и ме загледа уплашено.

– Не се бойте, аз съм Дяков. И говорих с вас по телефона преди час и половина – посочих я.

– Нали ти казах – измуча Крачун. – А ти – рус, слаб...

– Така ми каза – оправда се тя. – Нали ми казахте точно това!

– Вярно е. За конспирация. Иначе... – посочих с поглед жигулата.

– Да, хайде да отидем по-нататък – предложи младежът и се насочихме към стъмнената гора.

Стигнахме до мястото, откъдето бях наблюдавал входа.

– Е, дайте да видим стоката.

Той извади найлоново пликче и джобно фенерче, отвори пликчето и измъкна часовника. Взех го, а той го освети с фенерчето.

Не ми трябваша повече от пет секунди, за да разбере, че този млад нахалник с коса като развлечени мокри кълчища ми предлагаше за сумата петстотин щатски долара собствения ми часовник. Единственото ми утешение в случая беше, че ако платях, щях да го придобия отбратно на четвърт цена – толкова му бяха познанията за тези великолепни уреди. Вдигнах очи и в тъмнината се опитах да срещна погледа му.

Ала не успях. Ръката му вдигна фенерчето към лицето ми и ме заслепи. Помислих, че е неволно.

– Ей, смъкни това...

Преди да довърша, нещо едновременно меко и твърдо се стовари в тила ми, кръглата светлинка на фенерчето се раздвои, разтрои и се изгуби от полезрението ми. Почувствавах как влажната земя се блъсва в носа ми и за секунда долових миризмата на гнили листа. После и това сетиво ме изостави и мракът, който досега само ме бе обгръщал, се вмъкна в мен, изпълни ме и ме превърна в част от себе си.

Новото летоброене започна с един топъл кучешки език, миещ лицето ми. Отблъснах дружелюбната муцуна и подпирайки се на близкото дърво, успях да се изправа. В главата ми звънтяха хиляди чанове, сякаш огромно стадо пълзеше по мозъка ми. Там, откъдето то бе влязло – в тила, усещаш тъпа, постоянна болка. Докоснах мястото с пръсти и върху тях полепна нещо тъмно – кал или кръв, не можех да видя в тъмницата.

Трябваше ми малко време, додето се ориентирам за местонахождението си. Светлината, идеща от входа към бара, беше студена като лунно отражение, сковано в лед. Стоях, държейки се за ствола, и събирах смелост да закрача към него. Кучето, което ме бе събудило, стоеше на метър от мен и леко трепереше.

– Благодаря ти, приятелче – пресегнах се и го погалих между клепалите уши. То се зарадва, скочи срещу мен и отново затърси с език лицето ми. – Хайде, стига, че ще ми хареса. – Отлепих лапите му от гърдите си. – Жалко, че не дойде по-рано.

Най-сетне се престраших и излязох на асфалтовата алея. С удивление открих, че милиционерската кола още стоеше на мястото си. Звучиците, стаили се за известно време като жаби при появата на щъркел, заехтяха в ушите ми. Чух откъм жигулата металическия глас на диспечер, прекъсван от пукот, както и тиха музика. Краката ми ме поведоха натам без да се консултират с мозъка ми. Крачех напред с единственото желание да стигна до колата, да разтворя от движение вратата и да хвана за реверите първия, когото докопам.

Но, изглежда, дойдох на себе си по-бързо, отколкото предполагах. Подминах блюстителите на реда и се насочих към уличката пред хотела, където спираха такситата. Изправих се на тротоара, почаках две минути и един трабант колебливо из-скърца до мен.

– Ще ме хвърлите ли до центъра? – попитах дребното човече зад волана.

Той ме изгледа панически, но търговецът в него надделя и ме покани в черупката си. Двигателят запърпори и преди да го подпомогна с крак, трабантът успя да потегли.

Е, драги, изяде и първия бой! Не заслужаваш да се прибереш в бърлогата си с по-луксозна лимузина след недостойното си просване в листата. Какво са ти криви милиционерите, че като последен глупак се остави да те халосат? Вярвам, няма да поискаш от тези, които ти издадоха картата, и взвод гвардейци с голи щикове да те охраняват деня и нощя!

Бях подценил младия гешефтар и бях получил заслуженото. Впрочем, явно лежах на стари лаври. Наистина преди петнайсетина години,

когато работех като горила в бар „Распутин“, да ми се случи подобна случка бе немислимо. Ала оттогава бе изтекла много вода и ловкостта ми се бе превърнала в опит – да, но и в доста плътен слой сланина около кръста, чието единствено предимство бе, че ми топлеше бъбреците.

– Пуши ли се тук? – попитах човечето.

Загледано напред и борещо се да поддържа нормалния ход на килалата се на една страна своя сапунера, то само кимна. Бръкнах за цигарите си, но не ги намерих. Я чакай! Мушнах пръст за портфейла си, но и този джоб беше празен. Браво! Обран като треперещ пенсионер по пътя за млекарницата. Ами конеца? Потърсих го, издърпах края му от скривалището и с облекчение видях, че картата бе на него.

Значи, младите бизнесмени бяха решили да получат двойна цена за моя скъп „Ролекс“. Бях из-бързал, като ги бях упрекнал в непознаване на пазара. Сега зайчето с розовата панделка положително щеше да се облажи с някой набор кореком ски сенки и гримове заради своите актьорски заложби. Интересно какво щеше да си купи приятелчето й – гребенче, за да си срещне кълчищата, или шампоан, за да ги изпере?

Иронизирането обаче не ми помагаше много да оправя вкуса на поражение в устата си. Пък и болката в тила не изчезваше, макар че го бях покрил с вдигнатата си яка.

Трабантът изпълни с пукота си смълчания „Хан Крум“ и ме стовари пред дома.

– Нали ще изчакате една минута? Забравил съм си портфейла.

Човечето ме погледна с такова изражение, че видях как мислено се закле никога повече да не качва от Парк-хотел „Москва“ сто и трийсет килограмови заплеси. За съжаление, не можех да го обезщета със зелена банкнота. Сетих се, че и с червени не можех, затова позвъних на вратата на Гогошинов. Този път анцугът му не беше вързан с колан и над разхлабения ластик като хитро око надничаше пъпът му.

– Имате ли да ми услужите с десет лева? – попитах.

– Десет лева? – хвана той ухото си. – Момент. Верче – провикна се назад, – имаме ли десет лева?

При първа възможност трябваше да подаря нещо на децата му. Слава богу, имаха десет лева. Слязох долу, платих на човечето и най-сетне можах да се заема с главата си. Съблякох се, измих я със студена вода, подложих един пешкир на възглавницата и непрекъснато повтаряйки си, че трябва да приемам нещата философски, се оттеглих в покоите си.

На сутринта първата ми работа беше да се свържа с Жоро. Не знаех що за птица щеше да се окаже политическият враг на Борис Влаев, а

нямах друга глава за пробиване. Моят шофьор се появи след по-малко от половин час. Реших да не го посвещавам в грижите си, затова му сипах едно кафе и го оставих да изследва с девствен поглед картините ми, а аз се заех с тоалета си.

Точно в десет телефонът извънтя и моят доброжелател поднови офертата си.

– Добре, съгласен съм. В единайсет и половина мога да се срещна с вас някъде в центъра.

Уговорихме се за аперитива на „Кристал“ и аз подканих Жоро.

– Хайде да вървим. Изкуството е като алкохола – за човек, който не го е вкусвал, и един пръст е опасен.

– Шефе, не ме смятай за толкова загубен. Вкъщи и аз имам две картини.

– Така ли? Колекционер, значи.

– Е, те не са точно картини... Снимки са, но боядисани. Взех ги от пазара. По двайсет лева парчето! Едната е планината Рила, а другата е резен диня. Ама ако я видиш, направо ще си оближеш пръстите! Захар!

Добре постъпих, че не предупредих Перо Алашки за посещението си. Макар дежурният на пропуска да го осведоми за мен, късно беше да се измъква. Той ме прие в стаята си, от която колегата му съобразително излезе, и ме загледа с невинната мутра на хлапак, заловен от майка си да пикае във фикуса.

– След половин час имам среща с мой доброжелател. Ще ми даде информация за Влаев. Да знаеш нещо по въпроса?

– Какво да знам? – очите му загледаха още по-невинно. – Каква информация?

– Казах – ще ми даде. Още не ми я е дал.

Той се размърда на стола, извади цигари и ми протегна кутията си. Отказах и извадих своята.

– Защо смяташ, че трябва да знам нещо за това?

– Ами защото няма кой друг да му каже, че се интересувам от Влаев.

Перо предъвка няколко пъти на празно и като че ли най-сетне склони да признае каква я е свършил във фикуса.

– В края на краищата, какво значение има. Нали е в твой интерес.

– Искаш да кажеш, че ми помагаш.

– Може и така да се каже...

– Благодаря ти. Но не ми харесва, че цялата тази история се свързва с политическите амбиции на твоите приятели.

– Аз нямам нищо общо с това – поклати той показалец, гледайки ме този път настойчиво в очите. – Дори нищо не знам.

– Майната ти! Можеш да си спокоен за дискретността ми. Но защо ми се струва, че зад тази твоя, да я наречем „услуга“, не стоят само приятелските ти чувства към мен.

Перо се понамръщи.

– Изглежда, отсъствието ти тук предпоследните двайсет години ти пречи да усетиш сложността на положението. И понеже сега нямам много време, ще ти го обясня някой друг път. Просто те съветвам да се възползваш от това, което ти предлагат. Разбира се, аз изобщо не знам какво е то!

– Разбрах де, разбрах! Не съм глуха бабичка. Но и аз искам да ти кажа нещо. Няма да позволя да ме използвате като маша в своите кирливи партизански игрички. А може би по-скоро вие...

– Казах ти, не ме слагай в сметката!

– Добре – те. Та може би по-скоро те искат да ползват моята информация? Как смяташ?

– Едва ли. Но дори и да е така, това би било честна сделка.

Извих глава и му посочих тила си.

– Виждаш ли нещо тука?

– Малко рядка косица – ухили се той.

– И ти ще оплешивееш, бъди рахат. Вчера ме халосаха на това място и още се чудя дали е само заради портфейла ми или за да си помисля, че е заради него.

Той притвори ухилената си уста.

– Не знам за какво говориш. И изобщо не ме карай, моля ти се, да се чувствам виновен за нещо. Ако има някой, който да ти мисли доброто между тези стени, това съм аз.

– Дай боже – кимнах. – Ще се окаже при аутопсията.

Напуснах охраняваното заведение, без да разбере имаха ли Перовиче приятелчета пръст в кражбата на касетката. Нито пък дали случаят с единия от часовниците беше тяхна работа или крадците бяха просто млади келешки. Снощи, преди да заспя, дълго бях умувал над присъствието на милиционерската кола и подсъзнателното си насочване към нея, след като се бях свестил. Представях си как онзи, който ме бе цапнал, се бе върнал обратно в жигулата и бе продължил да имитира разговор по радиостанцията, докато се увереше, че не съм хвърлил топа.

Ала след двайсетина минути в сепарето на „Кристал“ тази версия ми се стори прекалено европейска за хора от типа на анонимния ми

доброжелател. Макар да се представи с името Иван Петров, слабият костелив мъж със старомоден сив костюм и изпито лице продължаваше да бъде анонимен за мен – още повече, когато сам призна, че той е само посредник на заинтересованите лица.

– Не се обиждайте, господине, но сигурно сам разбирате, че тези, които ме пращат, имат основание да останат зад кадър. А аз съм упълномощен да разговарям с вас от тяхно име и да вземам собствените решения, когато дойде време за това.

– Да си призная, чувствам се малко като на преговорите във Виена – казах. – Ще пиете ли нещо?

– Не, благодаря. Може само едно кафе.

Подказах това на сервитьорката и бръкнах в джоба си, за да се уверя, че двайсетолевката, която Жоро ми бе дал, беше на мястото си.

– Е, какво предлагате?

Мъжът се наклони към мен доверително и понижи глас.

– Имаме сведения, че Борис Влаев прехвърля капитали в Южноафриканската република. Сумите са значителни и предполагаме, че щом приключи, той ще напусне страната. В момента Великото народно събрание има грижи с бюджета и с правителството и не му е до това, да следи кой от депутатите с какво се занимава извън него. Новите избори ще са, както навярно знаете, през идната пролет, така че Влаев ще гледа да си опече работата дотогава. Сега използва имунитета си като параван, а после навярно ще замине. Ето защо искаме да го изпреварим и да дадем ход на разкритията още преди да му е изтекъл мандатът.

– Защо се спряхте на мен?

– Защото сте удобна фигура. Първо, връщате се наскоро от чужбина и не сте замесен в политическата борба. Много е важно дискредитирането на Влаев да бъде таксувано не като резултат от тази борба, а съвсем независимо. Второ, вие навярно също разполагате с някакви улики срещу него, каквито ние е възможно да нямаме...

Вторачих се в очите му. Ако притежавах нещо като психологическа проникателност, то тя ми нашепваше, че той говори откровено. Тоест, не те се бяха вмъкнали в апартамента ми. Това стесняваше кръга на заподозрените, но пък вероятността да е работа на Влаев се засилваше. Реших да рискувам.

– От дома ми някой открадна дискета, в която се съдържаха преписи на документи, уличаващи Влаев в различни прегрешения. Как мислите, кой би могъл да го извърши?

Събеседникът ми видимо се разтревожи.

– Как така? Кога стана това?

– Наскоро.

– Уведомихте ли органите?

– Не. Копията не са единствените, така че мен това не ме плаши.

Опасявам се обаче да не са стигнали до него.

– Да-а... – проточи мъжът. Сервитьорката ни донесе кафетата и той отпи от своето все така замислен. – Съжалявам. Трябвало е да бъдете по-предпазлив. Имате ли нещо против, ако накараме някои хора да се заемат със случая?

– Имам – казах. Той вдигна учудено вежди. – Смятам, че аз съм достатъчен.

– Ваша работа. Ако размислите, обадете ми се. А сега да се договорим за главното. Съгласен; ли сте да ви свържем с един-двама юристи, с които да подготвите необходимата документация?

Съзнавах, че ако откажа, целият ми досегашен труд можеше да отиде на вятъра. Аз имах неколцина свидетели, които знаех, че щяха да бъдат с мен до дупка. Разчитах и на един стар пловдивски прокурор, приятел на баща ми. Но в този миг се сетих за думите на Перо Алашки – ами ако нещата наистина се бяха променили дотам, че увереността ми се окажеше прекалено голяма?

– Това ме устройва – чух се да казвам. – Фактът, че още някой иска да му види сметката, е само добре дошъл. Имаме обаче едно единствено условие – цялата работа да я изпипам аз. Не за да се правя на началник. А защото се заклех в паметта на баща си и майка си да му съсия живо-та със собствените си ръце. Това стига ли?

– М-да – отрони той, после добави по-уверено. – Да, да, разбира се. Всъщност, искаме едно и също. Ние ще ви подпомогнем със сигурни хора, а работата ще я свършите вие. Поне за пред обществеността.

– Не за пред обществеността, господине, а пред... – показалецът ми щръкна и посочи тавана.

– Да, да, разбира се – побърза да се съгласи той. – Това имах предвид.

Бяхме си казали важните неща, така че си допихме кафетата, уговорихме се кога да се чуем и се разделихме. Жоро, който беше седял на една маса в ъгъла, се присъедини към мен с изражението на врял и кипял в подобни задачи телохраниел.

– Бившо ченге е – прошепна категоричен.

– Как разбра?

– По плата на костюма.

– А как разбра, че е бивше?

– По зеленото пуловерче – отсече той и ми стана ясно, че моите сътрудници просто израстваха пред очите ми.

Минахме през спестовната каса да изтегля пари, а после отидохме в „Стадион“. Таях надеждата да зърна там блудната си помощничка, но не би. Нямахме го и президента. Имаше обаче пресни пържоли и бира „Загорка“, към която Жоро поглеждаше с мъжествено себеотрицание. За компенсация го почерпих с двойна баклава и двойно кафе, които след двете пържоли, които бе изял, завършиха образа му на сит Санчо Панса.

– А сега – на конете – изкомандвах като Дон Кихот. Макар силуетите ни с рицаря да се различаваха, май към вятърните мелници имахме сходно отношение.

В колата хвърлих монета и се падна ези, тоест – Манолчо. Госпожа Малина Вутова от театър „Ателие“ щеше да почака.

Минаваше два часа, когато прекрачих прага на хладилния завод и отново заразпитвах този и онзи за летящия холандец Манол Станилов. Отговорите бяха като миналия път – тук бил, там отишъл, вижте еди-къде си. Добре, че пак сбарах шефа му Банишоров, който ме хвана за ръчичка и така обиколихме около двайсет халета, додето най-сетне открихме подчинения му с гръб към нас да бърника някакво кълбо жици.

– Маноле-е-е! – изкрещя тантурестият шеф, сякаш строяваше дивизия. – Я ела за малко!

Крясъкът му не впечатли особено моя клиент. Той бавно изправи гръб, остави жиците и плавно като вентилатор изви дългото си тяло, увенчано с още по-дълга русолява коса.

– Какво има? – попита лениво, дъвчейки дъвка.

– Ето този другар те търси. И се обаждай къде ходиш!

Банишоров вдигна ръка за сбогом и се затъркала обратно, а аз стиснах зъби и докоснах с пръсти темето си.

– Здравсти – процедих. – Интересна среща, а?

Манол Станилов заопипва тезгяха зад гърба си, но аз го спрях с ръка.

– Няма да се бием, моето момче. Шансът ти е малък. Дай по-добре първо да си поговорим.

Той преглътна един-два пъти на сухо, после вида, че наистина няма намерение да го ударя, и доби смелост.

– Не бях аз – хвана се за гърдите. – Може да питате Беба! След като ви фрасна, онзи грабна часовника и офейка. Честна дума!

– Е, значи портфейла все пак ти си го свил!

– Забравих! Взе часовника, после портфейла и драсна. Двама бяха, една глава над мен.

– Бре – цъкнах, – сигурно са били снежни човеци. Слушай, момченце. Не се прави на идиот и мен не ме прави на такъв. Искам да ти задам няколко въпроса и много внимавай какво ще ми отговориш, ако не искаш маминка да ти търси килия с южно изложение.

Придърпах един железен стол, седнах и запалих цигара. Манолчо залепи дъвката зад ухото си, извади някакво смачкано пакетче и се затупа по бедрата за огънче. Дадох му.

– Мерси много.

– Моля. Сега ми кажи защо си се връщал от Китен в София.

Той очакваше да го питам за часовника, но аз не бързах. Тясното му

чело под русите сколуфи се събърчи напрегнато.

– Кога, лятото ли? А, имахме малко работа с един приятел... върнахме се за два дена и пак забихме.

– На кои дати?

– Е, откъде да помня. Август.

– Преди или след смъртта на баща ти?

– Преди, разбира се! Малко преди да... – той изобрази с ръцете си лумване на пламък или покана оркестърът да стане и се поклони. – Той после е...

– Така. Ти на погребението му беше ли?

– Не. Научих чак като се върнах.

– Значи, майка ти не ти е съобщила за смъртта на Димитър Бонев, така ли?

– Да, може да я питате.

– Защо?

Той дръпна така дълбоко, че цигарата му се скъси наполовина.

– Защо. Защото... той не ми е баща.

– Какво от това. Живял си при него повече от десет години.

Манол презрително изкриви устни.

– Айде стига! Ако го познавахте...

– Какво ако го познавах?

– Нищо – намуси се той.

– Майка ти твърди, че в нощта на пожара си бил заедно с нея в Обеля.

– Ами май... бях.

– Да или не?

– Бях... Бях вечерта. А после тръгнахме обратно към морето.

– Как ще докажеш, че си тръгнал към морето, а не към Драгалевци?

– Откъде да знам! Не съм ходил в Драгалевци, честен кръст – прекръсти се отляво надясно младият безбожник.

– Ти католик ли си?

– Не, защо?

– Така, питам само. Значи, ако е вярно, идваш си в София, свърваш си някаква работа, след това отиваш при майка си да я цункаш по бузката, а после, като разбираш, че баща ти ще изгори в пламъците, духваш към морето, за да не си наблизю.

– Няма такова нещо! Боже господи! Вярно е, че в събота си бях в София, но вечерта късно тръгнахме към морето. Кълна ви се!

– И не си бил в Драгалевци!

– Не съм – стори ми се, че се изчерви той. – Какво да правя там?

– Ами да сложиш например адска машина, та да лумне бензинът.

Той се облегна на тезгяха, защото краката му се разтрепериха.

– Ама вижте – изхленчи, – как така... как така ще ме обвинявате

Истина е, че не го обичах, че дори го мразех, но... Нямам никакъв пръст в това, разбирате ли?

– А дали не го е свършил Карастоянов?

– Кой, полковника ли?

– Ъхъ.

Дългокосият сирак извади нова цигара и я запали от фаса си, а него стъпка.

– Вижте... те с майка ми са такава... имат връзка. Карастоянов също не обичаше стария, ако можеше, би го... но не, той не е такъв човек. Див е, но да убие някого...

– Защо, сърничките сигурно ги трепа с голям кеф.

– Е, ловец е едно, а убиец – друго.

– А ти – как си с него?

– Ами как – търпя го. Щом майка ми го търпи.

– Не си ли я упреквал за тия нейни волности? Пред очите на баща ти.

– Той не знаеше. Поне така мисля. Те двамата нямаха нищо помежду си – какво да я упреквам. Видели сте я – яка жена, иска си оная работа.

– Доста свободно се изразяваш за майка си.

На лицето му отново изгря презрителната гримаса.

– Какво толкова. Жена като жена. Освен това, и тя не ми е майка.

– Моля?

– Не ми е родна майка. Осиновен съм от нея и от първия ми баща. Както виждате, няма защо да съм послушното синче на мама и татко.

Този път аз посегнах за втора цигара. Работата ставаше доста интересна. За секунда си спомних странната реакция на госпожица Ефросина Пиперкова, когато, първо, сама бе допуснала, че в тази работа може да има пръст Манол, а после изведнъж ужасена го бе отхвърлила.

– Ти кога си роден?

– Единайсети март хиляда деветстотин шестдесет и четвърта.

Този път аз призовах господата бога в мислите си. Нима бе възможно да е станало така? Струваше ми се налудничаво, прекалено нагласено, за да е вярно, но ако все пак беше?

– А какво ще кажеш за леля си Ефросина?

– Тра-ла-ла!

– Обича ли те?

– Хе! Че тя винаги мълчи, когато съм наблизо. Само ме зяпа с едни ей-такива очи, а понякога рева – ей така, без нищо. Откачена работа! Мисля, че е лежала в лудницата.

– А ти как научи, че си осиновен?

– Винаги се намира някой да ти каже. Имаше едни копелета в училище, вечно се дразнехме, биехме се... Та те веднъж ми го издрънкаха, а аз попитах майка си. И тя ми призна.

– А познаваш ли истинските си родители?

– Не. И не ме интересуват. Ай сиктир! Като са ме хвърлили в лапите на държавата, да си живеят с нея.

От мига, в който чух орисията му, първоначалната ми съдържана злоба се затопи като топка сладолед в горещо кафе. Пред мен стоеше поредната жертва на човешкия егоизъм. Той нямаше причини да уважава този свят и да дава отчет на шефа си къде се намира във всяка секунда.

– На, запали една от моите – извадих „житана“, като видях, че посяга за трети смачканяк. Поднесох му и огънче. – Слушай сега, мойто момче. Искам да си говорим открито. Смъртта на втория ти баща, пардон, на третия, е доста вероятно да не е съвсем случайна. Длъжен съм да проверя всички възможности. Не те заплашвам, но и ти си в купа на заподозрените. Искам да ми дадеш някакви доказателства, че не си подпалил мазето в Драгалевци. Къде си бил например от дванайсет през нощта нататък?

Той се намръщи – било от силната цигара, било от опит за съсредоточаване. Лицето му изведнъж се озари.

– В дванайсет часа бяхме в Карлово. Трябваше да заредим бензин, а тогава ония се сменяха и висяхме повече от половин час. Имаше една трътлеста мадама, занасяхме я с Румен, та дори по едно време тя каза, че няма да ни сипе. Но ни сипа. Подарихме ѝ една роза, която свих отзад от градинката, където ходих да мочам. Ето един свидетел. Проверете. Другият, разбира се, е самият Румен.

– Това е вече нещо друго. А сега ми кажи за часовника. Ти ли ме обра?

– Нали ви казах, дойдоха двама и ми взеха и часовника, и вашия портфейл.

– Нямам това предвид. Ти ли влиза в апартамента ми?

– Аз? Не. Кога да съм влизал?

– А откъде имаш ролекса?

– Румен ми го даде. Прочел, че търсите часовник „Ролекс“ и ми предложи да се срещна с вас и да ви го покажа.

– А защо той не се срещна с мен?

– Каза, че работата не е много чиста и се страхува да не го пипнат ченгетата. Затова ми предложи процент.

– А ти знаеше ли, че часовникът е мой?

– Ваш? За пръв път чувам!

Мутрата му изразяваше истинско сливане, тъй че ако лъжеше, господата от Театралната академия можеха да го запишат директно в трети курс без приемен изпит.

– В обявата, която бях дал, че търся часовник „Ролекс“, не фигурираше моето име, а това на един мой близък приятел. Само че зайчето, което ми изтупа срещата с теб, каза моето име, не неговото. Твоят коментар?

– Румен ми каза вашето име. Каза още, че сте – той разпери ръце над хълбоците си като блатна птица, която си отърсва крилата. Понеже го гледах недоверчиво, той пак се прекръсти. – Честен кръст.

Пресегнах се и го пернах по пръстите.

– Кръсти се като българин, глупако! – Той се понацупи. – И колко процента ти обеща бизнесменът Румен Чигов?

– Десет – отвърна Манол. – Добре е, що!

– Добре е – съгласих се. – За ливада като тебе. А познаваш ли едно рижо момиче с името Варка?

– Не. Каква е тя?

– Една моя братовчедка. Ето ти визитната ми картичка. Искам в близките четиридесет и осем часа лицето Румен Чигов да ми се обади по телефона вкъщи и да ми върне двата часовника „Ролекс“ плюс едни други дреболии, които без да иска ми е цунал заедно с тях. На четиридесет и деветия час ще бъде предаден на Дирекция на милицията за общонационално издирване. А ти поздравя майка си от мен. И се обаждай на господин Банишоров в кой цех разплиташ жици, та като те потърся пак, да не обикалям целия завод.

Станах от железния стол, ритнах го да падне и да издрънчи върху мозайката и му обърнах гръб. Чувствах в тила си уплашения му поглед, но – странно – от него болката ми там като че ли взе да се разнася.

Госпожа Малина Вутова имаше вид на монахиня, внезапно

наследила богат чичо и отхвърлила църковния сан в името на съмнителното светско щастие. Тя отгоре до долу беше облечена със скъпи вносни дрехи, но дребното ѝ черновато личице издаваше боязън, а тъмните ѝ очи гледаха милозливо и неувередено.

Открих я в тих разговор с гардеробьерката – пълната жена бе положила пищните си гърди върху фурнированата плоскост, а Вутова ѝ чертаеше нещо с пръст до тях и я убеждаваше в правилността му. Щом ме зърнаха, двете ме загледаха очаквателно.

– Госпожо Вутова, може ли да поговоря с вас? – попитах, след като я идентифицирах.

Тя потърси помощ у събеседничката си, която вдигна млекоцентралата си от дъската и опъна надолу набралия се пуловер.

– Ами...

– Има ли къде да седнем на спокойствие. Казвам се Любомир Дяков – протегнах ѝ ръка.

Тя я пое мълчаливо и пак погледна гардеробьерката.

– Идете в гримьорната, там е най-чисто – кимна цоцоланата и аз последвах Вутова в стаичката, където пиянските мутри на актьорите се превръщаха във възвишени класически образи.

Седнах на единия от двата стола и се усмихнах дружелюбно.

– Частен детектив съм – казах. – Идвах тук преди няколко дни, представяйки се за племенник на Димитър Боцев, защото не исках да привличам вниманието на колежките ви. Задачата ми обаче е да разбере дали смъртта му не е резултат на убийство.

Малина Вутова, седнала пред трикрилото огледало, сложи пръсти на внезапно зейналата си уста. Беше цяло удоволствие да наблюдавам това както анфас, така и в ляв и десен профил.

– Убийство – повтори тя шепнешком с достойна за мястото театралност. – Нима е възможно?

– Ще се окаже – прошепнах и аз, неволно заразен. – Вие сте го познавали добре. Смятате ли, че някой би искал да го...

– Ах, недейте! – тя закри лицето си с длани и трите ѝ златни пръстена последователно ми намигнаха. С този свой жест ми напомни госпожица Ефросина Пиперкова, която се криеше зад носната си кърпа, но, за разлика от нея, тази тук явно страдаше истински. Макар че знае ли човек. – Той беше много сложна личност...

– И аз останах с такова впечатление. Богата душевност, чувствени пориви...

– Него малко хора го обичаха – ръцете ѝ хванаха седалката, сякаш

столът щеше да излети с нея. – Смятаха го за надменен. Други пък го подценяваха. А всъщност той беше един плах човек.

– Познавате ли сестра му?

– Да, бегло.

– Какво бихте казали за нея?

– Ами... особена е. Макар че веднъж, спомням си, тя беше дошла на представление с някакъв мъж и Дими много се ядоса. Стори ми се, че я изревнува. Беснееше зад завесата и току излизаше в коридора към залата. Страхувах се да не направи някой скандал наред пиесата. Никога не бях го виждала такъв.

– Мъжът с дълга бяла коса ли беше?

– Не. Беше плешив, с очила, към шейсетгодишен. Не разбрах какъв е.

– Как мислите, защо Боцев не е имал деца?

Малина Вутова се наклони към елегантните си обувки и се загледа във върховете им, все така стискайки седалката под себе си.

– Мисля, че е изживял на младини някаква драма. Никога не ми е говорил за това. Знам също, че след като се оженва, жена му му казва, че не иска да има деца.

– Не иска или не може? Синът им Манол е осиновен.

– Не знам. Мисля, че не е искала.

– А той говорил ли ви е за Манол?

– Да, понякога. Имаше угризения към него. Преди години веднъж го е набил много жестоко и му се струваше, че оттогава Манол го е намразил. Правеше му подаръци, чувствуваше се гузен. Дори понякога съм давала на Дими долари, за да му купи от „Кореком“ дънки или пуловер. Сестра ми е омъжена в Италия, имам валута.

– Разбирам.

Тя се сепна и ме погледна уплашено.

– Да не помислите, че съм търгувала!

– Моля ви се, това изобщо не ме интересува.

– Нашите отношения с Дими бяха приятелски, макар тук някои да мислят... Аз съм вдовица, имам две големи дъщери. Знаете ли, човек не бива да обръща внимание на хорските приказки. – В очите ѝ за пръв път се появи смелост. – Ние, българите, винаги търсим долното, низкото. Не можем да повярваме, че между един мъж и една жена може да има духовна връзка, а не непременно...

– Права сте, за съжаление. Но то важи не само за българите.

– Не знам – сведе тя примирено поглед. Двата ѝ профила сториха

същото.

– А мислите ли, че би могло да е самоубийство?

– Моля?

– Възможно ли е Димитър Боцев да се е самозапалил?

– Защо? – възкликна тя.

– Ами – омръзнало му е да живее. Синът му го мрази, жена му си има любовник. Имам чувството, че е бил един много самотен човек.

– Вярно е, самотен беше. Може би затова работеше толкова!

– В подобни случаи някои завъждат куче, котка...

– О, не, той мразеше животните!

– ... или любовница.

– Не. Това пък сестра му навярно не би изтърпяла. Тя много се жертваше за него, дори често го переше и му готвеше... вместо жена му.

– Има такива всеотдайни сестри – съгласих се бързо. – Много ви благодаря за разговора.

Тя вдигна към мен плахите си очи.

– Мислите ли, че може да е умишлено, както казвате... пожара де!

– Не знам, възможно е. На този свят всичко е възможно.

Следващата ми спирка в този дълъг ден беше Драгалевци. Вечерта бе захлупила вилната обител и къщите се гушеха в мрака като бухали със светещите очи на прозорците си. Жоро подмина потъналата в тъмнина и мълчание къща на моя покоен клиент и фаровете осветиха зелена портичка с голяма пощенска кутия до нея.

– Тука е, шефе. Такъв сандък само професор може да има.

Пуснах край ушите си неуважителната забележка на моя верен водач и прекосих двора. Звънчето се чу едва-едва зад старата тежка врата. Скоро обаче захлопаха подпетени обувки и се донесе мъжко мърморене.

– Кой там? – чух слаб старчески глас.

– Милиция, професор Стайков. Може ли за момент?

Врата се откряна и насреща ми надникна Алберт Айнщайн, подстриган късо и с женска престилка на врата. Той ме огледа с хитрия си гениален поглед над кръглите очилца, надникна над рамото ми, за да се увери, че не вода възвод негови поклонници, и се дръпна да ми направи път.

– Заповядайте. – Влязох в малкото коридор-че. – А нещо, документ?

Издърпах конеца и му представих картата си. Той я прочете, местейки глава от край до край, сякаш четеше афиш, и ме поведе подире си. Край една врата извика: „Донке, за мен е!“, след което ме въведе в помещение с маса на средата, камина и тъмно бюро в ъгъла.

– Е, какво има? – попита той иззад бюрото, след като ме изчака да се паркирам край масата.

– Идвам във връзка с пожара отсреща. Доколкото знам, досега само пожарникарите са ви разпитвали.

– Ами да. Защо? – поглади той белия си мустак.

– Имаме подозрения, че пожарът не е възникнал от само себе си. Вие къде бяхте през онази нощ?

– В леглото, къде! Жена ми ме събуди. Изтичахме навън и видяхме пламъците да бълват отвсякъде.

– Пожарната беше ли дошла?

– Не, те дойдоха после. Мавродиев търча да им звъни, че телефоните тук не бяха в ред.

– В деня преди пожара виждахте ли Боцев?

– Не. Той спеше до обед, аз пък си подремвам следобед. Много-много през деня не се мяркаше. Нощна птица – нали беше театрал. А аз съм ранобудник – той откри в гънката на престилката си нещо и го захруска.

- Съпругата му беше ли вкъщи тогава?
– Мисля, че я нямаше. Тя напоследък рядко идваше тук. По-често се появяваше сестра му, госпожица... една такава, малко стресната.
– Тя беше ли идвала?
– Не, мисля, че не.
– Значи, в деня преди смъртта си е бил сам в къщата.
– Така излиза. Не сме видели никого. Освен жигулата.
– Каква жигула?
– Една жълта. Беше спряла пред неговия двор. Ама не видях хора.
А после и тя си тръгна.

Вперих поглед в недоказания автор на теорията на относителността и се зачудих защо се е подстригал толкова късо. Той се озадачи защо така дълго го разглеждам и спря да хруска.

- Смятате ли, че човекът или хората от колата са били при него?
– Нищо не смятам! Сетихме се за нея с жена ми оня ден, защото пак я видях. Само че беше спряла по-нагоре и вътре двама млади се целуваха.
– Същата кола ли беше?
– Е, отде да знам. Мисля, че същата, жълта.
– Как изглеждаха двамата млади?
– Ами... млади. Като са си завряли главите една в друга, можеш ли да кажеш. Аз ходих за хляб и минах покрай тях. Май момичето беше рижо... така ми се струва.

Този човек наистина щеше да ми скъса нервите с информацията, която ми даваше на час по лъжичка.

- Слушайте, господин професоре, това е много важно. Бихте ли разпознали момчето, момичето и колата, ако се наложи?
– За двамата не гарантирам. Нали ви казвам, не ги видях в лице. А за колата – не знам. Може...
– Кога я видяхте за втори път, казвате?
– Оня ден, завчера. Преди обед.

Значи, горе-долу по времето, когато аз беседвах в Пловдив със стачкуващия Иван Мазгалов.

- Вие не сте казали на пожарникарите за тази кола, нали?
– За какво да им казвам. Първо, не са ме питали за коли, и, второ, аз се сетих чак оня ден. Ама вие май не слушате какво ви говоря!

Очите му блеснаха с укор над очилата и аз се почудих по какво ли е професор този дядка с престилката, но ми се видя неприлично да го питам. Усмихнах се извинително.

– Понякога мисълта ми скача встрани. Извинявайте.

– Няма за какво. Вие, младите, сте по-зрял и от нас. Това е от изкуствените торове. Навремето смятахме, че...

Стори ми се, че се досещам какво е преподавал старецът и понеже не исках да ми бъде изнесена лекция по мелиорация на селското стопанство, успях да го прекъсна, а след минута и да се сбогувам. Изтръгнах обещанието му при нужда да потвърди казаното преди малко и го оставих да се върне при баба Милева, по прякор Донка, да до-режат зелето и да го натъпчат в буркана.

Къщичката на Богдан Мавродиев се оказа мукавена, а той самият – направен от сламки. По-кльощав човек от него не бях виждал – има предвид, жив. Когато ми отвори вратата на своя-та приказна колибка и ме видя, той залитна. Може би видя в мое лице материала, от който можех да се направят половин дузина като него и това го поразя.

След като се окопих и ме покани вътре, и след като аз се промуших през тясната рамка и влязох във вехтото холче, из къщичката зацари оживление. Като мършави призраци се заподаваха момченца, момиченца и майки, подсмърчания и кашлици се смесиха с хокания и подканяния, а една ангорска котка, единственото същество от плът в този дом, дойде до мен и остави кичур косми върху маншета на панталона ми.

– Това все ваши деца ли са? – посочих околоръст.

– Мои са, калпазанчетата – призна виновно мъжът и ги отпъди с ръка като кокошки. – Бягайте оттука!

– Преброих пет – казах.

– Толкова са. Засега.

Загледах го по-внимателно да откроя нещо мургаво в тена му, но на мъждивата светлина на голата крушка това бе трудно. Пък и нямаше никакво значение. Преминах направо към въпроса.

– Вие сте били човекът, който е повикал пожарникарите, когато е пламнала къщата на Димитър Боцев: Пръв ли забелязахте пожара?

– Ами да... С жената още не бяхме заспали, закачахме се, когато на мен ми замириса на дим. Боледувал съм от грипове и съм гълтал цели шепи антибиотици, затова много силно ми е развит носа. И тъкмо взех да душа, гръмна варела. Тогава скочихме с жената, загащихме се и извърчихме навън. И видяхме как всичко потъна в огън.

– Помните ли дали гореше нагоре?

– Гореше и още как. Само на втория етаж нямаше пламъци, а гъст дим, но скоро и там се подпали. Ужас, ви казвам, да не дава господ!

– Значи, първо, подушихте дима, а после гръмна варела?

– Така беше.

– След това хукнахте да викате пожарната.

– Точно така. Аз съм лек, хвърчах като перушина. Единият автомат не работеше, чак другият на площада. После на бегом се върнах да видя какво става – да не вземат да пламнат и съседните къщи. Слава богу, мястото му голямо, та освен ня колко дървета, друго не изгоря.

– Видели ли сте някаква жълта жигула през деня пред двора му?

– Не си спомням такова нещо.

Зад вратата някой подсмръкна и Мавродиев изви глава.

– Ела тука!

Жена му, не много по-дебела от него, виновно подаде нос.

– Я, като слушаш, кажи, видяла ли си него ден жълта жигула пред Боцеви?

– Видях я! Манолчо беше дошъл с един приятел. Висок такъв.

– А да сте виждали Нора Казакова или Ефросина?

– Ефросина също беше. Нора не. Ефросина изпра и простря, а вечерта си тръгна. А Боцев идва у нас предишния ден. Развалила му се печката, та му кипнах един чайник вода.

Сърцето ми подскочи.

– Значи, идва за вода, така ли?

– Ами да – стресна се жената. – Печката му не работела. Защо?

– Нищо, нищо – успокоих я. – А обичаше ли да си пийва Боцев?

– Не употребяваше редовно – каза Мавродиев. – Един-два пъти да съм го виждал истински фиркан. Веднъж само замерваше кучето на офицера с камъни, та онова пощуря. Добре, че жена му го върза.

– Чух, че веднъж един мъж го гонил с брадва.

– А, оная, попът... Да, дето е любовник на сестра му.

– За какво са се карали?

– Не знам. Жена ми казва, че оная, смахната та, спи и с двамата.

Мавродиева възмутена му се сопна и аз млъкнах. После разменихме няколко банални фрази за кризата в страната, посъчувствах им за тежкото семейство и за това, как се оправят и си тръгнах. На слизане към града си повтарях новите данни, кои-то бях получил преди малко. Под лъжичката си чувствах онзи хазартен гъдел, който се появяваше на хиподрума Венсен, когато конят ми се устремяваше към финалната права с една муцуна преднина пред останалите, а жокеят се прилепваше към врата му.

На сутринта се бръсних, когато камбанката мелодично иззвъня. Изтрих лицето си с пешкира и отидох да отворя. И кой, мислите, стоеше на прага? Варка.

Свила глава във вдигнатата яка на черното си яке и с ръце в джобовете, тя ме гледаше шеговито с бистросините си очи, а на устните ѝ играеше колеблива усмивка.

– Добро утро – кимна тя отсечено с нещо като поклон. – Да имате някоя ябълка?

Замълчах и отстъпих назад, наблюдавайки я изпод вежда. Сърцето ми, още сънено, неочаквано трепна. Имаше нещо подкупващо-нахакано и същевременно беззащитно в тази млада жена, вмъкнала се в живота ми с помощта на една пазарска чанта. Тя пак ми напомни Жизел. Изглежда, беше белег на цялото им поколение да се държат като Джеймс Бонд, комуто някой сръчен хирург е имплантирал сърцето на Малкия Принц, току-що слязъл от своята планета.

Тя вдигна плахо вежди и усмивката ѝ се залюля като пламъче, готово да угасне.

– Има ли ябълки?

Разбрах, че няма да мога дълго да се изправам като леден връх. Покаших се, но въпреки Това гласът ми предателски изтъня.

– Може би ще се намери в панера. – И понеже тя чакаше ясно да заявя приемам ли я или не, добавих. – Хайде, не стой на изтривалката.

Тя прекрачи с дългите си крака пантофите ми и от тялото ѝ лъхна аромат на младо животно. Той не съдържаеше парфюм, а смесеното ухаение на мляко и топла плът, и чистотата им предизвика жегване в гърдите ми. Остарявах. Преди минути, обтягайки кожата си пред огледалото, бях забелязал, че вече не е така чувствителна при допир. Единственото утешение беше, че сърцето ми още реагираше.

– Седни отгатък да се доизбръсна – казах в гърба ѝ.

Тя изви глава и ме погледна през рамо, а аз се отправих към банята. Имах нужда от малка пауза да събера мислите си и озаптя чувствата си. Когато сърцето ми се укроти, а лицето ми лъсна като калайдисан тиган, взех една ябълка, сложих я на чинийка и се отправих към хола.

Варка беше разкопчала якето си, но не бе го съблякла. Седеше на канапето, на самия му ръб, и имаше вид на човек, който се ослушва за влака. Сложих чинийката пред нея, седнах на креслото и запалих цигара. Мълчахме и двамата.

– Шефе, сигурно ме мислиш за смахната – проговори най-сетне тя и постави дланите си от двете страни на чинийката. – Но не е точно така. Вярвай ми!

– С удоволствие – отвърнах. – Стига да знам на какво.

Тя въздъхна дълбоко – като сриване на преспа сняг.

– Искам да знаеш само, че не съм лъжкия. Ти просто ме хвана в такъв период от живота ми, когато аз самата се мъчех да го променя. Защото преди да те срещна... е, не бях това примерно същество, което може би си мислел, че съм.

Този път аз издишах дима като парен локомотив преди тръгване.

– Права си дотолкова, доколкото аз бях този който те нае. Искам да кажа – рискът си беше мой.

– Тъкмо затова съм ти благодарна. И не бих могла да те излъжа, дори да го желаех.

Погледнах я в очите и тя известно време издържа погледа ми. После се подсмихна, взе ябълката и я захапа.

– Съзнавам, че съм капризна, но какво да се прави – такава съм. Майка ми много ме е глезила като дете, защото все съм боледувала. Пък и характерът ми е такъв, че не търпя никой да ми се качва на главата. Дори да е за мое добро.

Свих рамене и нищо не казах. Продължих да шмъркам цигарата си като цигане – сопол и да се вирам в пантофите си.

– Е, да, това е без значение. Ти искаш да знаеш защо така изведнъж изчезнах и най-вероятно си помислил, че съм се уплашила от писмото. Така ли е?

– Може би – изрекох загадъчно, а всъщност нищо не мислех. Или по-точно, продължавах да се огорчавам от споходилото ме чувство за старост и непотребност, породено от аромата на тялото ѝ.

– Така е, така е. Но ти не знаеш някои подробности, които аз знам. И като ги научиш, че разбереш, че не съм могла да постъпя иначе.

– Ами хайде, да ги чуем – предложих благо, но прозвуча заядливо.

– Добре. Слушай. Преди повече от три години се запознах с едно момче. Бях отишла на дискотека в подлеза на булевард „България“ и „Емил Марков“ и той се залепи за мен, както често става. Всъщност, аз веднага го харесах, защото... е, защото бях на двайсет години и вече се чувствах стара, тъй като връстничките ми си имаха постоянни гаджета, а аз си нямах. – Излизаше, че не бях единственият, който се тревожеше за възрастта си. – Бойко, така се казва той, ми се видя като оня принц от приказките, за който всяко момиче мечтае в розовите си сънища. Тъкмо

беше изслужил казармата и се беше пуснал по лайфа, както се казва, за да навакса загубеното време. Той беше чаровен, духовит, изобретателен и енергичен – имаше всички качества на млад мъж, по когото да си паднеш. И аз си паднах. Един-два месеца бях като в облаците. Но после те се сгъстиха и аз тупнах на земята, а те почнаха да сипят отгоре ми бури и гръмотевици.

– Приятно се изразяваш – не устоях да отбележа. – Може би си писала и стихове.

– Шефе, не се занасяй с мен. Нека ти разкажа.

– Извинявай.

– И тъй, моят принц се оказа момче, което си служи с разни съмнителни начини да се сдобива с пари. Някоя кола му се изпречила насреща – защо да не я отвори и да види какво има вътре? Или покани го някой на терен и се окаже, че има хубава уредба – защо да не се опита да я прибере при себе си. Един ден му казах, че ако продължава да върши подобни неща, край на отношенията ни. Той се уплаши. Падна на колене, закле ми се, че никога вече няма да пипне чужда вещ, поиска ми прошка и аз му я дадох. Но се оказах пълна глупачка. Защото още на следващата вечер тон разбил един апартамент и откраднал отвътре злато, пари и куп други предмети. Само че този път го пипнали. И аз трябваше да Свидетелствувам срещу него.

Дадох му две години. Мислех, че може да му се размине с условна присъда, но тогава изровиха-някаква история от казармата, за която бил лежал няколко месеца в дисципа и го писаха рецидивист. И тъй, не бяхме се виждали две години, когато през лятото той ми се обади. Казах му да не ме търси повече и че всичко между нас е свършено. Той изчезна за известно време, после пак ме потърси. Поиска да се срещнем. Нямахме как, съгласих се, още повече, че ми каза, че е станал нов човек – хванал се на работа и така нататък. Когато го видях, наистина му повярвах, че се е променил – беше станал някак по-спокоен и уверен. Тъкмо се беше върнал от морето и прашеше от здраве и сила. Ходихме един-два пъти на дискотека, срещях се още няколко пъти с него... А после се появи ти.

Размърдах се в креслото и запалих нова цигара.

– Слушам те, продължавай.

– Ами... няма много. Щом ти се появи, казах на Бойко, че и аз съм решила да ставам нов човек и по-добре ще бъде, ако ме остави на мира. Казах му, че съм се хванала на работа. При теб. Той взе да ме разпитва какъв си, що си. Разказах му накратко и пак го предупредих повече да не ме търси. Той обеща.

– Вместо това обаче ни прати по едно писмо с изрязани букви от вестник – казах. – Като всеки съвестен Отело.

– Откъде знаеш? – опули се Варка.

– Чел съм Шекспир. По мое време хората четяха книги.

Тя се изправи нервно и се заразхожда из хола.

– Вярно е, че първо се уплаших, но след като размислих, реших, че само той го е направил. И си казах, че...

– ... ще го намериш и ще му натриеш носа.

– Не само това. Не можех да идвам на работа при теб и в същото време да знам, че Бойко ти праща такива писма.

– Затова изчезна. Честна постъпка.

– Защо, не е ли?

– Напротив, е. И какво стана, каза ли му да не прави повече така?

– Казах му, разбира се. Ако знаеш какъв скандал му направих. Обещах му никога повече да не ме види, ако не престане да се държи като глупак. Той ми се закле, призна, че го е направил от ревност и че ще намери начин да ти се извини.

– От кой вестник ще изреже буквите „извинявай, чичко“?

Тя спря да се разхожда и се върна на мястото си, гледайки ме виновно-нацупено. Можех да ѝ кажа още нещо, но прецених засега да си трая. Доколкото си спомнях, тя не знаеше за липсата на металната касетка, а оттам и не свързваше своя Бойко с кражбата. Въпросите, които оставаха, бяха каква бе връзката на Бойко с Румен Чигов, а също и с Влаев, ако той знаеше за обявите, които бях дал в „Куриер 6“. Разбира се, Бойко би могъл да научи за обявите от Варка, но би могъл и да ги прочете от вестника. А би могъл също и да направи връзката между двете обяви, ако се беше обадил на Влаев, търсейки мен, и оня му беше казал, че истинският собственик има друг телефонен номер.

Идеята с двете обяви имаше, както ми се беше сторило тогава, далечен прицел. Понеже не знаех кой е извършил кражбата – човек на Влаев или някой крадец – бях решил да дам възможност на неизвестния похитител сам да действа. Ако касетката се намираще у Влаев и някой от шмекерите, които се събираха всеки ден през сладкарница „Магура“, му се обади да попита за часовниците, които той уж продаваше под името Дяков, Влаев щеше да се опита да се отърве от тях. Знаех, че е невероятна щастливост и не допусках току така да ги хвърли. Можеше да ги скрие някъде, но рискът някой да научи за тях оставаше. Надявах се да го паникьосам и да започне да греша – да се опитва да ми пречи, като изпрати на пътя ми хора, които обаче аз можех да купя с далеч по-голям

успех от него, тъкмо поради факта, че той беше ция. Откровено казано, дори не бях предвидил всички възможности за реакция на Влаев при положение, че кражбата на касетката беше по негова инициатива – бях действал по интуиция и се надявах, че оттук ще излезе някакъв заек. От друга страна, ако оня, който ми бе задигнал касетката, не беше човек на Влаев и се опиташе да пласира часовниците, той не можеше да не види какво има, аджеба, на тия дискети. Двете обяви, свързани с часовниците „Ролекс“, положително щяха да го накарат да потърси връзка с единия и другия – с продавача и купувача, и нищо чудно да му светнеше в акъла, че пари могат да се изкарат не само от часовниците, но и от тях. И понеже аз, макар и под името Влаев, търсех да купя „Ролекс“, а сведенията в дискетите бяха тъкмо за Влаев, нормално бе и тях срещу солидно възнаграждение да ми ги предложат на мен.

Това, което не бях предвидил, беше, че свилият касетката можеше да има нещо общо с Варка. При това положение нещата можеха да тръгнат в обратна посока. Ако, да речем, Бойко видеше дискетите, при положение, че той знаеше името ми, можеше да стигне до Влаев и да му ги предложи срещу пари. Разбира се, и аз не бях за изпускане, и затова той се беше свързал с оня Румен Чигов, който ми отмъкна чрез Манол доларите – а по този начин си беше начесал и ревнивата краста, задето бях отмъкнал гаджето му. Нещата обаче бяха се усложнили допълнително от връзката Боцев-Манолчо-Румен Чигов-Бойко. По някакво странно стечение на обстоятелствата двата уж напълно независими случая – този на Боцев и този на Влаев се бяха преплели като в класическа пиеса.

Първият въпрос обаче сега беше дали да приема блудната дъщеря. Погледнато обективно, тя почти нямаше вина – ако изключим това, че вместо да се скрие от мен, можеше да ми каже за приятеля си. Но какво да ѝ се сърдя, когато тя бе предпочела сама да се оправя с него. Оставаше обаче въпросът тя ли е била в онази жълта жигула в Драгалевци и с кого. И тук трябваше да пипам с ръкавици.

– Добре, мойто момиче – изпъшках като сломен баща, комуто дъщеря му е сервирала съобщението за отесняващите ѝ в кръста дрехи. – Разбирам деликатността на положението. Аз самият преди двайсетина години също се бях свързал с подобна личност, даже не с една, а с две едновременно. И трябваше да проявявам максималната си тогавашна изобретателност, за да не се събудя някоя сутрин с прерязано гърло. Тъй че... – разперих ръце и зачаках тя да ме допълни.

– Не-е, той не е такъв – побърза да ме успокои тя. – Може да е крал, но да убие човек – никога.

– Сигурно – съгласих се. – За това наистина се искат качества. Ако приемем, че Боцев е бил убит от някого, надали този някой ще е бил крадец. Впрочем, ти разказа ли на Бойко върху какво работим с тебе?

Варка неочаквано сведе глава и част от червенината на косата ѝ премина върху лицето.

– Ами... наложи се да му кажа. Иначе той не вярваше, че съм се хванала на работа. Мислеше, че си ми любовник и съм дошла при тебе заради доларите. Затова го заведох в Драгалевци да му покажа изгорялата къща.

– И той повярва ли?

– Повярва, къде ще ходи. И пак ми се закле, че всичко, което е вършил, вече е останало зад гърба му.

И скрепихте клетвата с целувка, помислих си и усетих да ме клъбва червейчето на ревността.

– Лесно ли намерихте къщата? – попитах невинно.

– А, да. Още като попитахме къде е бил пожарът, и веднага ни насочиха. Бяхме с неговата кола, той има една жигула. На баща му, де.

По всичко личеше, че Варка не лъжеше – иначе нямаше причина да признава, че е ходила в Драгалевци. Освен ако не беше толкова предвидлива да допусне, че някой може да я е видял и да ми е казал. Глупости. Та тя изобщо не би имала друга причина да ходи там, освен наистина за да му докаже на този мърльо, че не съм търговец на бели робини.

Усмихнах ѝ се.

– Е, сега какво. Връщаш ли се на работа?

– Ами както кажеш – вдигна тя очи и в тях видях радостна надежда.

– От теб зависи – отвърнах сдържано. – Както сама разбираш, и аз трябва да имам някакви гаранции, че няма да ме изоставиш наред платното право пред трамвая.

– О, шефе, как може да си го помислиш! – Додето се усетя, тя ъ отгоре ми и залепи върху лъснатата ми буза устните си. Смути се и се дръпна. – Извинявай.

– Моля – попипах мястото. – Нямам нищо против от време на време да ми се извиняваш по този начин. Ще направиш ли едно кафе?

Издирването на даденото от Ефросина Пипер-кова бебе в дом „Майка и дете“ ми отне близо два дни. Трябваше да преодолявам бюрократични бариери, да се преборвам с пазещи законната тайна служители и разсеяни деловодителки, да искам разрешение от прокуратурата и прочие формалности, за да стигна накрая до една папка, в която информацията за осиновяването на детето... липсваше. След цялото търчане не можех да повярвам на очите си. Изкарах си го на достолепната жена с посребрени коси, която само сви рамене.

– Ама госпожо – възкликнах, – как може така! Това си е жива немарливост.

– Нищо не мога да ви кажа – отново вдигна рамене тя. – Сам виждате – няма такъв документ.

– Разбирате ли, че се разследва убийство! – подсилих с черни краски случая. – Тази информация е една от най-важните. Как може...

– Съжалявам. И аз не мога да си обясня защо го няма. Ще трябва да потърсите другаде.

– Къде?

Така и не стана ясно къде и аз отчаян затъртрих крака към изхода.

– А сега къде? – зададе ми същия въпрос Жоро, шом седнах в ладата му.

– Къде, къде! – отвърнах раздражено. – На майната си! Я слушай, закарай ме... един момент.

Извадих тефтерчето си и му дадох адреса, който преди седмица ми беше дал в Китен Лонгозов. Въпреки категоричния срок, който бях определил на Румен Чигов чрез Манолчо, неговият боен другар така и не се бе обадил. След като Мохамед не бе дошъл при планината, планината отиваше при Мохамед.

Къщата се намираще на малка уличка, успоредна на оградата на Военната академия, направена от дулата на стари карабини. Оградата, не академията. Опитах се да изчисля колко ли оръжие са бракували, но ми се видя доста тъпо занимание – както много неща впрочем, свързани с армията. Пък и Жоро откри нужния номер.

Когато се качих на втория етаж и натиснах звънеца, очаквах всичко – удар в корема, стрелба от упор или най-малкото лъжи и ловки бягства. Не очаквах обаче да ми отвори дребна женица с кок на темето и очила, която зарадвано да ме въведе в миришеция на спарен въздух и лекарства хол и да ме представи на едно същество, увито в одеяла и седнало в инвалидна количка.

– Руменчо, този другар те търси! – съобщи тя тържествено, сякаш

въвеждаше не мен, а специалния пратеник на Генералния секретар на Световната здравна организация.

Почувствах се неловко, както не бях се чувствал от дете.

– Извинете, вие сте Румен Чигов, така ли?

– Аз съм, да... – изрече младият мъж разчленено и с усилие.

– Вие сте от съвета, нали? – жената, навярно негова майка, загъна одеялото около краката му.

– Не, госпожо, не съм от съвета. От милицията съм. И, честно казано, съм озадачен.

– Защо? – попита тя изненадано.

– Извинете, бихте ли ми дали за миг паспорта на господин Румен Чигов. А ето моята служебна карта.

Тя хвърли бегъл поглед върху нея и излезе. Докато я чаках, с неудобство наблюдавах парализирания млад човек, който също ме наблюдаваше и мълчеше. Най-сетне жената влезе и ми връчи документа. Отворих го и погледнах датата на издаването му – беше преди три месеца и половина.

– Защо е нов? – попитах жената.

– Ами защото си изгуби стария – отвърна тя и нещата си дойдоха на местата. Или поне така ми се стори в този момент.

– Извинявайте, станало е малко недоразумение – обясних. – Всъщност не търсим Румен Чигов, а някой, който по всяка вероятност е намерил паспорта му. Къде го загубихте?

– Не знам, по пътя от болницата. Лятото беше. Разбрахме чак седмица по-късно. Кой го е намерил?

– Не мога да ви кажа засега. Благодаря ви и извинявайте за безпокойството.

Протегнах ръка към инвалида и чаках близо минута той да измъкне своята изпод одеялото. Толкова се бях смутил, че на излизане нахълтах в банята им. Най-сетне се озовах навън и с раздражение си помислих, че беше крайно време някой да си изяде боя. Явно в родината ми още не беше дошло времето на цивилизованите обноски и любезното общуване с типове от рода на Манол Станилов и каещия се през пет минути Бойко.

И все пак боят можеше да почака. Това, което не ми излизаше от главата, беше липсата на сведения за детето на госпожица Пиперкова. Кой беше баща му и кой го бе осиновил – тези два въпроса можеха да хвърлят такава светлина върху пожара, че той да лумне откъм друг край. Докато Жоро се измъкваше от тесните улички, белокосата глава

на Бараков все по-натрапчиво се мяркаше в мислите ми.

– Слушай, я завърти към Четвърти километър.

– Що бе, шефе, не сме още за лудницата – ухили се Жоро, щастлив, че е проявил нещо като чувство за хумор.

– Напротив, точно за там сме – срязях го.

Той се опули и млъкна.

Не открих професора, което, честно казано, ме зарадва, затова пък намерих Пепчето. Тя току-що бе привършила с нокътя на малкия пръст на лявата си ръка и, изплезила език, любовно съзерцаваше петънцето кървав лак. Другите девет петънца кротко съхнеха в съседство. Казах ѝ, че съм близък на професор Шиндов и я моля да ми даде адреса на един техен периодичен гост с фамилията Бараков. Тя ми хвърли заинтригуван поглед, разпери пръсти и кокетно наведе главица.

– Готово. Но все пак да почакаме малко, нали!

Седнах и зачакахме лакът да изсъхне.

– Да не сте решили да го превъзпитавате? – поинтересува се Пепчето, разклащайки длани.

– Не, защо. Вие познавате ли го?

– Разбира се. Той е един от най-интересните ни пациенти.

– В какъв смисъл?

– Ами във всякакъв. Цяло удоволствие е да се говори с него. Мен ако питате, всичко си му е на място.

Ако подозренията ми се оправдаеха, поне едно нещо положително му беше на място.

– Значи, смятате, че не е луд.

– Защо трябва да е луд! Той просто си има други възгледи за света, не като нас.

– Е да, но не той строи лудниците, а ние.

– Вие с какво се занимавате?

– Треньор съм. По борба.

– Ясно защо разсъждавате така. Всеки, който не мисли като вас, туширате го.

– Не е задължително. Може да го бием и по точки. Но ми се струва, че вас живо ви занимава въпросът за смисъла на подобни заведения като вашето.

– Изобщо не ме занимава – замаха тя длани. – Мисля само, че всеки човек има право да си мисли каквото иска, стига да не пречи на другите.

– Тук сте абсолютно права. Да подухам ли и аз?

Тя се подсмихна и докосна единия от ноктите с кокалчето на

показалеца си.

– Още мъничко. А на вас за какво ви е Бараков?

– Не ми трябва Бараков, а брат му, който е в Америка. Искаме да организираме едно състезание там и ми трябва координатите му.

– Не знаех, че има брат в Америка.

– Има и сестра в Румъния, но тя не ни върши работа – споделих доверително и замечтано се загледах в ноктите ѝ.

Ръцете ѝ най-сетне можаха да влязат в действие и изровиха нужната документация. Улицата се казваше „Елемаг“, а номерът беше деветнайсет.

– Къде се намира това? – попитах.

– Нямам представа – отвърна Пепчето и аз ѝ пожелах приятен ден.

Жоро беше по-осведомен по въпроса и след пет минути вече се намирахме пред мръсно дворче с килнала се къщичка и грохнало куче, което го мързеше дори да ни залае. Зад прозорчето се мярна сянка и на прага се появи бабичка с празна супена лъжица в ръка, която ситно-ситно трепереше.

– Добър ден. Господин Бараков тук ли живее?

– Ъ?

Явно трябваше да скъся разстоянието и да увеличи децибелите. Пристъпих до нея и повторих въпроса си. Лъжицата за миг замря, после се затресе два пъти по-силно.

– Отиде в градинката – изписука бабичката и, кой знае защо, подсмръкна.

– В коя градинка?

– На учителя – беше отговорът и аз си помислих, че Бараката помага на някой пенсиониран учител да събира листа от лехите.

– Къде живее тоя учител?

– Ъ? – недочу бабичката.

– Къде живее учителят! – извиках застрашително. Песът дрезгаво изръмжа, но не се помръдна.

– Във всички нас – отвърна бабичката и аз реших, че в тая къщичка имаше и други абонати на психиатрията.

– Шефе, ела бе. Ще те закарам. Знам го къде е – повика ме Жоро.

Върнах се в колата, впечатлен от всезнайството му, но нищо не казах.

Следобедното слънце прехвърляше върховете на боровете на близката гора, след това минаваше транзит над крепостните стени на съветското посолство и накрая завършваше стремглавия си осемминутен път в

най-спретнатата градинка, която бях виждал в столичния град. Есента бе прекарала гъстия си гребен през клоните на дърветата и кичестите храсти, но и след него нещо бе останало – жилави листа жълтееха в короните, а в кръглата леха в средата цъфтяха стотици кремави и виолетови хризантеми. Пътеките бяха изметени – не се виждаше дори хартийка или фас. На две от пейките седяха няколко възрастни жени и нещо беззвучно, си бърбеха. А в дъното, под разперен орех, със стар сивобял шлифер и с бели гуменки на краката господин Кръстьо Бараков завързваше с тел маркуча към чешмата.

Приблжих се до него.

– Добър ден – поздравих и призовах цялата си благост.

Високият мъж се обърна и погледите ни се срещнаха. Очите му бяха с неопределен синьокафяв цвят и гледаха хладно-пронизващо. Лицето му бе скулесто и загоряло и на фона на белите му коси странно младеше като у планински спасител.

– Добър ден, братко – кимна леко той и понечи да ми обърне гръб.

– Имате ли малко време да поговорим?

– Моля? – направи се той, че не е разбрал, но аз дружелюбно мълчах и той се поправи. – Да, един момент.

Дозавъртя тела, обърса захабените си ръце в шлифера и ги мушна в джобове, с което разбрах, че е готов за разговор.

– Може ли да запаля цигара? – попитах.

Той разпери ръце, показвайки ми хастара си.

– Ти ще решиш. Ако ти кажа да не пушиш, ще ме помислиш за насилник. Ако ти кажа „пуши!“ , ще си изкривя душата. Твоя воля.

Ха сега де! Предвкусаното удоволствие от цигарата изчезна и аз бях почти готов да я върна в кутията. Ала от самото начало ли щях да капитулирам? Запалих я и дръпнах дълбоко, сякаш да му докажа, че ще правя каквото си искам. Той ме гледаше кротко и с нещо като любопитство.

– Казвам се Любомир Дяков, а вие сте Кръстьо Бараков – осведомих го, тайно надявайки се той да се напикае от страх или поне вцепенен да зяпне.

Вместо това той кимна замислено.

– Имената са само обвивката на нещата, те нищо не значат. Важно е това, което е под тях.

– Прав сте – реших да вляза в тона му и да го атакувам фронтално.

– Ако приемем, че едно дете се роди от една майка и един баща, а после го осиновят други и му дадат друго име, не са важни имената, а е важно

съдържанието.

Думите ми го зарадваха, вратът му се дръпна назад като кран, в който рязко си пушал водата, и устните му се разтеглиха в усмивка.

– Откъде си ти, братко?

– Оттука съм – казах. – Защо?

– Не съм те виждал на нашите сбирки. Но никога не е късно. Новото вино иска нови мехове, за да може да ферментира. Откъде знаеш името ми?

– От госпожица Ефросина Пиперкова – казах тихо и зачаках, онова, дете не стана преди малко, да се случи сега.

Но и този път не би.

– А, сестра Ефросина. Святна жена е тя. В нея има и от Марта, и от Мария, но повече от Мария, която е солта на света.

– Святна е – съгласих се. – И много страда за брат си.

Той извади дясната си ръка и се прекръсти.

– Лека му пръст! Да почива в мир. Дано се прероди в по-кротка твар, та да се успокои душата му.

– Вие познавахте ли го?

– Познавах го, братко, познавах го. Опак човек, да ми прости господ. Един-единствен път съм вдигнал ръка на някой и то беше на него.

– Така ли! А аз мислех, че той и на мравката път е струвал.

– Измамна е човешката природа. Грешни сме ние, хората.

– Сестра му обаче не мисли така.

– И тя е грешна, братко. Всички сме грешни, запомни го. Затова учителят ни призоваваше да се смиряваме и да славим господа бога.

– А бе грешни, грешни, ама да изгорим в пламъци не съм съгласен.

– Бог отсъжда, не ние. Има рай, има и ад. Има и прераждане – и който е грешил в предишния си живот, ще носи кармата си в следващия.

– Какво пък толкова ще е сгрешил Димитър Боцев! Цял живот се е трудил за изкуството – това не е ли достойно?

Кръстьо Бараков измъкна от джоба си мръсна връвчица и взе да я навива около пръстите си.

– Не те знам какво работиш, братко, но достойнството на човека се измерва не с професията, а с това как служи на Бога. И най-простият кундурджия може да се извиси повече и от най-големия учен, ако приеме Христовото учение в сърцето си.

Сведох глава, сякаш размишлявах над мъдрите му думи, а в действителност се чудех как да го изтръгна от олимпийското спокойствие и

да го накарам да пропее.

– Нали господ е казал „Не прелюбодействай!“

– Казал е, братко, казал е.

– А ти защо прелюбодействаш със сестра Ефросина?

Той спря да навива връвчицата и погледът му ме обходи от главата до обувките.

– Ето как външността може да лъже. Понякога истината е на повърхността, както при скулптурата, друг път е в сърцевината – както в бисерната мида. Но какво прави мидата с песъчинката, която влиза в нея и разранява плътта ѝ? Обвива я с обич и я превръща в ценен бисер. Затова не бива да позволяваме на омразата да ни обсебва, братко, а обратно – трябва да обвиваме враговете си с обич и така да ги превръщаме в богатство.

– Господин Бараков – изрекох сурово, – беше ми много приятно да те слушам досега, но мен специално ме интересува не божие то милосърдие, а тъкмо човешките грехове. Ето го и документът, който ми дава право на това – изтеглих конеца и тикнах картата си под всеопрощаващия му нос.

– Не виждам без очила, братко – той дори не си направи труда да погледне какво му завирам в лицето.

– От милицията съм, чичо. И ме интересуват няколко важни неща.

За пръв път в израза му се появи нещо като безпокойство. Той погледна към бъбреците недалече жени и посочи пейката зад нас.

– Дай да поседнем. Стар съм вече, не ме държат много краката.

Седнахме един до друг.

– Е, кажи, братко от милицията.

– Откога се познаваш с госпожица Пиперкова?

– Че помня ли. Отдавна. Беше още младичка, напъпила като майска роза.

– Къде се запознахте?

– Отсреща в гората, братко, на изгрев слънце. Нали знаеш, ние почитаме слънцето; на него се кланяме, в негова чест песни поем.

– Когато т и се запозна с нея, тя мома ли беше или вече жена?

– Греховно говориш, братко. Откъде да знам тези неща? Ние с нея само за възвишени работи беседваме – за бога, за истината.

Сетих се за Малина Вутова от театър „Ателие“ – и тя ме уверяваше, че с покойника са общували само духовно. Интересно дали в тази страна бяха останали хора, занимаващи се с нещо по-съществено.

– Слушай, господин Бараков, нямам време за губене. Знаем, че

познаваш госпожица Ефросина отлично и искам да ми кажеш две неща: от кого е родила тя дете през хиляда деветстотин шестдесет и четвърта година и кой го е осиновил. В противен случай ще направя всичко възможно да те лиша от топлата храна и пъстрата компания, която ти предлага едно заведение на двайсет минути оттук пеша. Сещаш се за какво говоря, нали? Предполагам, че в тези гладни времена това никак няма да ти е приятно.

Не знам защо тонът ми така загубя – нямах нищо против този несретник с харизан шлифер и обрулено от вятъра лице. По-скоро причината беше в мен. Две нощи подред трудно заспивах и с часове се обръщах в огромния пуст креват като кит, изхвърлен от вълните в задръстена от мъртви водорасли плитчина. Но дали наистина вълните ме бяха набутали в нея или някакъв неизвестен и до днес на науката самоубийствен полив? Защо бях изоставил волната шир на океана и се бях озовал в този негов смрадлив ъгъл? И каква беше тази сила, накарала ме да предпочета съмнителната утеха на възмездието пред осигурената безметежност на прошката?

Сигурно затова ме бе раздразнил този човек – защото се опитваше да ми внуши, без сам да го съзнава, че бях избрал погрешния път. Беше казал, че трябва да обвинеш като мидата своя враг с любовта си и така да го превърнеш от проста песъчинка в безценен бисер. Казано иначе – вместо да преследвам Влаев, пък и евентуалния подпалвач на Боцевата къща, по-добре бе да махна с ръка и да оставя господ бог да определя наказанието, а аз да се смиря и потопя в блажена дрямка. Може би също да раздам парите си на лудниците и на домовете за сираци, а сам да заста на мрежичка в ръка пред първата бакалница и да зачакам кротко порцията си от това, което благоволи да ми отпусне правителството.

Майка му стара, защо тъй никак не ми харесваше подобно поведение! Ама никак! Дали защото всичко, което имах, бях придобил с борба на зъби и нокти в така наречената джунгла на капитализма? Или защото духовете на баща ми и майка ми кръжаха неспокойно наоколо и непрекъснато ми напомняха, че за да има умиротворение, трябва първо да възтържествува справедливостта? Не знам, но или още бях твърде млад, или твърде глупав, или твърде лош, за да скръстя ръце и да оставя мръсниците да се подиграват със свестните. Положително нямаше да заслужа дебела сянка в рая, но какво да се прави – нали и за ада са нужни клиенти. Иначе ще вземат да го закрият или да го обявят на търг, и току виж го спечелил някой новоизлюпен бизнесмен, който го превърне в сауна и започне да пуска само свои апапи.

Кръстьо Бараков, до този миг излъчващ достолепие, се спихна от думите ми като пробит детски плажен делфин. Хладните му синьокафяви очи се окръглиха, а брадичката му леко затрепера и едва сега забелязах наболата му бяла брадица.

– Недей така да говориш, млади човече: Какво съм ти направил, че ме хокаш. А?

Изведнъж толкова ми дожаля за него, че изпитах желание да го хвана за мършавите ръце и да падна на колене отпреде му. Само че тъй нищо нямаше да науча.

– Попитах те нещо – изрекох сухо и отвърнах лице, да не се издам.

Той въздъхна в ухото ми и плачливо заговори:

– Ех, грешни са хората, млади човече, грешни и покварени. Само Страшният съд ще ги накаже тях и ще въздаде всекиму заслуженото. Питаш ме от кого е детето на Ефросина? От брат ѝ е, от покойния Димитър. Затова го скри тя от хората и го даде на други, затова и аз в момент на несвяст го гоних да го коля с брадвата. Господ да му е на помощ на оня свят, в пъкъла да се пържи и да не затихва огънят под казана му.

Тази новина, макар и неочаквана, не ме развълнува. Дори ми се струваше, че подсъзнателно я бях допускал. Нещо повече, сега, когато я чух, много неща се навързаха едно за друго и я подкрепиха достатъчно здраво, за да не се усъмня в нея. Привързаността на Ефросина към брат ѝ и към къщата, постъпването ѝ в психиатрията, заниманията ѝ с окултизъм говореха все за нарушено равновесие, което надали друго стечение на обстоятелствата би извършило. Значи, ето каква драма бе изживял театралният плъх Боцев на младини. Беше надул корема на доведената си сестра, което обаче не му бе попречило да се ожени за Нора Казакова и да приеме нейния син Манолчо.

Ала точно тук веднага възникваше и вторият въпрос: *кой* бе осиновил детето на греха? Защо липсваха сведенията в регистрите? Нима драмата се състоеше не от една част, а от две? И във втората кръгът се бе затворил – и грешникът бе осиновил *собствения* си син?

– Господин Бараков, ще потвърдите ли пред съда това, което казахте?

Старецът пак въздъхна в ухото ми.

– Кой ще ми повярва на мен, братко. Нали знаеш, че всяка година ме прибират там – той посочи през сградите на близките дипломатически служби към резиденцията на професор Шиндов.

– Не се безпокой за това. Имам сведения, че ходиш при тях само, за да набираш членки на бялото братство измежду младите сестри.

– Недей да богохулстваш, братко. Господ чува.

– Шегувам се, бате Кръстьо. И господ го разбира. Разбира също и това, че ти мисля доброто. Ти много ми помогна.

– Знам ли... – дланите му хванаха коленете през шлифера и ги разтриваха. – Не сме ние тези, дето ще съдим хората, има кой да ги съди.

– Ти остави тая грижа на мен. Още повече, че тоя, дето е направил белята, малко се е поопърлил. Но ми кажи друго – кой е осиновил детето?

– Това не знам. Честно ти казвам. И Ефросина не го знае. Те там тия работи ги пазят в тайна, иначе е лошо за детето.

– Добре. Благодаря ти – протегнах ръка. – И не се безпокой, на никой няма да кажа за разговора ни. Дори на професор Шиндов.

Станах от пейката и си тръгнах, а той остана да седи на нея и да разтрива коленете си, загледан в хризантемите. Не знам какво мислеше за своя господ в този миг, но аз си помислих, че с Димитър Боцев всемогъщият творец бе постъпил като истински пич.

Междувременно дните ставаха все по-къси, вечерите – по-досадни и Жоро ми доведе някакъв свой агент, който ми прокара антена за телевизора. Ето че отново бях шишкавият буржоа, седнал пред екрана по пантофи, затворен в пашкула на своята сигурност и ехидство. След завръщането на Барка отношенията ни с нея бяха поохладнели – наистина без да го желая. Тя като че ли изживяваше вътрешна драма, а аз като всеки егоист с опит, знаех, че е най-добре да се държа настрана и да оставя нещата да се развиват от само себе си. Не й натрапвах вниманието си, като изключим ябълките, които от време на време й поднасях с традиционния поклон, и няколкото обеди заедно.

Вечер включвах телевизора и зяпах лениво ставащото наоколо, напомнящо ми боричкането ни в междучасията, когато бяхме деца. Веднъж обаче направо подскочих в креслото – в репортажа от сесията на Великото народно събрание бе включено и изказване на Борис Влаев. Докато гледах олисялата му физиономия, напомпана с евтин патос, усетих как позадрямалата ми злоба към този човек се възражда, как съм готов още в същия миг да хукна през града и да го сбарам наред трибуната за модните ревери. Увереността, че ми е в ръцете, ме беше поуспокоила, но сега отново разбрах, че няма да имам мира, докато не го видя зад решетките.

Търпеливо дочаках часа, в който предположих, че вече ще се е прибрал къщи, и набрах номера. Когато чух гласа му, той ядеше. Навярно преданата му съпруга беше сготвила тлъст говеч и го галеше по плешивото му теме, убеждавайки го какъв голям оратор е и колко е шашнал целокупния български народ с бръщолевенето си, а той дъвчеше ли, дъвчеше.

– Ало – избоботи той самодоволно в слушалката, очаквайки вероятно, че някой заплепен негов избирател ще го залее с хвалебствения си бълвоч.

– Наздраве, Влаев – казах тихо. – Да ти е сладко.

Чух как челюстите му спряха наред хапката.

– Кой е? – попита.

– Знаеш кой е. Дяков се обажда – младият.

Адамовата му ябълка с труд преглътна разлигавения залък.

– Какво искаш?

– Гледах те по телевизията, Влаев. Не си се отучил да лъжеш. Бях се отчаял, помислих, че си станал честен човек и няма да е редно да те закачам, но ти ме успокои. Същото гадно лайно си, каквото те помня отпреди двайсет години. Дори още по-размазано.

Той се задави или безуспешно се покашля – звукът беше като от развален клозетен сифон.

– Слушай, Дяков... как смееш. Какво си въобразяваш ти!

– Влаев, не знам дали е от моя телевизор или от предаването, но през цялото време, докато ти дърдореше на трибуната, отпреде ти имаше някаква решетка. Чудесно изглеждаш зад нея.

– Как смееш, тип такъв! Ще те дам под съд! Тип такъв!

Той явно вече бе почервенял и не се владееше. Ухилих се доволно.

– Нямах много време, Влаев. Дните ти са преброени. Направи си една хубава равносметка на изминалия живот и почвай да се сбогуваш един по един с близките си. Ножът на гилотината е вдигнат, Влаев. Сега само проверяват механизмите.

Той отново изквича някакви заплахи в мембраната и аз отместих слушалката от ухото си, за да придам по-благородно звучене на излизащото от нея. Когато той млъкна, казах му успокоително:

– Хайде, Влаев, дояж си копанката и отивай да сънуваш кошмари.

След което затворих. Чувствах се истински щастлив, ей богу! Виждах през разстоянието как устните му треперят, как цялото му блажено самодоволство се е свлякло сред оглозганите кокали и мутрата му прилича на всичко друго, но не и на човешко лице и изпитвах почти сексуална наслада. Да ме прости небесният шеф на Бараков, ала това усещах. Явно нямаше да се преродя в нещо по-благородно от торен червей, но това беше положението.

На сутринта сякаш по телепатия първият, който ми се обади по телефона, се представи като юрист, който искал да се срещне с мен по известен ми въпрос. Срещнахме се два часа по-късно в шумно заведение в една от пресечките на булевард „Витоша“. Край масите бълбукаше пияната на пазарния кипеж. По всички лица бяха изписани деловитост и надежда, че следващият удар ще бъде ударът на живота им. Под гетинаксовите плотове ръцете трескаво разменяха малки пакети, увити във вестник, а в краката на всеки кротуваше смачкана чанта, която всеки момент можеше да бъде изритана. Ако стопанската милиция влезеше тук, не беше нужно голямо издирване – достатъчно беше само да се хвърли мрежата отгоре и рибата щеше да се замята панически.

Но и стопанската милиция през тази есен се беше нещо объркала като цялото народно стопанство и не се весваше никаква.

Юристите се оказаха двама – еднакво мазни, нахални и лошо облечени. Тук явно ги познаваха, защото кафетата пристигнаха още със сядането ни, а и пепелникът беше сменен на часа.

– Господин Дяков, това е господин Ранков, а аз съм Капудалиев – представи другаря си и себе си по-едрият и по-мазният. – Поисках да се срещнем, защото нещата, изглежда, имат нужда от ускоряване. Политическата обстановка, както знаете, е несигурна и нашият човек може да избърза с плановете си.

Предложих им по цигара и запушихме.

– Какво имате предвид?

– В момента се подготвя атака срещу правителството, както и обща стачка. Влаев е една от фигурите, които при определено стечение на обстоятелствата могат да влязат в новото правителство, ако сегашното падне. Стане ли това, ще ни бъде много по-трудно да направим каквото и да било срещу него, защото ако има ново правителство, то ще е коалиционно, а това значи, че политическите сили ще са се споразумели предварително по кандидатите си и няма да допуснат след това някой да ги злепостави. Ударът трябва да бъде нанесен до една седмица, ако искаме да има резултат.

Преместих поглед от Капудалиев на Ранков, после от Ранков на Капудалиев. Двамата пушеха цигарите ми и ме гледаха началнически.

– Господа, нека се разберем отсега. Вашите съображения малко ме интересуват, да не кажа никак. С онзи господин, който ви е изпратил, се разбрахме, че аз ще определям кога, как и какво да вършим. Вашата припряност неми харесва. Тя е продиктувана от политическите ви интереси, а не от лични, каквито естествено по отношение на Влаев нямате. Само че моите са точно такива – лични. И искам той да се пържи дълго и мъчително на бавен огън, който ще подклаждаме, за да не изгасне, но няма да разпалваме излишно и прибързано.

Истината беше, че след снощното ми обаждане на Влаев бях решил да продължа с тази тактика още известно време. Това, което беше направил той на семейството ми, беше траяло години – щеше да бъде неоправдана филантропия, ако го претупах по бързата процедура.

Имаше и друго – и то бе тъкмо моментът. Въпреки обвинителната документация срещу него, Влаев днес беше силна фигура. Времената бяха мътни и страшно много хора с тъмно минало се бяха обединили извън парламентарните си фракции в общо стадо, за да бъдат по-неуязвими. Ако исках да тегля куршума на едно от животните в стадото, трябваше първо да го отделя от него. В противен случай стадото можеше да се юрне насреща ми и да не уцеля това животно, което исках. Казано по-ясно – за мен бе по-изгодно Влаев да стане дори министър. Битката тогава щеше да е по-дълга, но и ударите щяха да са по-фатални. Като

депутат той щеше да бъде само една жертва на партизанските борби. Като министър щеше да се сгромоляса далеч по-болезнено. Пък и по този начин нямаше да хукне към Южна Африка, а щеше да си остане тук.

– Мисля, че засега трябва да внимавате само за едно – добавих. – Да не му скимне по никое време да избяга от страната и да се присъедини към парите си. Ето защо си пуснете връзките да не му издават паспорт за чужбина или, ако това е невъзможно, то да не издават паспорти на семейството му. Въобще, следете го изкъсо и гледайте да не върже оттук, преди да сме го опекли както трябва.

Ала се намеси Ранков и аз разбрах, че с тия двамата ще си имам неприятности.

– Господин Дяков, изглежда, не си давате сметка за важността на случая. Уважаваме вашите лични мотиви, но не забравяйте, че ние пък представляваме значителна част, от обществеността и не ни е безразлично кога и как ще отстраним един наш противник. Залогът за нас е по-висок, отколкото за вас. Извинявайте, че ви го казвам.

Да-а, така и очаквах.

– Хубаво, я да чуем вие какво предлагате.

– Предлагаме до една седмица да нанесем масиран удар. На война като на война. Започваме с артилерийска подготовка, след това включваме самолетите и накрая пехотата. – Капудалиев започна да чертае някакви знаци по масата, ясни само за него – военачалника пред картата на бойните действия. – Първо, ще пуснем няколко материала в пресата – малка разходка из дебрите на неговото минало. Веднага след това по телевизията излиза лице, което го оплюва. Ден-два по-късно събраната от нас с вас документация я представяме на главния прокурор с копия до председателя на Великото народно събрание и министъра на вътрешните работи. И, разбира се, до президента.

Като за последното ще натоварим Варка, помислих си – тя бездруго много държеше да го види, а все не падаше слуга. Тия тъпащи щяха да объркат цялата работа. Със своята помпозност щяха да привлекат на страната на Влаев сили, които така щяха да се развихрят, че току виж го спасят и той отърве кожата. Искрено се разкаях, че бях приел предложението на мъжа със зеленото пуловерче. Всъщност, Перо Алашки беше за бой. Кой дявол го бе накарал да ми изпрати тия правни октоподи!

– Момчета, дайте да по разсъждаваме малко – изрекох с кадифен глас, прикривайки раздразнението си. Извадих „житана“ и двамата сменяха фасовете си с чисто нови папириси. – Да приемем, че направим всичко, което предлага господин Капудалиев. Казвате освен това, че

предстои обща стачка. В патакламата, която ще предизвика тази обща стачка изгърмяването на един фишек като този на Влаев изобщо няма да се чуе. Позволете ми да знам какво означава цялата страна да се парализира. Никой няма да обърне внимание на един единствен човек, пък бил той и депутат в парламента. Всички ще зяпат в профсъюзите и в правителството, после ще излязат министърът на вътрешните работи и на отбраната и ще задрънкат за спокойствие и за обществен ред. И целият наш барут ще отиде на вятъра. Значи, първо трябва да изчакаме нещата да се успокоят и тогава да правим, каквото ще правим. Не ми харесва също и джангъра, който искате да вдигнете около случая. Това само ще активизира и други типове като Влаев, които ще решат, че приближава и техният ред и ще потърсят начин да го подпомогнат, така че да спрат атаката още в зародиш. И накрая искам да ви кажа, че в момента не разполагам с материалите срещу него.

– Как така! – изпяха двамата като в гръцки хор.

– Ами така, не са у мен. Депозирал съм ги на сигурно място в чужбина, но за да се сдобия с тях се иска време.

Маршал Капудалиев се облегна назад на стола и недоволно наду гуша.

– Господин Дяков, нещо не можем да намерим общ език. Нашата информация беше, че сте готов да ни сътрудничите веднага. Ще трябва да съобщим на своите работодатели, че това не е така.

Аз също се облегнах назад, но малко по-предпазливо, защото столът изпращя.

– Не знам какво са ви казали вашите работодатели, но им предайте тези аргументи, които ви изредих. Нека те ме потърсят и тогава ще решим. Нали знаете какво прави бързата кучка.

– Планина повдига! – пошегува се кисело Ранков, но раздялата ни беше хладна и припряна.

Каквото и да решаха работодателите на двамата мазни юристи, трябваше час по-скоро да си възвърна дискетите. И часовниците естествено. И най-големият богаташ би се позамислил преди да почне да подарява ролексите си на чифтове, още повече на такива въшкари, каквито бяха Бойко, Манолчо и компания.

Варка очевидно очакваше да я заговоря за нейния възлюбен, защото всеки път, щом се обърнех към нея, застиваше в тревожно очакване. Не биваше да я мъча повече.

– Искам да ти кажа нещо – поднесох ѝ дежурната ябълка в чинийка. Изчаках я да отхапе парче, да го съдъвче и да го глътне. – Твоят приятел, освен че ни заплаши двамата с теб, ми сви и една кутийка. Метална една такава, в която ри държах някои ценни неща.

Млъкнах, за да видя реакцията ѝ. Тя ме загледа уплашено.

– Какво ти е откраднал?

– Два скъпи часовника и две дискети. И няколко стари бижута.

– Божичко!

Ябълката се изтъркули на пода, а дланите захлупиха очите ѝ. Миг на затишие – и тя избухна в плач. Почувствах се виновен като хлапак, наклепал сестра си, че кани вкъщи момчета.

– Съжалявам – измърморих. – Хайде, успокой се.

Тя откри лицето си, но сълзите продължаваха да го браздят, а раменете ѝ да потреперват.

– Не съм виновна – хлипаше тя. – Не съм. Какво да направя като е такъв!...

Дадох ѝ кърпа да се поизбърше, вдигнах ябълката и я отнесох в кухнята. Изчаках една-две минути и се върнах при нея.

– Знам, че не си виновна и не те упреквам. Искам обаче да се срещна с него и да се разберам по мъжки. Обещавам ти да не го давам на прокурора. Но си искам топчетата и камиончето обратно.

– Дай го на прокурора! – изхълца тя. Мъката ѝ се разнасяше и се превръщаше в злоба като у всяка здрава жена. – Щом е такъв лъжец, друго не заслужава.

– Хайде, хайде, да не сме толкова кръвожадни. Стигат ми твоите сълзи. Той нали има майка?

– Има...

– Ето виждаш ли. Искам само това – да ми върне нещата. Подозирам, че не всичко е у него, затова може първо да ми даде дискетите, докато издирва останалото. Но наистина го предупреди, че ако не го направи, тогава вече ще го дам, където трябва.

Тя подсуши очите си, извади огледалце и оправи лекия си грим.

– Шефе – знай, това вече реши нещата. Все още смятах, че има надежда, но след тая кражба...

Замълчах тактично и отидох да се облека. От спалнята чух, че камбанката звънна и Варка отиде да отвори. Отвън долових гласа на Жоро – питаше къде съм. Тя му каза и той, навярно решил, че не чувам, започна тихо да ѝ говори нещо. От някои откъслечни думи разбрах, че я увещаваше да отидат някъде заедно, а тя също тихо му казваше да я остави на

мира. Излязох, преди конфликтът да се задълбочи.

– Готов ли си? – попитах го.

– Уха – потри ръце той, сякаш щеше да се бори.

– Добре. Варке, отивам да търся Пиперкова. Ако случайно тя се обади, помоли я да си бъде вкъщи. Можеш да излезеш и по-рано, ако искаш. И превъртай ключа два пъти.

Този път нападнахме „Обеля“ откъм другия ѝ край и имахме успех – не срещнахме пукнат пионер, който да ни замерва с камъни. Блокът, който ни трябваше, беше същият като на Нора Казакова, входът и етажът – и те. Само вратата се намиреше отляво на площадката, а не насрещна, както там. Навярно единственото утешение и за двете.

Позвъних. След това повторих. Едва при третото натискане на копчето зад фазера се чува звуци, които определено не идваха от млад и енергичен екземпляр. Майка ѝ, помислих си разочаровано. Предпочитам разговор с щерката. Вратата се откряна и малко над изтривалката, почти на височината на средно голямо куче се появи прегърбена бабичка, облечена изцяло в черно. Тя гледаше с труд нагоре към мен и погледът ѝ достигаше някъде докъм гърдите ми. Беше около осемдесет-годишна, суха и с потъмняла кожа, ала косата ѝ бе доста гъста, хваната с ластиче на тила.

– Добър ден, госпожо. Търся госпожица Пиперкова. Казвам се Дяков, Любомир Дяков.

– Добър ден, господин Дяков – изрече тя с плътен, ясен глас, който издаваше пушачка. – Няма я Ефросина. Какво обичате?

Бях смутен от бистрия ум, който думите ѝ внушаваха. Промених мнението си.

– Бих ли могъл да вляза?

– Моля – дръпна се тя, държейки се за вратата и обръщайки ми изкорубения си гръб.

Хлътнах в сумрачния коридор, последвах я напред и се озовах в хола им. Той миришеше на вехто като манастирска магерница. Обзавеждането беше старо, изгърбушено и навярно проядено от червеи. Личеше, че тук живеят две самотни жени, никоя от които не полагаше особени усилия за чистотата. Бях със светъл панталон и когато госпожа Стаматова тире Боцева ми предложи канапето, така подгънах шлифера си, че да седна на пеша му.

– Ефросина отиде на пазар и сигурно ще се забави – каза тя, хлътвайки в люлеещ се стол, явно нейно трайно убежище.

Това се потвърди, когато тя вдигна крак и го опря на ръба на

канапето, досами коляното ми, отблъсна се назад и така, полулегнала, успя да вдигне лице към мен.

Смущението не ме напускаше и аз се покашлях, чудейки се с какво да започна. Тя се поусмихна и на продълговатото ѝ старческо лице изгря усмивка, която подчерта масивната ѝ брадичка.

– Виждате ли как съм се изхитрила – посочи тя с очи крака си. – Иначе щях да ви гледам само в панталона, а не е много прилично.

Изглежда, съм се усмихнал, защото устата ѝ се разтегна още и разкри порцелановата прелест на ченетата ѝ. Стори ми се, че те леко изтракаха.

– Бая сте пълничък – отбеляза ухилена тя и очите ѝ, хлътнали в орбитите, весело проблеснаха. – Имате си бели сланини за черни дни.

Ай да му се не види зевзека!

– Пуши ли се тук – попитах директно, щом щяхме да интимничим.

– Пуши се. Може и мен да почерпите. Ей го там пепелника.

Протегнах се и го сложих на масичката пред нас. Почерпих я и поднесох огънче.

– Тия май са люти – учуди се тя.

– Лютички са – съгласих се. Запалих и своята. – Не е ли малко вредно за вас?

– Щото съм такава бабишкера ли? – наклони тя глава. – Млади човече, изпушила съм през живота си толкова цигари, че ако се съберат на куп, сигурно ще изпълнят тази стая. Свирила съм по ресторанти, а там се пуши.

– Да, знам, дъщеря ви ми каза, че сте музикантка. Предполагам, казала ви е също, че ми възложи да разследвам пожара в Драгалевци.

Тя премрежи очи и замислено поклати глава.

– Да, да... пожара. Горкият Дими. Несретно момче. Цял живот се мъчеше да доказва на света нещо, пък то...

– Бил е душата на театъра – казах. – Ковял, лепял, играл, шил костюми.

– Кой ви каза тези неща?

– Как кой. Дъщеря ви. Пък и разговарях там с една госпожа, негова близка. Изказа се много ласкаво за него.

– Хората често приемат желаното за действително, господин Дяков. Така сме устроени. Ефросина винаги е боготворяла брат си, пък той беше, да ме прости господ, едно нищо и половина. Не говоря така, защото ми е доведен син. А защото само създаваше впечатление у другите, че е голям-артист, а не беше.

Интересно. Едната не дава пращинка да падне върху паметта на покойника, а другата го плюе.

– Защо не живеете заедно, госпожо?

– Защото беше невъзможно, господине. Несходство в характерите. Освен това и със съпругата му не се разбирахме много. Аз съм чепата жена, господин Дяков. С мен трудно се живее.

Досещах се. Този свеж ум и масивна брадичка бяха комбинация, която плашеше.

– Как мислите, дали пожарът е могъл да бъде плод на зъл умисъл?

– Би могъл. Не съм аз единствената, която не го харесваше.

– Кой друг?

– Вие искате да ви кажа едва ли не кой го е убил. Не знам. Но и жена му го мразеше, и един съсед там, офицер, и Манолчо... А сигурно има и хора от театъра. Не ги познавам всички, аз от години не съм стъпвала горе.

– Не е ли странно, че Манол не е бил на погребението на баща си?

– Защо да е странно. Те не си говореха.

– Е, поне от кумова срама.

– Хората днес нямат срам, господине. Има едно цвете равнец, викат му още срамниче. Когато бях дете, в средата на това цвете имаше голямо черно петно. После с годините то взе да намалява, а сега го няма. Изчезна срамът, огрубя народът. И музиката огрубя. Преди цигулката беше инструмент на почит и уважение, а сега всички слушат само китари и барабани. Цигулката се гали, а барабаните се бият. И хората вече повече се бият, отколкото се галят.

Погледът ми се задържа на една снимка в рамчица върху стария шкаф, изобразяваща задружно семейство. Мъжът с папийонка, жената с рокля на плисета и двете деца – юноша и момиче, гледаха от средата на века към края му с ведър оптимизъм. Нито жената е допускала, че така ще се изкоруби, нито юношата, че ще изгори в пламъци. Момичето едва ли е предполагало, че ще ражда незаконно дете и ще лежи в лудницата. Снимките са най-разпространеният паметник на човешкото лекомислие и наивност. В Париж и ние имахме подобни снимки с Жизел и майка ѝ – ухилени и безгрижни, на тях никой от нас хабер си нямаше какво му предстои. Почувствах как откъм стомаха към гърдите ми се надига кълбо от пустота. Какво търсех тук? Какво изобщо исках от тоя скапан живот?

– Там сме с Георги, втория ми мъж – проследи тя погледа ми. – Най-свестният от четирима ни. Само мълчеше и ни търпеше. Така си и

отиде – без да възроптае, без да каже дума.

Тя се прекръсти и прошепна нещо на носа си.

След веселото начало някак неусетно двамата се бяхме натъжили.

– Госпожо, имам един много важен въпрос към вас. И искам да ми отговорите спокойно и сериозно.

– Слушам ви – тя натисна още малко с жиливия си крак, за да ме вижда по-добре.

– Интересува ме какво е станало с детето, което е родила Ефросина през хиляда деветстотин шестдесет и четвърта година. И От кого е било.

Кракът ѝ за момент се подгъна и тя се килна напред. Намери обаче сили отново да натисне с него и се върна в предишното полегнало положение.

– Не ви разбирам. За какво дете говорите?

Не бързах да отвърна. Загледах я изпитателно в очите. Тя издържа на погледа ми, като бавно дръпна от цигарата. Стори ми се, че в очите ѝ се появи насмешлив блясък, предизвикателен и дори пренебрежителен. Ами да, след като никъде в регистрите не фигурираше подобно дете!

– Може и да греша. Но имам информация, че през Хиляда деветстотин шестдесет и четвърта година дъщеря ви е родила. А после детето е било осиновено от някого. Не знаете нищо по въпроса, така ли?

– Ако знаех, щях да ви кажа, господин Дяков. Но няма такова нещо. Ако пък е станало, смятате ли, че не бих научила?

Допуших цигарата си и я смачках в пепелника.

– Какъв е бил първият мъж на Нора Казакова?

– Счетоводител. В някакво министерство.

– Жив ли е?

– Може да е жив. Ако не е умрял.

Тя се ухили и аз пак зърнах наредените ѝ в правилни редици изкуствени зъби. Опитах се да си я представя без тях и потръпнах. Тогава лицето ѝ щеше да се състои главно от чело и брадичка, смачкано като вътрешността на боксова ръкавица. И изведнъж ме осени друга мисъл. Ами ако и тази бабишкера не беше нормална? Бях чувал, че лудите често пъти запазват до дълбока старост привидно здрав разум и логично мислене, че заболяването им служи като един вид консервант на мозъка. Нима бе възможно професор Шиндов да греша относно това дете? Но тогава и Бараков грешеше. Възможно ли беше и чалнатият професор, и смахнатият дъновист да лъжеха, а да беше права тази жена? Или по-скоро обратното? Ала защо ѝ е да крие? Или пък наистина Ефросина така бе свършила всичко, че майка ѝ да не разбере? Но как се научава това след

двайсет и шест години? Явно ми предстоеше ново ровене.

– През коя година почина мъжът ви?

– През седемдесет и осма. На четвърти февруари.

Седемдесет и осма? Не бяха ли се оженили точно тогава Боцев и Нора?

– Къде живяхте до смъртта му?

– В Драгалевци. И още няколко години след това, докато дойдохме тук.

– А как така се случи, че и вие, и Нора Каза-кова се озовахте в другия край на София в един и същ жилищен комплекс?

– Ами защото тя ни уреди да купим това жилище, а после уреди и себе си. Първо искаше да ни изгони с Ефросина, да не живеем заедно. А после взе своето, за да има къде да се среща с любовниците си. Но тя никога не е смятала да дочака старини тук, в „Обеля“. Очите ѝ винаги са били обърнати към Драгалевци.

– Затова ли дъщеря ви смята, че тя е подпалила къщата?

– Ох, дъщеря ми... Не знам какво да ви кажа. Не знам...

Тя пак замърмори под носа си, прекръсти се, след което пусна крака си на земята и аз вече имах насреща си темето ѝ. Какво ѝ стана? Докато ли ѝ стигнаха силите или играеше?

– Уморихте ли се? – попитах.

– Стара съм аз, стара – дочух гласа ѝ изотдолу. – Не мога да говоря дълго. Извинявайте...

Уплаших се да не ѝ стане лошо и аз да съм виновният. Но явно разговорът бе приключил.

Надигнах се.

– Нали не ви е зле?

– Няма нищо, няма нищо... – тя пак заговори нещо неразбрано.

Колебаех се – щеше ми се да говоря и с Ефросина, но кой знае кога щеше да се върне. А да стоя с тази жена, която рухваше пред очите ми, няхах желание.

– Аз си тръгвам, госпожо. Починете си. И моля ви се, кажете на госпожица Ефросина да ми се обади.

– Няма да ви изпращам – каза бабичката. – Затворете хубаво вратата. И извинявайте.

Дали пък не ѝ прилоша от силната цигара?

– Сигурна ли сте, че не ви е зле? – попитах отново.

– Вървете, вървете – опита се тя да ме погледне, но веждите ѝ се вдигнаха нагоре и това бе всичко.

С надеждата, че няма след минута да хвърли топа, си тръгнах.

Докато пътувахме обратно към центъра си мислех дали не се бях втренчил прекалено в това тайнствено дете на Ефросина. Дете по всяка вероятност имаше. И ако вярвах на Бараков, на жената на Богдан Мавродиев и на собствената си интуиция, то беше от покойния плъх Боцев. Можех, разбира се, да тръгна по обиколния път и да започна да издирвам всички акушер-гинеколози, които са работили в София през хиляда деветстотин шестдесет и четвърта година, та да стигна до онзи, който я е изродил. Ами ако не е родила в София, а в провинцията? Това би обяснило защо в София нямаше никакви сведения за детето, както и твърдението на майка ѝ, че не знае нищо подобно. Ефросина може да е крила до едно време, а после да е заминала за Пловдив, Варна, Каспичан или Трапоклово и под вънкашност чужда и под име ново да е снесла рожбата.

Това означаваше никога да не стигна до истината. При съществуващата по онова време система за събиране на данните навярно по-лесно щях да науча родословните дървета на партийните секретари в Силистренски окръг. Струваше ли си да продължавам в тази посока? Ако не бях започнал с алибитата, то бе защото два месеца по-късно тяхната достоверност и доказуемост щеше да бъде проблематична. Все пак една бърза равностетка показваше следното за нощта на деветнайсети август:

Нора Казакова си е била вкъщи, ако може да ѝ се вярва;

Манол според нея е бил също в „Обеля“, а според него – на бензиностранцията в Карлово;

Карастоянов твърди, че е бил в София (къде обаче?);

Ефросина вероятно е била с майка си в другия край на „Обеля“;

Бараков може да е поливал гроба на Дънов, а може и да не е;

всички останали, знайни и незнайни врагове на Боцев, са били някъде си.

Интересно къде е бил бившият мъж на Нора Казакова, счетоводителят. Ако беше покойник, подозрението към него можеше и да не бъде толкова голямо, но ако беше жив? Още повече, че при липсата на друга информация за Манолчо, той оставаше най-важният източник. Но дали Манол и детето на Ефросина бяха едно лице?

Висеше също въпросът как бе възникнал пожарът. Появяването на Манол в къщата в деня преди него бе достатъчно подозрително, но самата технология на подпалването си оставаше неясна. Жената на Богдан Мавродиев бе срутила версията на пожарните експерти за волтовата дъга и на нейно място не бях построил друга.

Налагаше се да открия счетоводителя. Обадих се на Нора Казакова в службата, но тя ме отрязва – с този човек била прекъснала контактите си още през седемдесет и шеста година и нищо не знаела за него. Издръжка поне не ѝ ли е прашал? Дръжки издръжка, отвърна ми русокосата лъвица и тресна слушалката. И това ми било колежка. Наложил се да търся подстъпи към кадровичката на министерството, оттам да тръгна по новосъздадените общини, за да науча след два дни, че Алекси Станилов е жив, че наскоро се е пенсионирил и че сега прилага своите професионални знания в съставянето на семейния бюджет заедно с втората си жена и късно роденото им дете, момиче в пети клас в кварталното училище недалеч от Централна гара.

Човекът имаше и телефон и по този телефон се уговорихме да се срещнем на обяд в малката кръчма „Буен кон“ – а тя, щом се озовахме с Жоро пред нея, се оказа свърталище на местните пияници. Откъм комината на едноетажна съборетина, полускрита от камари празни пластмасови каси, се носеше миризмата на пържена лой и Жоро ме погледна жалостиво като пес на синджир.

Досега винаги го бях оставял в колата, но този път ми дожаля.

– Хайде, заключи я.

– Да дойда с тебе ли, шефе? – светнаха му очите.

– Да дойдеш. Ама да си отваряш устата само за вилицата.

Намърдахме се в мръсния салон и като внимавах да не се подхлъзна на някой жилав краешник върху омазнения линолеум, затърсих Алекси. Няколко сънени мутри надигнаха вратове като змии под свирката на факира, но аз търсех мъж с кафява полушубка и синьо долнище на анцуг, според описанието на самия им приносител. Открих го на масата до тоалетната – беше с гръб към салона и вдълбочен четеше вестник.

Тупнах го по рамото.

– Добър ден. Аз съм Дяков.

– А здрасти. Двама ли сте? Сядайте.

Оставих Жоро да поема основното дишане откъм клозета и заех най-закътаното място до стената. Погледнах счетоводителя. За човек с неговата професия беше прекалено червендалест, а както установих след малко – и лаком. Комбинацията от полушубка и анцуг пък красноречиво говореше, че след като цял живот по принуда е трябвало да се облича в костюм и да връзва вратовръзки, той най-сетне си е рекъл: „Край на докарването. От днес ще се обличам като квартален лентяй и пет пари няма да давам кой какво ще си мисли.“ Фигурата му беше едра, ала отпусната, лицето – с груби черти, издаващо селски произход, а

пръстите му, когато сгънаха вестника и посегнаха за пакета цигари, ми напомниха тези на един мой парижки съдружник, италианец по произход – работата с бумаги беше изтънила кожата им, дори я поизлъскала, но яката длан под нея напомняше, че в родовете и на двамата те бяха първите, изоставили полския труд заради магията на цифрите.

– Вземете от тия – предложих му моята кутия.

Той я погледна, но поклати глава.

– Знам ги. Много са силни.

Затова пък Жоровата ръка трепна и, когато го почерпих, се стрелна на секундата. Дали подобно на ония кучета, които откриваха по митниците наркотици, и той неусетно не бе станал наркоман?

– По една плодова?

Хич не ми се лижеше тая отрова, но нямаше как. Кимнах.

– А после ще си вземем дреболии. Пържат ги с олио – уточни Алекс, сякаш можех да се усъмня, че ги хвърлят в казан с машинно масло.

Той даде поръчката на един влачещ се като охлюв след дъжд келнер, а ръцете му отново засгъваха сгънатия преди миг вестник. Изглежда, не съзнаваше, че го прави. Представих си го над сметачната машина как по инерция проверява десет пъти крайния сбор и мислено отбелязах, че колкото и да си различен от професията си, следите остават. Цигарата между пръстите му леко потреперваше и това пък бяха следите от чашката.

– Значи, частен детектив – погледна ме той одобрително с водните си, леко изпъкнали очи. – Браво, браво! Щом ще ставаме Европа, имаме нужда и от такива хора.

Премълчах скромно. В същото време, гледайки охлузените ръкави на полушубката му, се запитах дали някога е надниквал в тази Европа и като каква му се е привидяла. Откакто се бях върнал, чух няколко много поучителни дефиниции за това що е тя. Едната например беше, че там, вярно, се бачка яко, но и се плаща яко. Друга пък гласеше, че животът там е рай, защото всичко е частно. Най-много ме въодушевяваше схващането, че ако си честен и почтен в работата си, няма начин да не успееш. Изобщо рецептата за милионер беше проста – купуваш си една метла, запряташ ръкави и, без да шикалкавиш и заобикаляш храчките, почваш да метеш улиците. Условиата са изпълнени и има-няма десетина години – милиончето е събрано.

– И другаря ли е такъв? – кимна към Жоро Алекси.

– Аз съм му охрана – изфука се моят човек.

Счетоводителят ни изгледа последователно.

– Май другаря по става за охрана – каза развеселен и ми намигна.

– Да, ама той не става за детектив – отбелязах с чиста съвест, защото бях предупредил Жоро да не си отваря устата.

Алекси се разсмя шумно, после забеляза, че от притискане на ръбовете има опасност да скъса вестника и го остави на мира.

– Не съм виждал Нора повече от десет години – подхвана той, без да го карам. – Остаряла ли е много? – Направих двузначен жест с ръка – Ех, каква лъвица беше тя! Лъвица и лъжкия. В началото много се забавлявах с лъжите й, тя ги сипеше наляво и надясно, без да се замисля, като на шега. Правеше го толкова убедително, че който не я познаваше, се хващаше моментално. Но човек като поживее известно време с такава жена и особено когато тия лъжички почнат да се използват и срещу него, може да му писне. Хайде, наздраве! – вдигна той своята от току-що появилите се ракии.

– Наздраве!

Първата му глътка преполови чашата и в очите му се появи влага.

– Иначе тя беше първата ми голяма любов. Бяхме се запознали на излизане от кино „Солун“, гледахме „Олеро, кангасейро“. Закачих я и видях, че поддава. На другия ден отидохме на сладкарница, ядохме плезири с боза. Аз бях трийсетгодишен, а тя на двайсет и три-четири. Още тогава ме слъга, че е ходила в Куба, затова отишла да гледа този филм – да си поприпомни за там. Както и да е, ходихме една година и се оженихме. Аз работех в Кремиковци, а тя – в една шивашка работилница. Шиеше ризи. Като изключим дребните кавги, живеехме си добре. Почнахме да правим опити за дете. И ето че тук работата се закучи. Вярно, аз минавах трийсетте, но всичко си ми беше на място. Тя твърдеше, че и с нея всичко било наред. Ходи на лекар и дори ми донесе изследвания – там пишеше, че нямала отклонения и не знам какво си, тоест, вината е в мен. Взех да се притеснявам, понякога дори не можех да си свърша мъжката работа, както трябва. Хайде наздраве!

Близнах пак чашата и погледнах бегло Жоро.

Той беше зяпнал Алекси, сякаш онзи му разказваше неведоми досега тайни за човешката мерзост. Дори пържените дреболии, които цъфнаха пред носа му, не му направиха впечатление. Можех само да гадая какви черни мисли бъркат в главата му по адрес на женското племе.

– И тъй ден след ден, месец след месец тя ме изкарваше стерилен, а себе си – жертва. Почнах да се държа като някоя баба, да хленча, да й целувам ръцете с повод и без повод. Реших, че единственото, което мога да направя, е да я накарам да си осиновим някое дете, да я направя

майка. Що молби бяха, що приказки! Накрая тя склони.

Той надигна чашата, за да отпие последната капка и потърси келнера с очи.

– Още две – поръча.

– Една – поправих го. – Знам, че сега имате дете, значи, не сте стерилен. Защо не се прегледахте още тогава?

– Срам ме беше – въздъхна Алекси. – Такива времена бяха тогава, за секс и тям подобни изобщо не се говореше. Друго поколение бяхме ние. И на – той чукна с кокалчетата на свитите си пръсти челото си, – тъпа глава. Повярвах й на изследванията. А тя да ме излъгала!

На лицето на Жоро се бе изписало такова възмущение, че ако Нора Казакова се появеше отнякъде, той като нищо би забил в корема й кривата алуминиева вилица, която държеше в юмрука си.

Изчаках счетоводителят да поднови разказа си.

– И така си осиновихме Манол. Тя имаше връзки, успяхме без много чакане да вземем детето. Аз му се радвах, макар да ми беше мъчно, че не е мое. В началото тя също беше много привързана към него. Но после, като поотрасна, и тя тръгна на работа в министерството, някак охладня. Взе да закъснява, да ми прави разни намеци. Помислих, че си е намерила някой от тях, от ченгетата. Нямаше как да проследя, страх ме беше да ходя по дирите на ченге. Затова, за да й отмъстя, си намерих една работничка. И не щеш ли, още на първия месец тя забременя. От мен! Тя, разбира се, направи аборт, не го искаше това дете, но ми стигаше, дето се бях уверил, че не съм говно. Разбираш ли! – той втренчи в мен воднистите си очи с мрачна радост. – И тогава един ден, по-точно една вечер, когато тя закъсня, аз й казах за това. Нарекох я долна лъжкия, мръсница и курва – всичко, което ми дойде на устата! За малко не стигнах до бой! За пръв път я видях смачкана, въпреки пицната й фигура. И се отвратих от нея. От този момент и детето ми отмяля. Може да е грешно, но така стана. Пък и то беше едно чепато, заядливо. Вече не можех да живея с тях. И се разведохме.

Алекси надигна втората чашка и пак я преполови. Бузите му бяха се зачервили, капилярите се изпълваха с кръв и придаваха на лицето му израза на рано остаряло момче. Явно и той беше от моя тип – изнервеше ли се, апетитът му се увеличаваше. Той набоде на вилицата си няколко препържени парчета и лакомо задъвка.

– Ей това стана с нас – заключи той, мляскайки. – Там където в основата има лъжа, всичко рухва. Аз съм икономист. Виждате ли сега докъде я докарахме в страната? Разруха. Защото всичко беше поставено на

лъжлива основа. Аз бях член на партията. И сега съм член. Но за тия лъжи, дето толкова години трябваше да търпим, никога няма да им простя. Никога!

– Виждали ли сте детето оттогава?

– В началото го виждах. После тя се омъжи повторно. И тогава престанах да ги търся. А и те пет пари не даваха за мен. Но издръжката съм си плащал редовно. Пазя квитанциите от пощенските записи.

Понечих да му кажа какво ми е съобщила по този повод Нора, но се отказах – щеше да е само още едно потвърждение на изобретателната ѝ природа.

– Знаете ли чие дете е бил Манол? – зададох въпроса, заради който бях дошъл в този бардак и седях на метър от клозета.

– Майка му е била студентка, а баща му шофьор на камион. Но имената им не знам, пък и по-добре.

– Сигурен ли сте, че са те?

– Сигурен съм. Нора ми го каза.

Двамата мълчаливо се спогледахме. Нямахше нужда от коментар, но Жоро не се стърпя да демонстрира нечовешката си проникателност.

– Ами тя, щом е такава лъжкия, може и за това да те е слъгала!

Протегнах длан и го погалих по ръбестото теме.

– Браво, мойто момче. Щастлив съм, че те срещнах. Яж си сега каранцията, преди да се е вкаменила. – Обърнах се към Алекси. – А знаете ли, че вторият и мъж изгоря.

– Как изгоря?

– В буквален смисъл. Преди два месеца. Заедно с къщата си.

– Ей, завалията. Затова ли се интересувате от Нора?

– Да.

– Мислите, да не е подпалила тя къщата?

– Не го изключвам. Как смятате, би ли могла?

Лицето му се обтегна, веждите му се смръщиха. Мълча близо минута.

– Не вярвам дотам да е пропаднала. Не знам. За лъжи я биваше, но за убийство...

– Помните ли датата, на която сте взели детето?

– Не. Това Нора може да ви го каже.

– А откъде го взехте?

– От „Хан Аспарух“, близо до булевард „Ботев“.

– Колко голямо беше детето?

– На два месеца.

– Благодаря ви, Алекси.

Заех се с дреболиите и вкусът им ми припомни старите шкембежлийници от годините на детството ми. Тогава майка ми ме пращаше с два лева в шепата ми и за тях купувах пет шкембе чорби в алуминиевото бидонче и три порции подобни дреболии. С рестото си купувах сладолед във фунийка и ми оставаше още за макова кифла или геврек. Алекси Станилов беше прав, че там, където в основата стои лъжата, после идва разрухата. Ала и-не напълно. Защото освен развалини, от лъжата остава и споменът – а той понякога е по-красив от истината.

През деня няколко пъти се опитвах да се свържа с Жизел, но най-напред международната линия беше претоварена, а след това не открих никой. Откакто ми беше казала за „Хондата“, все ми беше в ума движението в Париж, както и това, че тя си беше още дете. Трябваше да свикна с мисълта, че като изключим финансовата подкрепа, оттук нататък тя сама щеше да си бере гайлето, но не можех. Представях си какви ли не ужасни ситуации – мотопеда на една страна, тя на друга, писък на линейки, полицаи, кръв – и от тях кожата ми настръхваше въпреки дебелия пуловер.

Вечерта в „По света и у нас“ отново показаха репортаж от Народно събрание, но този път Влаев предвидливо не взе думата. Не го зърнах и сред дремещите в залата и се поблазних от мисълта, че се крие от мен. Нека! Ембаргото в Персийския залив се затягаше, както се затягаше и примката около неговия врат, а това си заслужаваше шест пържени яйца с шунка и чаша каберне-совиньон.

Снят ме налегна рано и сигурно затова някъде към два очите ми сами се отвориха и започна лудото обръщане от хълбок на хълбок. Накрая ми писна, станах и си потърсих книга. През цепките на щорите забелязах по-силна от обичайната светлина и надникнах навън. Луната, белнала се като измита чиния, висеше точно над отсрещната кооперация и ме фиксираше с поглед. Преди години тъпан да ми биеха на главата, спях като заклан. Уви, това беше минало невъзвратимо – и с едно криминале на Джеймс Хадли Чейс аз се отпуснах в креслото, да обменя малко опит с колегата детектив и да дочакам съня.

Легнах си призори, поради което Варка ме завари сутринта с глава под възглавницата, вместо в яката на ризата. Която плюс това ме и цепеше като при повишено кръвно. Постарах се да бъда любезен с помощничката си, но не се получи и в очите ѝ видях любопитство, примесено с

нещо като засегащото, която не можах да си обясня веднага.

По-късно, избръснат, хапнал сандвич и допиващ кафето си, се върнах мислено на това странно нейно изражение. Тя ме облекчи.

– Скъсах с Бойко – заяви ми твърдо, сякаш бе говорител на Външно министерство, обявило отзоваването на посланика си. – Той ще те потърси сигурно още днес.

– Поласкан съм от вниманието му – отвърнах.

– А ти снощи какво прави?

– Гледах телевизия – учудих се. – Защо?

– Така. Питам.

Загледах я по-внимателно и открих няколко интересни неща, които поради замътената си досега глава не бях забелязал. Първото бе, че й нямаше русия мъх над горната устна и кожата й там леко розовееше. Второто беше смененият лак на ноктите й – довчера оранжев, а сега с цвета на кабернето, което пих снощи. Третата промяна беше в начина, по който бе почнала да обръща към мен профила си с нужда и без нужда. Интересно дали и тя бе прочела онази статийка за флирта при животните и птиците или го правеше несъзнателно.

Въпросът й какво съм правил снощи звънна в ушите ми с нова сила, подхранвайки подозрението ми. Нима това младо момиче... Хайде, стига! Запалих цигара и придадох на лицето си каменния израз на гигантите от остров Пасха. Това ми костваше известни усилия, защото гледката на дългите Варкини крака, обути в полупрозрачни зелени чорапи, за пръв път бе започнала да събужда у мен не съвсем бащински чувства.

Ала раздвоението ми трая до звъна на телефона.

– Ало, Шерлок Холмс – чух гласа на Перо Алашки. – Излиза ли вече навън?

– Не съм, защо?

– Предполагам, че и не си абониран за вестници.

Лошото предчувствие бързо ме сграбчи.

– Позна. Що, трябва ли?

– Не е задължително. Просто иди и си купи единия от двата противоположни вестника. Ако не се е свършил.

– Кой от двата? – изръмжах, но той вече беше затворил, навярно хихикайки доволно, че е успял остроумно да ми съобщи радостната новина.

Докато припряно се обличах, се мъчех да си внуша, че не се е случило точно онова, което очаквах. Не, онези глупаци не можеха така да ме подминат! Най-сетне бях обут, облечен и навярно твърде гневен,

защото Варка чак се изправи пред бюрото си.

– Шефе, кажи какво е станало!

– Ако е станало, ще ме видиш като луната откъм тъмната ми страна.

Тя се облещи.

– Ама аз ли...

– Не си ти, не се бой. Друго е.

И понеже се чудех какво още да добавя, врътнах се и излязох.

Пет свити на тръбичка български лева беше цената, на която се сдобих с вестника, измъкнат изпод лавицата. Бяха го направили, мерзавците! Още на първа страница с тлъсти черни букви се мъдреше заглавието: „КАНДИДАТ ЗА МИНИСТЕРСКО КРЕСЛО – ПРАХОСНИК НА МИЛИОНИ“. Подзаглавието допълваше: „Депутат във Великото народно събрание е скатал зелени банкноти за черни дни“.

Направих къс тур около квартала за успокояване на дишането и хлътнах в една от кръчмите на „Раковски“. Гурелив келнер с битово елече се опита да ми пробута шола с варена пача, но аз го отпъдих, запалих цигара и се вдълбочих в четене. Скоро ми стана ясно, че това което бяха извършили, беше най-лошото – материалът бъкеше от саркастични подмятания, ехидство и обвинения в липса на морал, но конкретните факти бяха само два и то трудно доказуеми. Според единия Борис Влаев бил превел в швейцарска банка, а оттам в южноафриканско акционерно дружество – два милиона и половина щатски долара – пари, получени като разлика от препродажбата на съветски петрол на италианската фирма „Джетро-ойл“ с посредничеството на фиктивна швейцарска фирма. Вторият факт гласеше, че по време на оглавяването си на външнотърговското предприятие г-н Влаев е извършил неуспешни сделки, с които е нанесъл щети на народното стопанства в размер на три милиона и осемстотин хиляди лева, чиято валутна равностойност по черния курс на долара по онова време той също пренасочил към две чуждестранни банки. Второто обвинение извика у мен нервен смях. Та нали „нереализирани ползи“ беше едно от главните обвинения срещу баща ми! И тъкмо в тях го бе уличавал неговият помощник Борис Влаев!

Историята си правеше зловещи шегички с хората, но това сега не ме грееше. В борбата си да спечелят министерското кресло за себе си, противниците на Влаев не се интересуваха особено от доказуемостта на вината му. На тях им стигаше той да остане извън кабинета. Както казваше един стар татков приятел, известен с мръсната си уста – бой и ебане не се връщат. Бяха му фукнали няколко шамара наред площада – нека

опита да се реваншира. Заемеше ли се да се оправдава, щеше да загуби ценно време и автобусът щеше да тръгне без него. Чао, Влаев! Нещастно политиканче! Кратко трая твоето величие.

Всичко това обаче, както казах, не ме грееше. Нещо повече, то толкова ме вбеси, че се чудех накъде да поема, за да излея гнева си. При Перо Алашки? Той щеше да ми се изсмее и да заяви, че няма нищо общо с тая работа, както го бе казал и предишния път. Да търся оня Петров със зеленото пуловерче или двамата мазни юристи? Вятър в полето. Пет пари не струваха техните обещания за взаимодействие с мен, дори за мое ръководство. Бяха си показали балканския нрав и сега някъде потриваха радостно ръце, че са угодили на своите шефове.

В безсилието си зачехох отново статията и една малка черна точка – като наплото от муха – в края на едно от изреченията привлече погледа ми. Не бях я забелязал при първото четене. Обърнах прегънатия вестник и най-долу, сбутано под линия, със ситен шрифт прочехох следното: „Благодарим на г-н Л.Д., предоставил ни разобличителните сведения за г-н Влаев, въз основа на които беше написан този материал. Името и адресът му са в редакцията, на разположение на заинтересованите лица и институции.“

Такъв удар под пояса надали би понесъл и Майк Тайсън. Усетих как дъхът ми секва и правя няколко празни отваряния на устата като шаран, получил халюцинация за коричка хляб. Какви мръсници! Какви долни мръсници! Ето за какво им бях – за да си измият ръцете с мен.

Когато онзи със зеленото пуловерче ми бе казал, че са ме избрали, защото наскоро съм си дошъл от чужбина и не съм замесен в политическите борби, мотивировката му ми се видя съвсем естествена. Днес обаче разбирах, че те бяха изиграли своята игра, използвайки ме за мача. Трезво бяха преценили, че нямаше да отида в противоположния вестник и да дам опровержение. В същото време бяха блъснали Влаев в калта и навярно великодушно щяха да ми предоставят оттук нататък да го ритам в корема, додето издъхне. Но, тяхната мама крастава, те не допускаха, че аз не ритам паднали хора! И цялото ми честолюбие, че ми бяха отнели удоволствието сам да го просна, в този миг ме караше да треперя като лист.

– Ей, дай един коняк – извиках на келнера с елечето, но понацупен от първия ми отказ, той реши да се прави на важен.

– Много е скъп – провикна се в отговор, облегнат на помощната масичка.

– Нищо, ти донеси – изръмжах. – Взел съм на баба си пенсията.

Докато той бавно преместваше задника си оттам до шубера и от шубера до мен, жлъчно си мислех, че ако някой ден придобия неограничена власт, келнерите ще са първите, които ще изправя пред взвода за публични екзекуции-. Келнерите и всички със зелени пуловерчета.

Какво щеше да стане сега? Навярно в най-близко време щяха да ме потърсят от прокуратурата, за да им предоставя „разобличителните сведения“, които вече бях дал на вестника. Можех, естествено, да им подшушна, че никакви подобни сведения не съм давал никому, но тогава други щяха да им кажат, че все пак имам такива сведения. Продължавах ли да отричам, щях да си отрежа пътя да ги използвам когато и да било в бъдеще, защото щеше да излезе, че съм отказал да им сътруднича. Макар че го бях споделил с Перо Алашки на четири очи, той винаги можеше да ги убеди, че тъкмо затова съм се върнал в България. А на мен можеше да каже, че няма какво толкова да се правя на ошипана мома, след като моите намерения са стояли в основата на разрешението единствен аз да получа правото да се занимавам с частни разследвания.

Отпивайки три глътки една след друга, пак си зададох въпроса за яйцето и кокошката. Кое бе се родило първо – решението ми да се върна в родината си и да отмъстя на Влаев или решението ми да се махна от Париж и жена си и да стана детектив? Нямах отговор засега и надали някога щях да имам. И това беше най-тъпото в безпътищата, в която бях изпаднал.

За моя изненада поръчах си още един коняк. Знаех какъв главобол ще последва, но изпитвах мазохистична радост от това предстоящо събитие. Бях се оказал по-голям глупак, отколкото винаги бях се опасявал, че съм. И сега, под влиянието на кехлибарената течност в този утринен час, започнах да размишлявам върху смисъла на всичко това.

Изведнъж проумях, че досега ме бе движила злобата. Не гордото, почти божествено желание за въздаване на справедливост, а низкото, презряно и разрушително чувство, наречено злоба. Кога го бях изпитал за пръв път? Дали през онези далечни години, когато със сака в ръка треперех на софийското летище да не ме спипат в последния момент и да ме свалят от стълбичката? Или по-късно, в безкрайните парижки нощи, когато стоях на прага на сладкия живот в „Распутин“ да изхвърлям прекалено опилите се от него, но да пазя вкусващите го умерено? Или още по-късно, когато обстоятелствата не ми позволиха да присъствам на две погребения, макар мястото ми да беше досами ковчезите?

Да, злобата. Бях я отглеждал като тропическо цвете – методично, упорито, ден и нощ, лете и зиме. Е, добре, дотук всичко бе вървяло по

предна-чертания график. Нещо повече, дори и тази публикация, с която още сега, ако се наложеше, бих си избърсал задника, беше в тази посока, в посоката на злобата. Защо тогава така страдах? Какво ми бяха отнели толкова?

Следващата глътка като че ли роди това прозрение – не страдах, защото ми бяха отнели удоволствието да вкарам сам Влаев зад решетките, а защото всичко това вече ме отвращаваше. Точно така, гадеше ми се от него. Странно, че едва сега го разбирах. Откакто се бях върнал в София, живеейки с мисълта за отмъщението, аз всъщност несъзнателно го бях отлагал неопределено напред във времето. Бях наистина като бог – държах в ръцете си една човешка съдба и това като че ли ми доставяше по-голяма наслада, отколкото Веднага да стана ексекютор. Може би щях дори да му простя? Не е ли това величието – да държиш човешкия живот между пръстите си и да помилваш, вместо да умъртвиш?

Сетих се за Бараков. Тогава ли се бях усъмнил в смисъла на отмъщението си? Затова ли така яростно исках да убедя и него, и себе си, че хората не са дядо господ и затова им е простено да отмъщават? Но всъщност не бях ли посял точно тогава семето на прошката, което бързо-бързо бе пунало стрък и раждаше сега тия мои объркани мисли?

Боже, колко бях уморен. Едва сега го почувствувах – уморен, снизан от умора. Кой дявол ме беше довел тук да се занимавам с перкулясали бабички, вместо при всичките ми пари да бях се кротнал я на Канарските острови, я на някой от гръцките? Опнат в шезлонга на наблюдавам седемдесетгодишни американски девойки с розови шорти бодро да подскачам по златистия пясък. Или истинските – осемнайсетгодишни, с монокини и бронзов загар как търсят някоя дебела ленива риба като мен; за да й усладят живота.

Май мазохистът дреме във всички от нас и кротко чака сгоден случай, за да се развихри. А когато се усетим, вече сме толкова разнебитени, че изтърпяваме да си досвърши работата, само и само да ни остави после на мира.

Извадих тлъстия си портфейл и с наслада отброих парите за двата коняка, заедно със стотинките. Не оставих нито една в повече. Лицето на келнера с фолклорното елече се удължи и потъмня, но успя да запази човешките си черти. Обещах си един ден да изпратя наказателния взвод първо при него и излязох на улицата.

– Шефе, ти пил ли си? – попита ме плахо Варка, когато ми отвори.

– Толкова ли личи?

– Ами... не.

Тя суетливо ми направи път да мина, а в същото време като че ли ми пречеше. Посегнах да отворя и тя ме хвана за ръкава.

– Бойко е тук – прошепна.

– Виж ти! Много е бърз.

Влязох в хола. Младежът бе седнал, по-точно бе се излегал в канапето и кръстосаният му крак опираше с маратонката си стъклото на масичката. Беше с дънки, разкопчано яке, четвъртита челюст и кораво чело, проследен от долу нагоре. Моето поколение, изглежда, е доста старомодно. Че е изнервено, вярвам, е ясно. Гледката на излегналия се в собствения ми дом мъжкар, който дори не се потруди да постави и другия си крак на мокета, след двата коняка ми направи неотразимо впечатление. Постарах се да остана невъзмутим, извадих цигарите си и запалих една. Но не седнах, а се облегнах нехайно на стената между огнената картина на японката и другата, на лудия швед.

Постъпката ми накара госта да се размърда. Това, което не стори преди миг, сега извърши с добавка. Той свали крака си от масичката, стана и, като я заобиколи, застана в средата на хола, разкършвайки рамене. Че беше плещест, спор нямаше. Бе и почти една глава по-висок от мен, а килограмите му прецених като деветдесет и седем и триста грама. Фигурата му беше атлетична – приличаше на копиехвъргач или поне на централен футболен нападател. Единственото, което издаваше, че не се занимава със спорт, беше уморената кожа на лицето. Макар и твърде млад, тя бе учудващо повехнала. После видях и ръцете му. Бяха с широки нокти, здрави и захабени. Не знам доколко белезите от пандиза остават след него, но ръцете му ми напомниха точно това – труд в неволя.

– Аз съм Бойко – представи се той и подла усмивчица, необичайна за подобен мъжага, изкриви устните му.

– Ясно – кимнах. – А аз съм Любо.

– Варка ми каза, че си искал да ме видиш. Ето ме – той поопгна още малко раменете си и якето му се разтвори с нови пет пръста.

Помощничката ми влезе тихо в хола и пак така тихо притвори вратата. Погледнах ги двамата – хубава двойка бяха. Високи, източени, с гъвкави фигури, прелестни образци на своето нахакано поколение. Само едно нещо ми се стори, че не се връзва помежду си – косите им. Неговата беше кестенява, някак безлична и просташка въпреки модната къса подстрижка. На Варкения оранжев пожар подхождат само изтънели, ала

още черни чимове като моите, помислих си злорадо и също пуснах една тънка усмивчица. Видях я, че стои на тръни, и затова я посъветвах:

- Иди ни направи по едно кафе.
- Той не пие – кимна към него тя.
- Нищо. Ще изпия и неговото.

Останахме сами и почувствувах, че започвам да се забавлявам с този юнак. Явно алкохолът бе сменил тактиката си.

– Истина е, исках да се запозная с теб. Варка ми каза много ласкави неща. Пушиш ли?

Той направи някаква физиономия, от която ми стана ясно, че май да. Почерпих го. Той опъна като трапер от реклама на „Марлборо“ и за миг се пренесох пред телевизора си на булевард „Сегюр“.

– Хубави цигари, нали?

– Можеш да си ги позволиш – каза той и премрежи очи.

Виж каква била работата – да поплачем за социално слабите.

– Мога – потвърдих. – Защото съм богат. Ти не си ли?

Той се изсмя – надменно и късо.

– Повика ме да се фукаш с доларите си, така ли?

– Няма такова нещо. Ти започна. Ако искам нещо от теб, то е да ми върнеш онова, което е мое.

– Когато ти ми върнеш моето.

– Тя не те иска – изрекох тихо.

Той се озъби.

– Защото си я прикоткал със зелени.

– Лъжеш се, драги. Плащам ѝ в левове. Но дори да е в долари – значи, толкова ти е цената, щом човек лесно може да те замени.

Юмрукът с цигарата му се сви и в очите му блесна лошо пламъче. Изпитах зловна радост. Това, изглежда, е проличало, защото той се смути и изпусна момента.

– Часовниците не са в мен – каза.

– Освен часовници там имаше и бижута. Имаше също и две дискети. Към сметката трябва да прибавя и петстотин долара, които откъгнахте заедно с портфейла ми, който струва петдесет долара. Скъпичко ми излизаш.

– За да не ти излизам, пусни Варка. И ще си получиш всичко.

– Казах ти, не я държа насила. Да я повикам ли?

– Няма нужда. Ако си мъж, нека се разберем по мъжки.

– Добре – казах. – По мъжки.

Отблъснах се с гръба си от стената и пристъпих към него.

Реакцията му беше бърза – юрукът с цигарата се стрелна към очите ми и това като че ли беше грешката му. Ако беше само юрук, можех и да не се дръпна толкова рязко, но цигарата ме стресна не на шега. Видях я да ме отминава на сантиметър – малка ракета с огнена бойна глава. Моят цигара беше в дясната ми ръка, но за разлика от него аз бях левак. Изчаках го да се извърне и тогава го цапардосах в брадичката. Не беше чист ъперкът, дойде малко странично, но това беше единственият кусур на удара ми. Челюстта му изхрущя и той отхвъркна назад. Прелетя близо метър с разперени ръце, сякаш скачаше гърбом в басейн, после изведнъж омекна и се строполи върху мокета.

– Божичко! – чух гласа на Варка. – Уби ли го?

– Не съм – казах, навеждайки се над него. – Но май заспа.

От джоба му се подаваше нещо, което ми беше познато. Бръкнах и извадих двете дискети плюс бижутата-реликви, увити грижливо в хартия и мушнати в пликче. Часовниците ги нямаше. Прегледах дискетите – не личеше да са повредени. Прибрах ги в стаята и се върнах да дочакам събуждането на Аполон Софийски.

Когато той отвори очи и се размърда му помогнах да седне в креслото. Погледът му бе още замътен като след нокаут, каквото ударът ми явно беше. Допих кафето си, додето се избистри, и когато забелязах, че вече е готов за разговор, го попитах:

– За какво се връщайте с Манол Станилов от Китен на осемнайсети август?

Бойко преглътна два пъти на сухо, видя, че няма накъде да го усуква и ми каза.

Трябваше да проверя достоверността на алибито му, както и това на Манол, затова отидохме с Жоро до Карлово. Пред бензиностанцията беше сложена подвижна бариера, в която бяха опрели носове няколко задрямали москвича. Чакаха бензин, а бензин в страната нямаше. Поточно имаше, но не за всеки.

В стъклената стаичка шишкав младеж със син гащеризон четеше „Карловска трибуна“, опрял гръб в шкафа с документацията. Не знам какво пишеше във вестника, но младежът беше толкова погълнат, че цяла минута стояхме с Жоро на прага, чакайки го да вдигне поглед. Найсетне ни забеляза, предимно мен, и в мозъка му – видях това – пробяга мисълта: „Тю, мама му стара, имало и по-дебели.“

– Няма бензин – каза той. – Никакъв.

– Здраве да има, – рекох. – Сам ли си на работа?
 – Сам съм. За какво са ми други, и те да дремят ли!
 – А колежката ти?
 – Пепа? Отиде си в Кърнаре. Синът ѝ заминава войник и ще стягат изпращането.

Кърнаре – Кърнаре. Открихме селото, после къщата и накрая самата Пепа, с престилка на кръста, да бели картофи в огромен леген. Когато се ръкувах с нея, лъхна ме миризмата на бензин. Не можах да определя само октановото му число.

Показах ѝ картата си – тя я одобри с кимване.

– Хайде сега да видим силна ли ви е паметта. Август месец, вечер, събота срещу неделя. Една жълта жигула спира точно когато застъпвате на смяна. Двама софийнци, единият строен, другият жилив и дългокос, ви закачат, додето приемате бензиностанцията. Заплашвате ги, че няма да им напълните резервоара, но накрая кандисвате, защото те ви подаряват една роза. Знаете ли откъде е розата?

– От храстите, отде. После чак разбрах, ама тогава имаше много коли, щото отиваха на морето или се връщаха. Помня ги, разбира се, не се случва често някой да ти даде роза. Пък макар и от тия, дето ги поливам.

– Кога се сменят?

– От дванайсет до дванайсет и половина.

Всичко пасваше. Двамата хашлаци наистина бяха минали оттук, заредили и продължили към морето. Естествено, бях проверил още в бензиностанцията в тетрадката за дежурствата дали не ставаше дума за друга дата. Не ставаше дума за друга дата. Нито пък беше възможно час по-късно двамата да се намираха в Драгалевци с факли в ръцете и шапки невидимки на главите. Манол Станилов и Бойко отпадаха първи от играта, макар да няхах нищо против, ако останеха последни.

– Това беше всичко. Къде е юнакът?

– Кой юнак? – попита жената.

– Който ще ходи да защитава отечеството от враговете.

– А-а... Не се спира. Дорде обиколи приятелките...

Жоро се ухили разбиращо, но забрави да си събере устата и аз го сръгах в ребрата. Пожелавме на майката и на бъдещия войник всичко най-хубаво, качихме се в колата и се прибрахме в София.

След като бях се захванал с алибитата, редно беше да продължа. Макар да не вярвах, че Нора Казакова щеше лично да вземе участие в палежа, отидох отново в „Обеля“, позвъних на вратата на съседката ѝ и

за свой късмет ударих с един куршум два заека.

– Сигурна съм – изрече плешивата пенсионерка с няколко наболи черни косъма на брадичката. – Запомних го, защото още щом разбрахме за пожара, с мъжа ми си рекохме: „Виж я тая чума, съпругът ѝ горял, а тя през това време мърсува тук с онзи!“

– Кога дойде Карастоянов?

– Не знам кога е дошъл, но след студио хикс на няколко пъти му чух гласа през стената. Беше горещо, прозорците отворени, и техния, също, тъй че и оттам се чуваше. А после взе да скърца дивана им. Те и двамата са като малаци, можете да си представите какъв шум се вдига.

– И до колко часа това?

– Не знам, накрая заспах. То е и неудобно да слухтиш така. Ама като се чува!

Съседката на Нора ме изгледа с красноречиво възмущение, прекалено голямо, за да е искрено. Какво пък, мераците не окапват заедно с косата! Благодарих ѝ за информацията и се понесохме с Жоро към „Хан Крум“. На бърза ръка бях елиминирал четирима важни заподозрени, но оставаше може би най-главният – самата Ефросина Пиперкова. Разговорът, който тя ми дължеше, навярно щеше да изясни всичко или почти всичко, но преди него трябваше да установя със сигурност липсата на връзка между детето-фантом, което тя беше родила, и Манол Станилов. А за целта все пак се налагаше да попритисна Нора Казакова.

Наближаваше края на работното време и могъщото министерство, с чиято благословия се ползвах, изцеждаше на малки групи своите мълчаливи и спретнати служители. Бях се осведомил на пропуската, че Нора още не си е тръгнала и я зачаках, разхождайки се между входа и полегналия лъв. Ето я и нея. Внушителната ѝ фигура изплува от здрачното преддверие и след кратко колебание пое в моята посока. След десетина крачки тя изведнъж ме видя. Устремът ѝ се укроти, дори си помислих, че може да се върне, но гордостта ѝ надделя над моментната слабост. Приближи се и дори ми протегна ръка.

– Как е, колега?

– Мерси, бива – отвърнах. – Мога ли да ви отнема малко време?

– Излизам от работа и главата ми е като балон. Много ли е спешно?

– На този свят има малко истински спешни неща. Но във ваш интерес е да не отлагаме.

– Отивам при една приятелка – подвоуми се тя.

– Мога ли да ви закарам. С кола съм.

Това реши въпроса. Отидохме до спрелия пред Сатиричния театър

Жоро, помогнах ѝ да се качи, седнах до нея и боязливо си помислих дали ладата няма да избие някой амортисьор.

– Зала „Универсиада“ – каза тя и Жоро кимна изпълнително.

А аз се обърнах към нея.

– През последните дни доста се порових във вашия случай, госпожо Казакова. Може да се каже, че ви поопознах.

– И как ме намирате? – вирна тя нос, нелишена от кокетство.

– Интересна личност сте. С богато въображение. И освен това, навярно от вродена деликатност, често пъти предпочитате да спестите истината на хората.

– Така ли?

– Може и да греша. Но за едно нещо и мен ме въведохте в заблуждение.

– За какво?

– За това, че синът ви е бил с вас в нощта на пожара.

Тя отвори уста да поднови лъжата, но аз сложих пръст на устните си.

– Недейте. Като всяка майка, решили сте да го защитите от евентуално подозрение, но той не се нуждае от защита. Има алиби.

Тя леко въздъхна и изви глава към врата на Жоро, после пак ме погледна.

– Не се безпокойте, той е мой сътрудник. Освен това е ням като риба. Прав ли съм, Жоро?

– Мъ-хъ! – измуча той и аз едва не прихнах от бързия му рефлекс.

– Всичко е наред. Изкушавам се да ви задам и един друг въпрос, макар да не ми влиза в работата...

Замълчах, а тя се бореше със страха си, но победи любопитството.

– Нищо, задайте го.

– Защо е трябвало да лъжете Алекси, че не може да има деца?

На лицето ѝ трепна краткотрайно смущение, последвано от зачатък на гняв. Даде си обаче сметка, че сама го бе пожелала, потули гнева и чертите ѝ вече издаваха само умората на жена, преминала петдесетте.

– Млада бях, неопитна. Страх ме беше, че ако му кажа истината, ще ме зарече. А така стана обратното – той започна да ми се умилква, да ми угажда. Сметнах, че съм спечелила битката с него. Животът с един мъж е битка, господин Дяков. И ако жената я загуби, тежко ѝ.

– Лъжата винаги излиза наяве – вметнах учтиво.

– Времето я посипва с пепел. Забравя се.

– Но във вашия случай не е станало така. Напротив, объркал ви се е

животът.

– Защо? Бях разбрала, че не мога да имам свое дете, а пък като всяка жена исках да си имам. И тогава предложих на Алекси да си осиновим.

– Според него вие не сте искали, а той ви е увещавал.

– Нали сте детектив, бъдете психолог. Какво би станало, ако веднага се съгласях с него – нали щеше да е подозрително? Трябваше да се държа като ошетенена, за да не вземе сам да се изследва. Така че успях да го заблудя. Но какво значение има това сега?

– Права сте, никакво.

Бяхме спрели на светофара на „Орлов мост“ и над главите ни светна синята лампа, подканяща шофьорите да угасят двигателите. Нищо такова, естествено, не се случи. Да имаше как, биха включили и резервните, ако притежаваха.

– Угаси бе, абориген – сонпах се на Жоро и той се почуди, но разбра какво искам и ме послуша. Усетих обаче, че ако не беше се направил на ням пред Нора и не беше последователен като дете в играта си, щеше да ми се озъби.

– Какво знаете за произхода на Манол?

– Каквото е нужно.

– Баша, майка?

– Баша му беше тираджия, а майка му студентка от лесотехническия. Взел я на стоп от Бургас и до Горубляне работата станала. Нито единият, нито другият са искали детето.

– Кога е роден Манол?

– На четиринайсети април хиляда деветстотин шестдесет и четвърта година.

– Как мога да се уверя, че говорите истината?

– Данните се пазят. Ако е необходимо, ще ви помогна да ги получите.

– Благодаря.

Когато след няколко минути я оставихме пред блока на приятелката ѝ и я изпратих с поглед, необяснима тъга ме сви за гърлото. Тупнах Жоро по рамото да тръгва по-бързо. Варка ме чакаше зад бюрото си. Бях я снабдил с няколко сборника кръстословици, но сега си помислих, че всъщност я бях завързал с вериги и като вампир ден след ден изпивах младия ѝ живот.

– Шефе, утре ще дойде Пиперкова. Обади се преди час.

– Добре – измърморих и сума време се мотах из спалнята –

преобличах се, лягах, ставах, мъчейки се да прогоня ненадейно обзелата ме безнадеждност. Варка почука на вратата.

– Да не ти е лошо?

– Не, не, идвам – казах и отидох при нея. – Слушай, ако искаш, можеш да напуснеш. Искам да кажа, не се чувствай задължена да стоиш по цял ден между тези стени. Ще ти платя за половин година напред, додето си намериш нещо по-добро.

Тя ме изгледа с очи като два внезапно опустели джоба.

– Защо, шефе? – попита тихо. – Не ме ли искаш вече?

– Напротив – ядосах се. – Искам те! – Прозвуча неприлично и това още повече ме раздразни.

– Просто не желая да погубвам живота ти, като те държа по цял ден тук!

Малките й гърди под широкия син пуловер се надигнаха и тя несъзнателно сложи шепите си върху тях, за да ги скрие.

– Шефе, сигурно си уморен. Как изобщо ти мина през ума да ми кажеш това? Че нали, ако не ми харесваше, да съм си отишла отдавна!

Навярно съм изглеждал доста безпомощно, защото тя пристъпи към мен и ме погали с топлата си длан – както се гали момче, което си е ударило коляното. Стоях с шкембето си пред нея и се чувствах глупав и същевременно щастлив.

– Съжалявам, че го цапардосах – казах между погаванията.

Тя дръпна ръката си и ме погледна изпод вежди.

– Това ли било? – Устните й уморено се разтеглиха и откриха белите й, малко вълчи зъби. – Не съжалявай. Той не го заслужава. Нито моите угризения, нито твоите.

Тя пристъпи още напред и върху бузата си усетих топлите й, нежни устни. За да не стоя като дърво, я притиснах леко към себе си – и за пръв път, откакто се бях върнал, разбрах, че няма да мога още дълго да плувам като леден айсберг покрай подобни слънчеви заливи.

Втората ми среща с професор Шиндов протече като между фронтови другари, видели се след четвърт век мирна разлъка. Опрял малкото си коремче в моя, той любовно ме опипваше, потупваше, галеше и удряше с юмруче, за да се увери, че времето не ме е превърнало в пух и прах. Навярно така посрещаше и пациентите си, пуснати за малко на свобода – с поглед, в който се четеше лек укор и думите: „Видяхте ли, че там няма нищо интересно!“

– Филибето, как си, как си? Загуби се, домъчня ми за теб! Сигурно си заловил много шпиони. Познах ли?

Отвърнах му, че шпионите ги ловят други приятелчета и го попитах не може ли да поседнем за пет минути в кабинета му.

– Не само че може, ами трябва. Ела, ще те почерпя един специален чай.

Влязохме, седнах, а той се засуети с термоса, от който сипа в две пластмасови чашки течност с цвета на урина при билирубин сто единици и видимо студена. Вкусът ѝ пък се оказа на отвара от стари обувки – не че съм пил, но на такава ми заприлича. Оставих чашката и кимнах въодушевено.

– Страхотен е.

– Нали! Арабски. Не са луди тия с чалмите. Ако изпиеш два-три и тю-тю... – той завъртя пръсти около главата си, означаващо отплуване в пространството и погледът му придоби сладостно наркоманско изражение. След малко се върна на земята. – Какво те води насам?

– Професор Шиндов, бихте ли ми казали от какво точно беше болна госпожица Ефросина Пиперкова. Бяхте ми споменали нещо за депресия, за слухови и зрителни халюцинации...

– Добра памет, младежо. Харесваш ми. Чакай да питаме.

Той набра номера и отсреща вдигна нашата обща позната Пепчето. Додето го чаках да получи информацията, се прежалих и сръбнах пак от чашката. Имаше някакъв виц в този чай. Стори ми се също, че усетих първите симптоми на изобразеното с пръсти отплуване.

– Мерси, гълъбице моя златна. Ще те черпя една сладка старческа целувчица. Чао, чао! – Той затвори и постави малките си длани една до друга като пантофи пред леглото на отличник. – Спомних си. Твоята госпожица Пиперкова имаше депресионни и маниакални изяви, придружени с краткотраен ступор и делириумни пристъпи. Ясно ли ти е?

– Не съвсем.

– Как да ти го обясня. Мога да ти подаря един учебник.

– Благодаря, чета бавно.

- И сигурно мърдаш устни.
- Май да.
- О-о, я ела да те прегледаме. Може да излезе нещо любопитно.
- Не, професоре, шегувам се. Какво значи делириумни пристъпи?
- Еуфория, безсъние, припознаване, агресивност...
- Чакайте! Припознаване, казвате? В какъв смисъл.
- Ами в такъв. Среща те тази госпожица теб, мисли, че това съм аз и понеже ме обича, налита да те целува.
- Припознава се в хора, така ли?
- Може и в кучета. Не си ли чувал или виждал как пияници те бъркат с някой техен приятел.

Сетих се за Иван Мазгалов.

- Ясно, професор Шиндов. И това често ли е ставало с нея?
- Често, рядко! – тропна той по масата. – Това е болестно състояние, протича във времето. Кой може да ти каже колко пъти и кога?

Дали от чая, който взе да ми харесва, или от пъргавия професорски поглед и мозъкът ми се разпъргави. Като след дълго ровене в куп картончета от пъзел, картината пред мен изведнъж взе да придобива очертания, да се намества и прояснява. Помолих професора да видя отделения, където е лежала Ефросина, и след малко, маскиран с бяла пресилка, се озовах сред рояк палави жени. Някои от тях ме изпиваха с поглед и аз побързах да се мушна в стаята на сестрите. Открих една, която помнеше Ефросина. Тя ми разказа интересна случка. Сбогувах се с професора, обещавайки му вечна дружба, и обзет от ведрост наредих на Жоро да ме върне къщи.

Госпожица Пиперкова бе вече на корекомското ми канапе. Ръкувах се с нея приповдигнато-сърдечно, изкомандвах Варка за кафе, запалих цигара и ласкаво се втренчих в клиентката си. Моето състояние не й убягна. Тъмните й очи добиха познатия ми митнически израз, острата й брадичка се втвърди, а тялото й се напрегна като на ловно куче, подушило пор.

- Запознах се с майка ви – казах топло. – Чудесна жена.
- Никакъв ответ.
- Вас ви нямаше – добавих. – Бяхте на пазар.
- На това пък хептен нямаше какво да се отговори.
- Реших да пердаша направо.
- Мисля, че случаят с брат ви взе да се избистря. Ще се радвам, ако с ваша помощ го доизбистрим съвсем.
- Убедихте се, че тя го е направила, нали? – гласът й бе жлъчен.

– Не бих казал. По-скоро бих ви попитал къде бяхте в нощта на пожара.

– Аз? Да не би да смятате... О, господи!

– Спокойно. И все пак къде бяхте?

– Бях си в „Обеля“, при майка ми! Можете да я попитате.

– Майка ви е чудесна жена – повторих, – но дали ще може да си спомни със сигурност, че във въпросната нощ сте били при нея?

– Как няма да си спомни. Ще я накарам!

– Насила алиби не става – казах. Изглежда чаят благоприятстваше и измислянето на пословици. – Ще ми трябва малко по-сигурно доказателство. Но дотогава нека ви разкажа една малка сага. Ще ми простите, ако ви се стори, че се намесвам в интимния ви живот. Мога ли да говоря?

– Моля – простря тя ръка напред като лейди Макбет.

– Мерси – поклоних се като придворен. – И така, да започнем от отншенията ви с Димитър Боцев. Той е бил своенравен човек, нелишен от дарби. Дялал декори, рецитирал стихове, успокоявал вдовици, шиел костюми – много неща са му идели отръки и са предизвиквали вашето възхищение. Като брат и сестра без кръвна връзка помежду си вие сте изпитвали и една по-особена привързаност – тази между мъжа и жената. В началото мисълта за нещо повече ви се е струвало светотатствена. Законът допуска подобни своеволия, но хорската присъда е по-строга, а още по-строга е присъдата там горе – в божествените селения. Но страхът от божие наказание е едно, а копненията на плътта – друго. Времето е минавало, вие сте ставали все по-женствена, додето сте напъпили като майска роза. – Направих пауза и забелязах как върху папирусената й кожа сравнението на Кръстьо Бараков извика лека руменина на задоволство. – Брат ви, или нека просто го наречем Дими, като човек с поетична душа също се е наслаждавал на вашето разцъфтяване. Но той, за беда, не се е славел с особено привлекателна външност. Бил е дребничък, остронос... простете за описанието. Наближавал е тридесетте, а надали дотогава е могъл да се похвали с някакви особени завоевания. И погледът му естествено все по-често се задържал върху вас.

Варка внесе кафето и нашите погледи с Ефросина се задържаха върху него. Аз преценявах дали мога да продължа в същия откровен дух, а Ефросина навярно – дали да го позволи. Тя взе чашката си и се взря разсеяно във Варка.

– Варке, моля ти се, виж останали ли са ябълки в кухнята и, ако няма, разходи се да купиш.

Рижата ми помощничка разбра намека и се изниза. Втренич се въпросително в Ефросина.

– Продължавайте, моля – каза тихо тя.

– Добре. И тъй, неговото ухажване е ставало все по-недвусмислено, а вашите терзания – все по-големи. Тогава една ваша приятелка ви завежда в гората отгатак семинарията, където едно малко племе нелегално прави ранни утринни сбирки и слави божественото начало. За ваша радост тези хора, облечени в бяло, не са като божиите чада по църквите, които се взират във върховете на обувките си, а ако вдигнат очи, то е, за да ги вперят в иконите. Това жизнелюбиво племе, известно като дъновистко, гледа доста по-нормално на нашите потребности и не смята, че човек е само махало, което да клима напред-назад и да се моли за греховете си. Е, дъновистите също не препоръчват братя и сестри да се съвокупляват на поразия, но са – нека употребим един актуален термин – полурелигиозни. По-земни и естествени. Прав ли съм?

Ефросина замислено кимна и отпи от кафето си.

– Срещата с тях е свалила от плещите ви бремето на вината. И когато Дими, тази поетична душа, е решил да пристъпи от състояния към действия, вие не сте се възпротивили.

Ако тази жена беше психично болна, то поне в този миг това не личеше. Напротив, при цялото ми доста гадно слово тя се държеше завидно сдържано и с мъжество понасяше моите ехидни стрели. Но какво да се прави, и аз носех тежестта на износената нервна система. Продължих.

– Не щеш ли, както се казва в приказките, се случила белята. Вие сте забременели. Дори молитвите към бога не са помогнали тази чаша да ви отмине и е трябвало да се вземат не духовни, а земни решения. Дали защото сте закъснели или по други съображения – не сте абортирали. Отишли сте в провинцията и сте родили детето. Сметнали сте за невъзможно да го задържите при себе си, затова сте го дали на държавата за осиновяване. След което обаче не сте издържали на напрежението и се е наложило да постоите известно време в психиатричното отделение на Четвърти километър. Нещо, което би могло да се случи и на жени с далеч по-грубо отношение към света.

Казах последното, защото се уплаших от израза й. Възбуден от арабския чай, бях избрал тон, който без него сигурно никога не бих си позволил. От очите на Ефросина се изцедиха няколко сълзи и аз мислено се наругах какво дебелокожо животно съм.

– То не беше съвсем в ред – изрече тя, запазвайки самообладание. – Детето. Имаше вродени увреждания, затова ... Така ме посъветвах

лекарите.

Изпуснах тихичко въздуха, който бях задържал в дробовете си. Това обясняваше нещата. Детето е могло и да не преживее, макар че тя надали би го научила. При нейното състояние никой не би и помислил да ѝ го съобщи. А после са унищожили документацията.

Днес обаче Ефросина се държеше мъжки и трябваше да използвам това докрай.

– Травмата ви е голяма и от този миг насетне Кръстьо Бараков става вашата главна опора в света. Вие все така обичате брат си, но случилото се ви прави по-мъдра. Не искате той да се ожени за вас – просто се грижите за него като истинска сестра за орат си. През хиляда деветстотин седемдесет и осма година той се оженва за Нора Казакова и вие навярно сте щели да преглътнете този хап безболезнено, ако не научавате малката подробност, че детето на снаха ви Манол Станилов се оказва родено в същата злощастна година, когато се е родило и вашето. Това вече е било твърде силна доза за вас. Вие започвате да губите реална представа за нещата, момчето все по-често ви се привижда като вашето собствено дете. Знаехте ли тогава, че Казакова го е осиновила?

– Да. – В ръцете ѝ чашката зазвъня в чинийката. – Оттам започна всичко.

– Точно така си и помислих. Вие сте си внушили, че Манол е вашето дете и че господ ви наказва, като събира него, баща му и осиновителката му в къщата в Драгалевци. Къщата на г р е х а.

– О, не-е! – изплака тя, успявайки обаче да удържи кафето. – Защо ме мъчите?

– Не ви мъча, госпожице! Кой дойде и ми предложи да се занимая с пожара в Драгалевци? Кой обвини снаха си в убийство? Аз ли? Щом сте имали дързостта да възбудите наново тази история, ще си понесете последиствията. И тъй, години наред вие се борите със своите халюцинации, с обидата си към света и в частност към Нора Казакова, която ви се струва главната виновница за житейската ви несрета. Защо тя ще живее с брат ви, а вие – не? Защо тя ще има дете, а вие – не? На всичко отгоре тя не се грижи за брат ви, нещо повече, изневерява му със запасния офицер Карастоянов. Що за наглост! И тогава в главата ви назрява план за отмъщение. Вие решавате да подпалите къщата и впоследствие да обвините за това снаха си, което и направихте. Мотивът ѝ – да се съберат двата парцела и Нора и Карастоянов да заживеят заедно. Разбира се, не сте допусkali, че брат ви ще изгори. На вас ви е трябвало само да обвините Нора, като насочите следствието към Манол, който би трябвало да

е повредил инсталацията. Идеалният случай е връщането на Манол от морето. За какво се е връщал той, ако не за да подпали къщата на втория си баща?

– Ужас! Ужас! – Ефросина закри лицето си с ръце. – Това не е вярно!

– А кой е откънал кибрит от стаята на сестрите в психиатричното отделение и се е опитал да подпали столовата?

– Не! Не!

– А кой гледаше с ей-такива очи тази картина – посочих японския пейзаж на стената, – когато я видя за първи път? Тя прилича на пожар, нали?

Бях прекалил. Очите ѝ се обърнаха като на кукла, клепачите ѝ притрепераха и тя се свлече, слава богу, назад върху облегалката.

– Варке! – извиках, но Варка стриктно бе изпълнила нареждането ми и бе изфирясала.

Седнах до Ефросина и напилах пулса ѝ. Беше малко забавен, но силен и аз се успокоих. Отидох в банята и докато ровех за чиста кърпа, която да намокря, си мислех какъв безотговорен блъфьор съм. Блъфът беше в природата ми – с негова помощ и с упоритостта си бях постигнал в този живот повече, отколкото с всичките си познания, умения и сръчност. Давах си сметка, че въпреки така стройно изложената хипотеза, обвиненията ми срещу Ефросина бяха в голямата си част свободно съчинение. Разчитах, че бидейки психически неустойчива, в един миг тя можеше да признае какво е направила. Във всеки случай, чувствах се горд, че поне дотук бях навързал връзките в тая сложна компания със завидно майсторство. Сега трябваше да чуя финалните акорди на композицията. Надявах се да бъдат тържествени.

Върнах се с кърпата в хола и я сложих на челото ѝ. Потупах я леко по бузата и тя откряна очи.

– Какво става?

– Нищо, малко ви призля.

Тя се надигна, свали кърпата от челото си и го заразтрива. Със съзнанието, че постъпвам жестоко, продължих разпита.

– Какво сте правили в Драгалевци в деня преди пожара?

– Изпрах дрехите на Дими, изметох, тупах одеяла... – тя си спомняше едно след друго тези действия с носталгична вялост. – После дойде Манол с един приятел.

– Колко време стояха?

– Половин час.

– А вие?

– Какво аз. Аз си тръгнах след тях.

– Защо не останяхте да спите горе?

– Ами защо... не останах. Аз рядко оставах да спя там и то винаги, когато Нора беше горе. Не исках да сме... насаме.

– И се прибрахте в „Обеля“, така ли?

– Да... – Тя се замисли, после ме изгледа уморено-победоносно. – Нали не вярвахте, че съм била с майка си? Можете да питате в поликлиниката – през нощта на мама ѝ стана зле с кръвното и виках лекар. Там сигурно са записали, че са идвали.

Честно казано, очаквах подобна развръзка. Оставаше да проверя истинността на казаното, но вероятно то щеше да се потвърди. Тази жена искаше да накисне Нора Казакова, но не беше извършила палеж. Беше изкомбинирала историята след пожара – като утешителна печалба. В душата си навярно тя беше доволна, че брат ѝ е получил възмездие за съсипания ѝ живот, но не желаше да се примири с възможността снаха ѝ да подреди своя за нейна сметка.

По всичко личеше, че никой от заинтересованите близки не беше подпалил къщата. Но и късото съединение в печката не бе причинило пожара. Трябваше отново старателно да прехвърля всичко което знаех за нещастния Димитър Боцев, ако държах картата на конеца, която така охотно бях размахвал насам-натам, да не се окаже без покритие.

В поликлиниката на ЖК „Обеля“ потвърдиха, че в нощта срещу деветнайсети август е регистрирано посещение в дома на госпожа Стаматова-Боцева. Дежурен е бил доктор Пепеланов. Изчаках доктора-феникс да се завърне от визитация и го попитах спомня ли си въпросната нощ и прегърбената бабичка. Спомняше си ги, естествено. Бабата-била вдигнала кръвно и дъщеря ѝ се паникьосала. Беше ли там дъщеря ѝ? Че как иначе! Сновеше на около като невестулка и все мърмореше. Сигурно е стара мома.

Потвърдих това, сбогувах се с кварталния лекар и казах на Жоро да кара към Драгалевци. Беше есенен предиобед, мъждив и влажен. Колите пред нас пръскаха върху предното стъклофин воден прах и Жоро пусна чистачките, но вместо да го изчистят, те го замъглиха. Помислих си, че и с моето първо разследване се бе случило същото.

В Драгалевци беше още по-влажно и докато разкопчавах веригата на вратата, ръцете ми се намокриха. Додето го бършех с носната си кърпа, огледах околните къщи. Нито в тази на професор Стайков, нито в другата, на Богдан Мавродиев, се забелязваше живот. Сетерът в двора на Карастоянов също се бе скрил някъде и ми стана мъчно, че няма кой дори да ме залае. Бутнах вратичката, прекосих двора и хлътнах в опустошената от огъня сграда. Влагата бе засилила миризмата на изгоряло дърво, придавайки му допълнителния дъх на гнилоост.

Този път носех фенерче и се заех да изследвам останките с по-голямо внимание. Стълбата към мазето липсваше, ето защо се съсредоточих върху кухнята и стаята, в която Боцев бе завършил земния си път. Вдигах разни опушени съдове, разпоени метални чаркове и овъглени късове керамика и се мъчех да си представя кое как е изглеждало преди пожара. Имаше няколко съда, които ме озадачиха. Един от тях беше тенекия от сирене, надупчена на няколко места с гвоздей като решето и с липсващ капак. Разтърсих се и след малко го открих. В капака имаше същите дупки. Почудих се какво ли може да е цедил в тази тенекия, но така и не стигнах до отговор. Озадачи ме също един прът, с остър метален накрайник като от копие. Прътът, кой знае как, почти не беше пострадал от огъня, само се беше понапукал. Представих си нищожната фигура на Боцев, въоръжена с копието, и това ме развесели. Дали пък тези предмети не бяха домъкнати от театъра, за да представя на своята сестра или на Други желаещи пиеса, в която той изпълнява главната роля?

Особено внимание отделих на печката. Отворих капака и се загледах в сложната плетеница от кабели, но така и не открих къде точно е това късо съединение. Според мен всички жици бяха на късо. Отказах

се да гадае и отидох до купа мазилка, изпод която бяха измъкнали тленните останки на покойника. Надявах се да открия някое копче или златен зъб, но безуспешно. Повъртях се още известно време, вирайки се в напуканите стени и зеещи прозорци, след което се върнах в колата.

– Накъде шефе? – попита Жоро.

Погледнах часовника си – приближаваше обед.

– Дай да потърсим кръчмата.

– Няма защо да я търсим. Знам я къде е.

– Добре, мистър Всезнайко. Карай тогава.

Преди години драгалевската гостилница навярно е смайвала тръгналите към Витоша туристи със своята модерна архитектура. Изградена от стъкло, дърво и тухли и кацнала над задръстената от боклуци рекичка, тя е стояла като извадена от кутия та кукла, учудена как е попаднала сред околната мръсотия. Учудването ѝ не траяло дълго. Лека-полека мухите осрали стъклата ѝ, местните пияници нанесли слой кал върху пода, саждите пропили пердетата и сега, когато влязохме с Жоро в сало на, той напомняше гаров ресторант – окаден смрадливи меланхоличен.

Свободни маси имаше колкото щещ, но избрах една до стълбището, край която героически дремеха двама старци с лица жълти и груби като коркови тапи. Бяха отлична илюстрация на поговорката, че с каквото дружиш, такъв ставаш. Вдигнах ръка за поздрав и се обърнах към по-будния:

– Може ли да си правим компания?

– Може. Ако почерпиш – бе незабавният отговор.

Настанихме се с Жоро насреща им и повиках келнера. Той бе озадачен, че особи като нас бяха предпочели масата на двамата сънливци, но когато поръчах две бутилки бяло вино за тях, любопитството му стихна. Неведоми са пътищата на човешките приятелства, прочетох в зачервеня му снощен поглед. И беше абсолютно прав.

Разговорът със старците се оказа по-труден, отколкото предполагагах, поне в началото. Скоро установих, че единият – с нос като безцветна ягода, на която са изчегъртани семките, с торбички под очите и извиата надолу в горчива гримаса уста – имаше по всеки въпрос свое мнение, изчерпващо се с едно „Е, па...“ Той се казваше „дедо Киро“. Другарят му не беше толкова категоричен, предпочиташе от време на време да се ухилва с беззъбата си уста и да я обърсва след това с длан, а на евентуалните въпроси отговаряше с отривисто дръпване на главата назад, което можеше да означава и „да“, и „не“, както и всичко от този род. Не е трудно да се отгатне колко струваше информацията от източници като

дедо Киро и дедо Боре. И все пак за момента тя бе най-доброто. С пристигането на виното стана и по-изчерпателна.

Естествено, стигнахме и до пожара. Дъвчейки кюфтетата си, ние с Жоро научихме, че този пожар е един от най-големите през последните „триесет“ години, когато по-величествен е бил взривът в цеха за лепила. Но пък тогава не е имало жертви, а сега „стана зян оня темерутин, артиста, господ да го прости!“ Поинтересувах се защо смятат, че е бил темерутин, на което дедо Киро ми отвърна, че „не сметат, а направо си беше“. Никога не черпел, а пийнел ли си повечко, ставал зъл, заядлив и дори налитал на бой, макар да бил едно джезве кокали и му стигал само един юмрук, да го просне и приспи.

– Често ли идваше в кръчмата? – попитах.

– Е па... – отговори дедо Киро, а дедо Боре дръпна глава назад.

Научих все пак, че понякога е идвал тук, предимно в събота, защото се събирали повече хора и той имал по-големи възможности да се заяде с някой. Попитах дали е идвал в съботата преди пожара и след кратко съвещание двамата потвърдиха, като си спомниха, че тогава Боцев си е пиел с Манчо семкаря, с когото после се скарал и също му налитал. Поинтересувах се дали този Манчо би възразил, ако го почерпя бутилка вино и за моя радост двамата дедовци едва не се скараха кой да иде да го повика, защото живеел на две преки оттук и щял да дойде веднага. Това се казваше солидарност.

Стана дедо Киро, а ние с дедо Боре и Жоро продължихме всеки да консумира своето и да поддържаме светски разговор в очакване на семкаря.

Той се появи след десетина минути, леко запъхтян от бързана да се отзове навреме на поканата. Бутилката и чашата го чакаха и той не се забави да утоли жаждата си. Когато го направи и седна, поиска от келнера чиния и изсипа от джоба си две шепи слънчогледови семки. Стана ми ясно защо дедо Киро бързаше да го доведе, но не и защо се натискаше дедо Боре. Той изгледа съжалително мезето, ухили се с беззъбата си уста и отпи от виното си.

– Бате Манчо, говорихме за Боцев – осведомих го, след като му опитах семките. Вкусни бяха, макар и леко влажни.

Манчо не беше стиснат – отля една трета от чашата си върху захабените дъски.

– Лека му пръст – избоботи. – Голям ахмак беше.

– Артист – поправих го. – Отнесени хора. Виж го и моя приятел – посочих Жоро, който зяпаше как вън на улицата един дългуч се бореше

с мотопеда си, мъчейки се да го запали. – Събира картини и изобщо не го интересува разговорът ни.

Жоро се сепна, но разбра, че го будалкам и пак се втрени навън.

– Проклетник беше Боцев. Обаче и нещастник. Такъв ни да го съжалиш, ни да го отминеш. Жена му пет пари не даваше за него и ако не беше къщата, да го е напуснала отдавна. А тя виж – изгоря.

За разлика от двамата дедовци, Манчо говореше меко – явно не беше шоп. А и мнението му по въпросите бе значително по-детайлно от това на дедо Киро.

– Значи, и в деня преди да умре пак се счепка с теб.

– Е, това стана накрая. Когато му казах, че е мухльо. А отначало си бърбехме нормално. Първо ми се оплака от Сина си, каза, че момчето не го обичало, че само го изнудвало и не го смятало за истински баща.

– Той му е доведен син.

– Знам, че му е доведен. Но Боцев го е отгледал. Един ден той е щял да го наследи, така че поне му е дължал уважение. Но както и да е. Че Боцев си беше дръпнат, дръпнат си беше. Наздраве! После, като си пийна, взе да ми се жалва, че още от дете са му се подигравали заради мутрата. – Прилича ми на плъх – казах. – Да ме прости господ.

– Няма какво да те прощава. Те така са му и викали – Плъха. И по-неже беше слаботелесен, все са го гонели и пердашли. Той затова после се е озлобил. И особено като си пийнеше. Нали, Киро?

– Е, па... – съгласи се дедо Киро и се почеса по нос-ягода.

– Той обаче каза, че знае магия, с която ще накаже всички, дето му се подиграват – понижи глас Манчо. – Пет пъти го повтори – „знам магия“!

– Спомена ли нещо конкретно?

– Не. А и не го питах. Беше вече доста пиян и помислих, че тъй си бърщолеви.

Почувствах как ме заливат топли вълни. Още не бях сигурен в нищо, но едно тъничко гласче ми нашепваше, че вече съм близо до отговора. Трябваше да измисля само най-правилния и къс път, защото не можех да си позволя нови грешки. Повиках келнера, поисках сметката и му казах да включи вътре още три бутилки бяло вино.

– Ама чекай... къде така? – надигнаха се последователно дедо Киро и дедо Боре, готови да ми увиснат на шията.

– Имам работа – казах. – Обаче пак ще дойда някой ден.

– Че пием за твое здраве – погали дедо Киро почти празната си бутилка.

– Е па... – рекох.

– Карай към Обеля – изкомандвах Жоро и той потегли рязко като Ален Прост.

Вълнувах се като хлапак. Мислено повтарях едно и също – дано Ефросина си е вкъщи и дано въпросът, който ще ѝ задам, получи отговора, който очаквах. По едно време се улових, че от повтарянето всичко това звучеше като заклинание. На магията с магия, опитах се да се пошегувам, но възбудата ми само се засили.

Този път пътуването до северозападния квартал ми се стори дълго като околосветско пътешествие. Денят, просветлял около обед, отново сгъстяваше боята си и се готвеше да отстъпи на дългата есенна нощ. Отсега знаех, че през нея самотата ще закръжи като ореол над главата ми и никакво отпъждане нямаше да я прогони. Радвах се, че имам проблем за разрешаване, но с мъдростта на годините знаех, че щом го разреша, изведнъж ще се озова във вакуум. Не бях крушка, та да светна от него – по-скоро щях да потъна в креслото и да заближа старите си рани.

– Пусни радиото – казах, с надеждата да послушам музика.

Вместо трели до ушите ми достигна настоятелен глас – молеше господа народните представители да заемат местата си в пленарната зала. Повтори го няколко пъти, сякаш имаше насреща си олигофрени или малолетни. Накарах Жоро да усили звука, исках да чуя как си тътрят краката към банките, откъдето скоро щяха да оспорват поне три часа точките на дневния ред. Там навярно беше и моят човек – посран от публикацията преди три дни, но с израз на оскърбено достойнство върху лицето и пуснал в бесен ход метачите с метлите да заличават стореното. Представих си какво мисли за мен в този миг и се чудех, че още не ме е потърсил. А може би и над моята глава бе надвиснал меч и от Влаев зависеше кога ще се скъса косъма?

Да върви на майната си, хич не ми пукаше. В края на краищата навярно все още съществуваше възможност аз да нанеса последния удар. Смъртоносният. В съдебната зала или в някой клозет, където с най-голям кеф щях да му натикам депутатската глава в писоара. Нека свършех само с моята малка бедна Ефросина! Дано си беше вкъщи.

Имах късмет.

– Вие?

Госпожица Пиперкова, за пръв път от нашето познанство, ме гледаше истински уплашено. Дори след припадъка, който бях причинил с откровеността си, тя бе запазила известно самообладание. Сега обаче яко я друсаше шубето. Може би защото като всяка неуравновесена персона

интуитивно се досещаше, че краят е съвсем близо.

– Ние – отвърнах церемониално като кралска особа. Бях оставил Жоро в колата, естествено. – Ще ме поканите ли?

– Мама спи – опита се да отклони тя визитата ми.

– Няма значение. Можем да идем в кухнята.

Тя се поколеба, но разбра, че няма сериозни основания да ме пропъди и плахо откряна вратата. Разширих пролуката достатъчно, за да вляза, и я последвах към хола. В тъмночервения си пенъор с черни цветя тя изглеждаше малка и съсухрена като калинка-малинка.

Оказа се, че мама й никак даже не спи и тя го бе знаела. Ала после внезапно се бе примирила с мен. Влезе и застана странично, откривайки ми гледката на госпожа Стаматова-Боцева в своя люлеещ се стол. Влязох и аз.

Приближих се и мълчаливо стиснах костеливата й ръка.

– Здравейте, млади човече – избуча бабата с плътния си глас. – Да не би да носите новини?

– Новините са край нас – казах. – Но се превръщат в такива, когато ги изречем.

– Седнете – покани ме тя и аз седнах. Ефросина остана да стърчи като гузна ученичка при посещенията на учителя си.

– Радвам се, че ви заварвам и двете вкъщи. Няма да ви отнема много време. Поне не толкова, колкото случаят, възложен ми от госпожица Пиперкова, ми отне на мен. – Хвърлих невинен поглед към дъщерята. – Бих искал да ви попитам тук, пред майка ви, още ли смятате, че госпожа Нора Казакова, вашата снаха, е причинила пожара?

В очите на Ефросина видях тъмния блясък на поражението. Беше въпрос на гордост да го признае още сега или да се бори, докато рухне.

– Да, смятам – изрече тя тихо, но твърдо, избирайки втория вариант.

Нейна работа. А ла гер ком а ла гер.

– Добре. Нека се върнем към вашето пребиваване в психиатричното отделение. Имате ли спомени от него, по-специално от това през седемдесет и осма година?

Тя стисна устни.

– Не съм толкова луда, колкото си мислите. Всичко си спомням, да!

– Чудесно. Нека си припомним тогава онзи малък епизод в столовата, когато вечерта сте се примъкнали тихомълком вътре и сте се опитали да я подпалите. Помните ли го?

Майка й натисна с крака си канапето и брадичката й, бетонна и

четвъртита, се вирна към мен.

– Защо ѝ напомняте тези ужасни дни? Не виждате ли, че я измъчвате!

– Съжалявам, но тя ме потърси първа. Иначе никога не бих си позволил да тръгна по къщите на хората и да ги измъчвам с миналото им. Е?

– Не съм искала да подпалвам столовата! – почти изкрещя Ефросина. – Да не искате да ми лепнете и това?

– Не, уверявам ви. Но ми кажете все пак какво направихте.

Този път вътрешната ѝ борба остана не по-скрита от гонитбата на рибки в аквариум. Вече едва издържаше.

– Това си беше мой личен проблем!

– Е да, доколкото не се е наложило да идва пожарната.

– Фроси, кажи, мама, не мъчи и мен! – обади се майка ѝ. – Дайте ми една цигара, моля ви се!

Бързо ѝ поднесох кутията си, после и запалката. Бившата ресторантска звезда гледаше дъщеря си изпод вежди и димеше като кремиковски комин. И двамата чакахме отговор.

– Исках да направя магия – отрони Ефросина, не издържала товара на двата ни чифта погледи.

– Каква по-точно?

Тогавя тя седна на канапето, сложи ръце в скута си и, навела глава, ни описа всичко с най-малките подробности. Когато свърши, аз ѝ зададох още само един въпрос. И тя му отговори така, както бях очаквал.

Реших да отпразнувам приключването на случая Боцев-Пиперкова в ресторант „Сакура“ на хотел „Ню Отани“. Мислих, мислих кого да покана за компания и пак се спрях на семейство Алашки.

Срещнахме се във фойето на хотела, после си събухме челиците пред сепарето и къде с пухтене, къде с наместване, седнахме върху оризовите рогозки. Госпожа Алашка този път се държеше далеч по-свободно. Обноските ѝ ми напомниха една моя пловдивска леля, която преди години беше посетила ГДР с екскурзия от профсъюзите. Когато се върна, тя бе придобила толкова светски шик, че цялата рода я нарече „германката“ и с този прякор тя живя до смъртта си. Колкото повече изкуфяваше, толкова по-често разказваше тя за това незабравимо пътуване, додето аз и братовчедите ми научихме всички случаи наизуст и понеже тя бе по-оглушала, рецитирахме ги заедно с нея.

Пийнахме по едно саке, за да не обидим традицията, след което поръчах четири различни порции плюс рибени салати и евксиноградски мискет. Като гледах Варка как сладичко си хапва и майор Перо как сладичко си пийва си помислих, че нищо на този свят не успокоява така добре, както храната. В един миг се упрекнах, че не бях поканил и Жоро – сигурен бях, че след краткия курс, който бе минал при мен, щеше да се въздържа от бърборене и щеше да наблегне предимно върху чиниите. Ала си бях спомнил неотдавнашните му предложения към Варка и се побоях от виното да не почне пак. Не ми се щеше да го ритам под масичката или публично да му дърпам ушите.

Бях решил също така да не отварям дума за Влаев. Когато дамите ни се отправиха към тоалетната, Перо цял настръхна, очаквайки, че ей сега ще му разваля удоволствието от месото, гъбите и сосовете. Аз обаче си полизвах чашата и пет пари не давах за притеснението му. Тази вечер не исках да лазя по нервите на никого – имах нужда от малко отпускане и от сътрапезници, които да не ме натоварват излишно.

Нямах намерение дори да ги занимавам с току-що приключилата история с пожара, но първо Перо, а после и жена му взеха да ме подпитват какво е станало с първата ми клиентка. И тогава, за да не се правя излишно на интересен, аз им разказах накратко историята с нейния необичаен завършек.

– Хм, знаеш ли, че си излязъл от тоя случай, както синът ми в отделенията решаваше задачите – каза Перо. – Имаше си някаква своя система на смятане и все започваше не оттам, откъдето трябва.

– Е, нали ги е решавал – рекох.

– Да, ама в по-горните класове закъса.

Свих рамене. Щом му дойдеше времето, сякаш да мисля и по този проблем. Ако изобщо станеше нужда.

– Все пак си проявил интуиция, като си свързал двете запалвания – в психиатрията и в Драгалевци – похвали ме Перо.

– Всичко почна от картината, дето ми виси в офиса. Още от самото начало Ефросина я гледаше някак странно и това после дълго не ми даваше мира.

– Най-много ми харесва този плъх! – възкликна разнежено Алашка, сякаш ставаше дума поне за Ален Делон.

– На мен пък ми е жал за него – обади се Варка.

– Знаете ли – казах, – имам чувството, че някога съм чел или чувал подобна история, но не съм сигурен. Как някъде подпалват плъхове, за да се отърват от тях, а те се набутват в складовете или нещо подобно и

ги запалват. Не знам. Във всеки случай не тръгнах от това, дори да съм чувал такова нещо.

– Възможно е – потвърди Перо, – ако някъде дълбоко в паметта ти е съхранена подобна случка.

– Нищо не мога да ти кажа. Може и да се лъжа. Защото и за подобни магии ми се струва, че съм чувал. Не е ли същото, когато на митинги изгарят портрета или чучелото на някой омразен политик? Така Ефросина, като е направила фигурката на лекуващия я лекар от салфетки и я е запалила, е сметнала, че автоматически ще оздравее. По същия начин и Боцев е запалил живия плъх, който е държал в надупчената си тенекия – като заложник на своите житейски беди. Драснал му е кибрита, а оня е хукнал към мазето и се е заврял да се гаси в някакви парцали.

– Горкият плъх! – въздъхна Варка.

– Кой от двата? – попитах я. Тя не отвърна. – А ти знаеше ли за какво са се връщали Манол и Бойко от морето?

– Не! Честна дума, не. Щях да ти кажа!

– Да свият на Боцев доларите, които завалията е държал в един уж таен долап – поясних на семейство Алашки. – Само че Боцев е видял си на си в мига, когато онзи ги е отмъквал, за да ги харчат по курортите. Понеже тъй и тъй ги е бил взел от Малина Вутова, за да му купува видео, след като се скарал с него, махнал с ръка и го пуснал. А после се напил в кръчмата.

– Който нож вади, от нож умира – отбеляза дълбокомислено Перо Алашки и въпреки скептичното ми отношение към противоречивите народни мъдрости, мисля, че в случая беше прав.

Сетих се за тази му сентенция няколко часа по-късно, когато се прибрахме с Варка вкъщи. Бях тръгнал да я изпращам, но тя неочаквано заяви, че не ѝ се прибиращо у дома и на свой ред тръгна да ме изпраща, а накрая, естествено, се качи горе. Седяхме на светлината на лампона с по едно малко дванайсетгодишно уиски в чашите и гледахме картината на японката, грееща със заревото си в полумрака на хола.

– Ти затова ли ни заведе в японския? – попита Варка.

Сепнах се.

– Виж, не бях се сетил. Не, разбира се. Макар че кой знае.

Както казах, спомних си за сентенцията на Перо. Бях опитал няколко пъти да се свържа с Париж и Жизел, но безуспешно, а сега мислех за Влаев. Какво ли правеше в един без десет през нощта? Станах, седнах на Варкиния стол зад бюрото и придърпах телефона. Набрах номера. Не знаех какво ще ми кажа, ако вдигнеш слушалката, но чувствах, че вече

не го мразя, както го мразех само преди няколко дни. Може би и не го презирах. Струваше ми се, че е мъртъв.

След дълго звънене все пак отсреща вдигнаха.

– Ало?

Не беше той. Беше женски глас и, ако не ме лъжеше слухът, не бе сънен, а по-скоро разстроен.

– Добър вечер – казах. – Може ли да говоря с народния избраник господин Борис Влаев.

Отсреща чух нещо като хълцане, после ухото ми писна от възклицания.

– Кой се обажда? Кой сте вие? Вие ли сте? А, вие ли сте? Как можахте, как! Не ви ли беше срам, а, кажете! Вие ли сте, питам?!

Тонът ѝ ме раздразни, пот изби върху челото ми.

– Може ли да говоря с господин Влаев или не?

Жената пак изхълца, след което гласът ѝ изведнъж се скърши.

– Господин Влаев е в болницата. В реанимацията е. Изкара миналата нощ инфаркт. В безсъзнание е. На системи.

– Благодаря ви. Извинявайте – казах и затворих.

Запалих цигара и се върнах при Варка на канапето.

Тя ме погледна изотдолу, но аз нищо не казах и тя нищо не попита. Сгуши се под ръката ми и си сложи дланта над шкембето ми, някъде там, където глухо бумтеше сърцето ми.

Наистина не чувствах нищо – нито омраза, нито съжаление, нито утехата на възмездие. Изпуших три цигари една след друга и се взирах в бледите отблясъци на лампиона върху отсрещната стена. Освен картините – замръзналите мигове на нечии цветни видения – върху нея нямаше нищо. Както и вътре в мен.

– Искам да си легна – казах по едно време, без да съм сигурен, че дори това ми се прави. Можех да остана в позата, в която се намирах, до края на дните си.

– И аз – каза тихо Варка и се притисна до мен.

Сведох глава и вдигнах леко брадичката ѝ. Тя изпъна шия и ме целуна. Вкусът на устните ѝ беше като на бяло сладко – кой знае как появил се там или избликнал от гънките на детската ми памет в този среднощен час.

– С теб – добави тя.

Бях го очаквал, може би дори се бях стремил към това, въпреки че никога не бях си го признавал. Нямах сили да отвърна с „не“, нещо повече – не исках да отвърна с „не“.

– Добре. Но те предупреждавам – само този път. Ясно ли е?

Тя бавно и сериозно кимна. Рижата ѝ коса се поклати като стихнал за миг пламък, който може всеки момент отново да лумне, а в очите ѝ прочетох насмешливия въпрос: „Много ли си сигурен?“

Честно казано, не знаех.

КРАЙ

© 1991 Иван Голев

Сканиране, разпознаване и редакция: Светослав Иванов, 2007

Публикация:

Иван Голев
СМЪРТТА НА ПЛЪХА
Българска
Първо издание

Художник Симеон Кръстев
Техн. редактор Любен Петров
Коректор Иван Владимиров
Формат 70/100/32. Печ. коли. 15 Цена 8,90 лв.
„РУМЦАЙС КУНСТ“, 1991
Печат: ДФ „Абагар“ – Велико Търново

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4587>]